

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Bc. Zuzana Jeřábková

**ANALÝZA HODNOCENÍ ZAHRANIČNÍHO STUDIJNÍHO
PROGRAMU ERASMUS+**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Simona Šafaříková, Ph.D.

Olomouc 2021

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a veškeré zdroje, které byly při psaní práce použity, jsem uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne

.....

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce Mgr. Simoně Šafaříkové, Ph.D. za veškerý čas, který mi věnovala jak na konzultacích, tak při opravách diplomové práce. Zároveň bych jí chtěla poděkovat za všechny cenné rady, které jsem během psaní práce dostala. Také bych chtěla poděkovat pracovníkům Odboru vysokoškolského vzdělávání a Oddělení studií a analýz Domu zahraniční spolupráce v Praze za předání užitečných informací týkajících se programu Erasmus+, a především za poskytnutí dat potřebných k analýze tohoto programu. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat odborným referentům ze Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci, díky kterým mohla být druhá část výzkumu k této práci uskutečněna.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Zuzana JEŘÁBKOVÁ**
Osobní číslo: **R17009**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Téma práce: **Analýza hodnocení zahraničního studijního programu Erasmus+.**
Zadávací katedra: **Katedra rozvojových a environmentálních studií**

Zásady pro vypracování

Diplomová práce se bude zabývat programem Evropské unie Erasmus+, konkrétně mobilitou ve vzdělání vysokoškolských studentů. V teoretické části práce bude rozebrán současný stav a trendy zahraniční mobility vysokoškolských studentů. Největší důraz bude kladen na mobilitu vysokoškolských studentů v rámci programu Erasmus+. Rozebrány budou jeho historické souvislosti a východiska, programová struktura včetně hlavních cílů a současných trendů. V praktické části bude provedena analýza závěrečných dotazníků EU Survey o zkušenostech s mobilitou v rámci programu Erasmus+. Tyto výsledky budou dále použity v navazujícím výzkumu, který bude zjišťovat jejich využitelnost.

Rozsah pracovní zprávy: **20 000 – 25 000 slov**
Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

DŮM ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE. 2017. Průzkum zájmu mladých lidí o zapojení do programu Erasmus+ [online]. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/file/6272/N%C3%BDzkum:%20Z%C3%A1jem%20mlad%C3%BDch%20lid%C3%AD%20o%20program%20Erasmus/>. [cit. 2019-01-22]
EUROPEAN COMMISSION. 2019. Erasmus+ Programme Guide [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/programme-guide_en. [cit. 2019-01-22]
EUROPEAN COMMISSION. 2017. The National Report on the Implementation and Impact of Erasmus+ in the Czech Republic [online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/el_national_report/CZ_National%20Report.pdf. [cit. 2019-01-22]
CHIRKOV, V., et al. 2006. The role of self-determined motivation and goals for study abroad in the adaptation of international students. *International Journal of Intercultural Relations* 31 (2007), 199 – 222.
JACOBONE, V., MORO, G. 2015. Evaluating the impact of the Erasmus programme: skills and European identity. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40:2, 309-328.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Simona Šafaříková, Ph.D.**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Datum zadání diplomové práce: 25. ledna 2019
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2020

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 23. ledna 2019

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá analýzou programu Erasmus+ s důrazem na účastníky programu a koordinátory programu z Univerzity Palackého v Olomouci. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a výzkumnou. Teoretická část obsahuje dvě velké kapitoly. První kapitola se zabývá zahraniční studijní mobilitou obecně, faktory ovlivňujícími účast na takovéto mobilitě, jejími vlivy na mezinárodní prostředí i přijímající zemi a v neposlední řadě je popsán význam podpory vysílající instituce. Druhá kapitola se již konkretizuje na program Erasmus+, na jeho historii, na vysvětlení celého konceptu s důrazem na vysokoškolské studijní mobility a na podmínky účasti na tomto programu včetně konkrétních podmínek Univerzity Palackého v Olomouci. Poslední kapitola se zabývá vlivem zahraničních studijních mobilit programu Erasmus+ na jednotlivce a na mezinárodní prostředí. Výzkumná část vyplývá z analýzy závěrečných zpráv účastníků mobilit programu Erasmus+ v terciárním vzdělávání (dotazník Evropské Unie) a z výzkumu na Zahraničním oddělení Univerzity Palackého v Olomouci.

Klíčová slova: program Erasmus+, zahraniční studijní mobilita, účastníci, zkušenosti, dotazník EU Survey, koordinátoři programu, Univerzita Palackého v Olomouci

ABSTRACT

The master thesis contains the analysis of the Erasmus program with an emphasis on participants and coordinators from the Palacký University Olomouc. The thesis is divided into a theoretical and research part. The theoretical part contains two large chapters. The first chapter contains the factors for international student mobility, the factors influencing participation in such mobility, its effects on the international environment and the receiving country, and last but not least, the importance of support from the sending institution is described. The second chapter focuses on the Erasmus program, its history, and explanation of the whole concept, emphasizing international student mobility for university students and the conditions for participation in the program, including the specific conditions of the Palacký University Olomouc. The last part of the chapter deals with the impact of Erasmus student mobilities on individuals and the international environment. The research part results from the analysis of final reports of Erasmus+ mobility participants in tertiary education (European Union questionnaire) and the research at the foreign department of Palacký University Olomouc.

Keywords: Erasmus+ programme, international student mobility, participants, experiences, EU Survey questionnaire, programme coordinators, Palacký University Olomouc

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	8
SEZNAM GRAFICKÝCH PŘÍLOH.....	9
ÚVOD.....	10
CÍLE A METODY PRÁCE.....	12
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 ZAHRANIČNÍ STUDIJNÍ MOBILITA.....	14
1.1 Faktory ovlivňující rozhodnutí studentů ne/zúčastnit se zahraniční studijní mobility.....	14
1.2 Zahraniční studijní mobilita a její vliv na mezinárodní prostředí.....	16
1.3 Zahraniční studijní mobilita a její vliv na přijímající země.....	16
1.4 Zahraniční studijní mobilita a podpora vysílající instituce.....	17
2 PROGRAM ERASMUS+.....	20
2.1 Historie programu Erasmus+.....	20
2.2 Struktura programu Erasmus+.....	21
2.2.1 Klíčová akce 1 – mobilita jednotlivců.....	25
2.3 Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a její vliv na jednotlivce a mezinárodní prostředí.....	30
2.3.1 Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a rozvoj jednotlivce.....	31
2.3.2 Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a mezinárodní prostředí.....	32
VÝZKUMNÁ ČÁST	35
3 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	35
3.1 Stáž v Domě zahraniční spolupráce.....	35
3.2 Stanovení výzkumných otázek.....	36
3.3 Výzkumný vzorek.....	38
3.4 Metody sběru dat a analýzy.....	39
3.4.1 Dotazník.....	40
3.4.2 Skupinový polostrukturovaný rozhovor.....	50
3.4.3 Terénní deník.....	53
3.4.4 Limity výzkumu.....	53
4 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....	55
4.1 Jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019?.....	55
4.2 Shrnutí první hlavní výzkumné otázky.....	82
4.3 Jak vnímají vybraní koordinátoři Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?.....	85
4.4 Shrnutí druhé hlavní výzkumné otázky.....	98
ZÁVĚR.....	101
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	105
SEZNAM PŘÍLOH.....	108

SEZNAM ZKRATEK

DZS – Dům zahraniční spolupráce

EU – Evropská unie

EU Survey – dotazník Evropské unie

HVO – Hlavní výzkumná otázka

KA – Klíčová akce

LA – Learning Agreement (účastnická smlouva)

NAEP – databáze Na Erasmus Plus

SVO – Specifická výzkumná otázka

UPOL – Univerzita Palackého v Olomouci

ZAHR. ODD. – Zahraniční oddělení

SEZNAM GRAFICKÝCH PŘÍLOH

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Formátování tabulky	45
Obrázek č. 2: Pole kontingenční tabulky.....	46
Obrázek č. 3: Proměnné a jejich hodnoty.....	46

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Zobrazení reálných hodnot	50
Tabulka č. 2: Zobrazení procentuálních hodnot.....	50
Tabulka č. 3: Seznam kódů a kategorií exportovaných ze softwaru ATLAS.ti.....	52
Tabulka č. 4: Přehled respondentů.....	53

Seznam grafů

Graf č. 1: Schéma Klíčové akce 1 – Mobilita jednotlivců.....	26
Graf č. 2: How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?	48
Graf č. 3: How has the stay abroad changed the way you see your future work?	49
Graf č. 4: Number of students per receiving country.....	58
Graf č. 5: Are you planning to take part in Erasmus+ mobility again?.....	60
Graf č. 6: How satisfied were you with the support provided by your sending institution?	63
Graf č. 7: Was the selection procedure at your sending institution fair and transparent?	64
Graf č. 8: Did the sending institution make the information available on how the grades awarded at the receiving institution would be transferred upon return to your sending institution?.....	65
Graf č. 9: How would you consider your degree of integration at your receiving institution?	71
Graf č. 10: Thanks to this stay abroad with Erasmus+.....	74
Graf č. 11: How has the stay abroad changed the way you see your future work?	76

ÚVOD

V současné době se zahraniční studijní mobilita stává nedílnou součástí studií mnoha vysokoškolských studentů. Než se studenti vůbec zúčastní zahraniční mobility, existuje mnoho faktorů, které jejich rozhodnutí, ať už pozitivním či negativním způsobem, ovlivní. Mezi faktory, díky kterým se studenti rozhodnou na mobilitu vyjet, patří například získání nových zkušeností, jedinečných příležitostí pro osobní nebo akademický růst, či lepší porozumění jiným kulturám. Naopak mezi faktory, kvůli kterým se studenti nakonec nerozhodnou na mobilitu vyjet, mohou patřit například osobní, rodinné či finanční důvody. Absolvování zahraniční studijní mobility má bezesporu velký vliv na osobní, akademický či kariérní růst jedince. Avšak kromě získání zkušeností ovlivňujících jednotlivé účastníky mobility má zahraniční mobilita vliv také na mezinárodní prostředí. Během mobility jsou účastníci konfrontováni s odlišnou historií a kulturou, a to ať už v zemi pobytu, nebo v rámci setkávání se s dalšími mezinárodními účastníky. Díky tomu pak účastníci získávají širší pohled na dění ve světě a lépe chápou současné mezikulturní a mezinárodní prostředí. Stávají se takzvanými globálními občany s vyšší mezinárodní odpovědností, která může měnit jak jejich vlastní postoje, tak následně i veřejné mínění. Zahraniční studijní mobilita také ovlivňuje přijímající zemi, a to především z hlediska stimulace ekonomiky množstvím peněz, které zahraniční studenti pouštějí do oběhu. Pro zvýšení počtu vyjíždějících studentů je velmi důležitá podpora vysílající instituce. Ta by měla studentům ukázat, jak studium v zahraničí souvisí s jejich akademickými programy a že celý proces nemusí být tolik komplikovaný.

Mezi zahraniční studijní programy patří program Erasmus+. Ten je programem Evropské Unie na období 2014–2020. Za dobu své existence program Erasmus+ prošel proměnou z programu evropského v program celosvětový. Země, které se mohou zúčastnit tohoto programu, musí být označeny jako tzv. způsobilé země a jsou dále rozděleny na skupinu programových zemí a partnerských zemí. Diplomová práce se zabývá pouze zeměmi programovými.¹ Program Erasmus+ se rozděluje na akce a aktivity, které jsou v rámci programu podporovány. Diplomová práce se zabývá pouze Klíčovou akcí 1 – Mobilitou jednotlivců², konkrétně pak studijní mobilitou pro vysokoškolské studenty. Každá vysokoškolská instituce, která je zapojena do Klíčové akce 1, má svá vlastní kritéria pro výběr účastníků, která jsou vždy v souladu s ustanovením Evropské komise pro program Erasmus+. Stejně jako zahraniční studijní mobility obecně, i účast na programu Erasmus+ má vliv jak na jednotlivce, tak na mezinárodní prostředí. Díky mobilitě programu Erasmus+ mohou účastníci získat různé schopnosti, mezi které patří například samostatné řešení úkolů, lepší plánování činností

¹ Členské státy Evropské unie + programové země mimo EU mezi něž patří Republika Severní Makedonie, Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Turecko, Srbsko. Tyto země se mohou plně účastnit všech akcí programu Erasmus+ (Evropská komise, 2020b).

² Ostatní klíčové akce: Klíčová akce 2 – Spolupráce na inovacích a výměna osvědčených postupů, Klíčová akce 3 – Podpora reformy politiky, Aktivity Jean Monnet, Sport (Evropská komise, 2019a).

nebo respektování názorů druhých. Zároveň se studentům díky účasti na této mobilitě otevírá mnoho dalších příležitostí mezinárodního a multikulturního prostředí. Díky účasti na mobilitě si studenti mohou například zvýšit možnosti směrem k pracovním příležitostem, také si více budují evropskou identitu a jsou otevřenější ostatním kulturám.

Zahraniční studijní mobilita může být mimo jiné hodnocena jak účastníky pobytu, tak také osobami, které jsou zodpovědné za celý proces administrace. Obvykle jsou těmito osobami takzvaní koordinátoři. A stejně jako mohou být zkušenosti studentů s pobytem pozitivní či negativní, tak i koordinátoři programu mohou spatřovat určité překážky, které mohou mít vliv jak na administraci programu, tak na celý jeho průběh. Zároveň však existuje určitá snaha těchto koordinátorů o odstranění překážek programu a zajištění jeho lepšího průběhu.

CÍLE A METODY PRÁCE

Hlavním záměrem práce je popsat a analyzovat trendy zahraničních studijních mobilit programu Erasmus+ s důrazem na účastníky a koordinátory programu na Univerzitě Palackého v Olomouci. Po představení aspektů souvisejících se zahraničními studijními mobilitami a následně programem Erasmus+ v teoretické části práce byly ve výzkumné části stanoveny dva cíle.

CÍL ČÍSLO JEDNA – popsat a analyzovat zkušenosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci se zahraniční studijní mobilitou programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019.

Pro dosažení tohoto cíle byla zvolena první hlavní výzkumná otázka (zkráceně HVO) a její specifické výzkumné otázky (zkráceně SVO).

- **HVO1: Jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019?**
 - SVO1: Jak účastníci hodnotí celkovou spokojenost s účastí na programu?
 - SVO2: Jak účastníci hodnotí vysílající instituci?
 - SVO3: Jak účastníci hodnotí přijímající instituci?
 - SVO4: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí zaměstnání?
 - SVO5: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností ke svému osobnímu rozvoji?

K zodpovězení první hlavní výzkumné otázky byla použita analýza dat ze závěrečných zpráv účastníků mobilit programu Erasmus+ v terciárním vzdělávání (zkráceně dotazník EU Survey). Tato data byla autorce poskytnuta Oddělením studií a analýz Domu zahraniční spolupráce na základě autorčiny stáže v této instituci.

CÍL ČÍSLO DVĚ – popsat a analyzovat postoj Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích.

Pro dosažení tohoto cíle byla zvolena druhá hlavní výzkumná otázka a její specifické výzkumné otázky.

- **HVO 2: Jak vnímají vybraní koordinátoři Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci studijní mobility programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?**
 - SVO 1: Jaké jsou podle koordinátorů hlavní překážky studijních mobilit programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?
 - SVO 2: Jaká je podle koordinátorů vize směrem k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?

K zodpovězení druhé hlavní výzkumné otázky byla použita metoda polostrukturovaného rozhovoru, který se uskutečnil s vybranými koordinátory programu ERASMUS+ na Zahraničním oddělení Univerzity Palackého.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část je rozdělena na dvě velké kapitoly. První nese název Zahraniční studijní mobilita. Tato kapitola rozebírá zahraniční studijní mobility z obecného hlediska a přináší tak úvod do problematiky, který tvoří základ druhé kapitoly. Ta nese název Program Erasmus+ a je zaměřena konkrétně na tento program, zejména pak na studijní mobility, které jsou hlavním tématem diplomové práce.

1 ZAHRANIČNÍ STUDIJNÍ MOBILITA

Zahraniční studijní mobilita se v průběhu několika posledních let stala důležitou součástí globálního vysokoškolského prostředí. Pro některé studenty vysokých škol je absolvování takovéto mobility dokonce nedílnou součástí jejich studia. Na popularizaci studia v zahraničí se velkou měrou podílely nejen změny v infrastruktuře a kapacitě vysokoškolských systémů po celém světě, ale také trend zvyšujícího se HDP na obyvatele a vyšší úroveň bohatství domácností (Lasanowski, Verbik, 2007). Díky tomuto trendu se tak může více studentů z celého světa účastnit vysokoškolského vzdělávání v zahraničí. V této kapitole budou nejprve představeny faktory, které ovlivňují rozhodnutí studentů zúčastnit se zahraniční studijní mobility, či nikoliv. Dále je popsán vliv zahraničních studijních mobilit na mezinárodní prostředí a přijímající zemi. V poslední podkapitole je diskutována podpora vysílající instituce směrem k zahraničním studijním mobilitám včetně propagace mobilit na těchto institucích jakožto důležité součásti zvyšování počtu studentů vyjíždějících na mobility.

1.1 Faktory ovlivňující rozhodnutí studentů ne/zúčastnit se zahraniční studijní mobility

Faktorů, které ovlivňují rozhodování studentů vysokých škol, zda se zúčastní zahraniční studijní mobility, či nikoliv, je mnoho. Studium v zahraničí nabízí nejenom jedinečnou příležitost osobního, akademického, potažmo kariérního růstu, ale také touhu zažít něco nového, vzrušujícího a zábavného. Studium v zahraničí nabízí takzvané učení se děláním nebo praxí, pokusem a omylem, vypořádáváním se se spoustou informací (Deviney et al., 2014). Kromě těchto obecně známých benefitů, mezi které lze určitě zařadit i zdokonalení se v cizím jazyce nebo porozumění jiným kulturám, existují i další faktory, které ovlivňují rozhodnutí studentů vysokých škol, zda vyjet na zahraniční studijní mobilitu, či nikoliv. Spiering a Erickson (2006) mezi faktory ovlivňující rozhodnutí vyjet na mobilitu řadí například pracovní možnosti v místě pobytu. Vliv na rozhodování mohou mít také studenti, kteří se podobné mobility již zúčastnili. Lasanowski a Verbik (2007) uvádí, že zkušenosti studentů, kteří se mobility již zúčastnili, včetně jejich zkušeností s ubytováním, sociálními aktivitami a informacemi o nákladech spojených s touto zahraniční mobilitou, patří mezi faktory ovlivňující proces rozhodování. Obzvláště pak diskuse s těmito studenty pomáhá potenciálním

zájemcům lépe se rozhodnout (Spiering, Erickson, 2006). Rozhodování o účasti na zahraniční studijní mobilitě může být ovlivněno také postojem studentů vůči riziku nebo jejich zkušeností s mezinárodním cestováním (Interis et al., 2018). S rozhodnutím studovat v zahraničí souvisí rovněž ochota platit různé atributy programu, cílová destinace, délka programu, typ programu nebo počet zážitkových a vzdělávacích aktivit (Interis et al., 2018). Podle Javed et al. (2019) může studium v zahraničí některým studentům pomoci k zisku trvalého pobytu v jejich vysněné zemi, nebo to pro někoho dokonce může znamenat i imigrační příležitost.

Kromě výše zmíněných faktorů ovlivňujících rozhodnutí studentů zúčastnit se zahraniční studijní mobility uvádí literatura také konkrétní typ studentů, kteří se nakonec rozhodnou pro zahraniční studijní mobilitu. U těch není analýza podrobností, dat a faktů před rozhodnutím zúčastnit se mobility považována za tak velkou součást rozhodování (Deviney et al., 2014). Podle Interis et al. (2018) studenti, kteří projeví zájem o studium v zahraničí, jsou méně averzní vůči riziku. Zároveň studenti, kteří se rozhodli studovat v zahraničí, mají tendenci být silnější v orientaci na lidi. To znamená, že tráví větší procento svého času ve společnosti, mají silnější preferenci častých interakcí s ostatními a vyšší stupeň otevřenosti (Deviney et al., 2014). Dalším příkladem může být i výzkum Domu zahraniční spolupráce (2017) zaměřený na zájem mladých lidí o program Erasmus+, během něhož se zjistilo, že účastníci mezinárodních aktivit jsou lépe jazykově vybaveni a mají lépe rozvinuté i další schopnosti, mezi které patří například komunikace, spolehlivost nebo samostatnost.

Stejně faktory, které mohou ovlivnit jednoho studenta, aby studoval v zahraničí, mohou naopak ovlivnit jiného studenta, aby v zahraničí nestudoval. Někdo tyto faktory spojené se studiem v zahraničí překoná a tuto příležitost naopak využije ve svůj prospěch, jiný student však stejné faktory může považovat za nepřekonatelné, a proto se nezúčastní. Mezi nejčastější důvody, proč se studenti zahraniční mobility neúčastní, patří čas a peníze, obtížnost převodu kreditů, opožděné ukončení studia, žádná nebo nedostatečná znalost cizího jazyka, ale také malý prostor pro rozdílnost předmětů, nedostatek podpory fakulty nebo speciální studovaný obor (Spiering, Erickson, 2006). Kromě výše uvedených Deviney et al. (2014) zmiňují i důvody více osobní. Mezi ně se řadí věk (ať už příliš nízký, nebo naopak příliš vysoký), zdravotní problémy včetně zdravotního postižení, potenciální dopad na rodinu, nedostatek podpory rodiny, osobní vztahy, vyhlídky na budoucí zaměstnání nebo očekávání rodiny. Z výzkumu Domu zahraniční spolupráce (2017) vyplývají také překážky pro účast na mezinárodní aktivitě spojené se vzděláním, například nízké vzdělání nebo špatné školní výsledky. Velmi malý vliv pak na rozhodnutí studentů neúčastnit se mobility mají hrozby vnějších sil, jako např. nemoci nebo terorismu (Spiering, Erickson, 2006). Někteří studenti, kteří se žádné mobility nezúčastnili, však pouze uvádí, že je do procesu zapojeno příliš mnoho překážek nebo složitostí, a i když studium v zahraničí vidí jako přínosné, je to nepotřebné pro jejich studium nebo to neodpovídá jejich dalším plánům (Spiering, Erickson, 2006).

1.2 Zahraniční studijní mobilita a její vliv na mezinárodní prostředí

Zahraniční studijní mobilita je bezesporu obrovským potenciálem pro akademické, osobní a kariérní cíle. Během mobility však nedochází pouze k nabytí zkušeností z těchto zmíněných oblastí, které v mnoha případech slouží i jako faktor ovlivňující účast na mobilitě. Zahraniční mobilita podporuje učení, jak efektivně pracovat v různých skupinách a s různými skupinami. Studenti oddělení od svého obvyklého prostředí tak kladou nové nebo hlubší otázky o sobě a svých nebo odlišných společnostech (Brux, Fry, 2010). Zahraniční studium tak významně přispívá studentům k lepšímu porozumění tomu, jak funguje dnešní multikulturní svět a mezinárodní prostředí. Studenti jsou během pobytu konfrontováni s odlišnou historií a kulturou, získávají široký pohled na dění ve světě a lépe pak i oni sami fungují v mezikulturním a mezinárodním prostředí (Kitsantas, Meyers, 2001). Lze tedy konstatovat, že zahraniční studijní programy obecně snižují etnocentrismus neboli neúměrnou preferenci určitého etnika (Brux, Fry, 2010).

Prostřednictvím studia v zahraničí se účastníci stávají takzvanými globálními občany, kteří jsou schopni pohybovat se a komunikovat v různých kulturách a analyzovat problémy na globální úrovni (Spiering, Erickson, 2006). Získávají lepší globální perspektivu, mezinárodní smýšlení a mezikulturní povědomí. Příkladem může být lepší porozumění nadnárodním ekonomickým a kulturním problémům (Spiering, Erickson, 2006). Díky studiu v zahraničí studenti budují tuto globální kompetenci, která kromě mezinárodního uvědomění zároveň pomáhá i k osobnímu, intelektuálnímu a profesionálnímu úspěchu jednotlivců. Účastníci se tedy stávají tolerantnějšími jak ke svým osobním, tak i světovým problémům (Brux, Fry, 2010). Studium v zahraničí také zvyšuje mezinárodní odpovědnost, která může měnit postoje lidí a následně i veřejné mínění. Změna veřejného mínění pak může podle Spieringa a Ericksona (2006) potenciálně ovlivnit i zahraniční politiku. Kromě rozvinutí kulturní empatie a respektu jak k zemi pobytu, tak vůči ostatním účastníkům mobility, si studenti více uvědomují i svoji vlastní národní identitu (Kitsantas, Meyers, 2001). Příkladem může být uvědomění si vztahu a lásky k České republice po absolvování mobility v rámci programu Erasmus+ (DZS, 2018).

1.3 Zahraniční studijní mobilita a její vliv na přijímající země

Pokud se studenti nakonec rozhodnou zúčastnit se zahraniční studijní mobility, musí si vybrat zemi, ve které svoji mobilitu uskuteční. Vedle tradičních zemí pro zahraniční studium, mezi které dlouhodobě patří například USA, Velká Británie, Německo, Francie nebo Austrálie, se v průběhu let zvýšil zájem o studium také v zemích Asie a středního Východu, například v Číně, Japonsku nebo Singapuru (Anderson et al., 2015).

Nejenom studentům zahraniční mobilita přináší spoustu nových příležitostí. Západní ekonomiky se stále snaží přilákat zahraniční studenty a zároveň si je v zemi ponechat i po ukončení jejich studia. Důvodem jsou krátkodobé i dlouhodobé zisky jak pro vysokoškolské instituce,

tak i pro země samotné (Lasanowski, Verbik, 2007). V mnoha zemích klesá veřejné financování vysokoškolského vzdělávání na jednoho studenta, proto se univerzity snaží diverzifikovat své příjmy a výnosy získané z poplatků zahraničních studentů se tak staly jedním ze způsobů, jak toho docílit (Lasanowski, Verbik, 2007). Studenti zároveň stimulují ekonomiku velkým množstvím peněz, které pouštějí do oběhu. Neplatí pouze školné, ale utrácí také značné částky za bydlení, účty, osobní spotřebu a mnohé další (Dima, 2019). Z dlouhodobého sociálně-ekonomického hlediska se země snaží přilákat kvalifikovanou zahraniční pracovní sílu jako doplnění rychle se snižujícího a stárnoucího obyvatelstva (Lasanowski, Verbik, 2007). Některé univerzity a jejich studijní programy mohou díky své atraktivitě přilákat studenty, z nichž někteří později zůstanou jako kvalifikovaní pracovníci (Parey, Waldinger, 2010). Kromě ekonomických přínosů jsou zahraniční studenti důležití také pro společnost a kulturu hostitelské země. Příkladem může být přispívání zahraničních studentů nápady a zkušenostmi k rozvoji výzkumu a inovací přijímající země (Dima, 2019). To může dále přinášet rozvoj mladých jedinců a celé společnosti.

Pro státy je proto důležité pochopit, jaké faktory ovlivňují rozhodnutí studentů studovat v zahraničí, aby posléze bylo možné přilákat více z nich. Jedním z faktorů, podle kterého si studenti vybírají zemi, ve které budou studovat, jsou historické nebo jazykové vazby (Lasanowski, Verbik, 2007). Příkladem jsou evropské země, které mají vysoký podíl zahraničních studentů ze zemí, se kterými sdílejí právě historické nebo jazykové vztahy. Relativně těsná blízkost evropských zemí tak vytváří velmi jedinečné podmínky pro programy, jako je například Erasmus (Trower, Lehmann, 2017). Dalšími faktory, podle kterých si studenti vybírají svoji destinaci, jsou kromě výše školného a nákladů na ubytování také náklady na život v dané zemi (Lasanowski, Verbik, 2007). Náklady v některých zemích mohou motivovat studenty, aby se ucházeli o studium právě do této konkrétní destinace, naopak jinde je celkové náklady mohou zcela odradit. Výdaje na studium a život v místě pobytu mohou být zahrnuty do celkové zkušenosti studentů. Zajímavostí je, že některé studenty může odrážet i vysoká hodnota určitých měn (například britská libra nebo americký dolar), což zapříčiňuje nepříznivé směnné kurzy (Lasanowski, Verbik, 2007). S výběrem cílové země souvisí také motivace. Studenti se silnější motivací k zábavě si častěji vybírají méně náročné destinace než ti, kteří jsou motivováni k akademickému nebo k osobnímu růstu (Anderson et al., 2015).

1.4 Zahraniční studijní mobilita a podpora vysílající instituce

Aby však na zahraniční studijní mobility vůbec nějací studenti vyjeli, je důležitá podpora vysílající instituce. Nejprve je podstatné, aby studijní oddělení ukázala, jak studium v zahraničí souvisí s akademickými programy studentů a že celý proces nemusí být tolik komplikovaný. V tomto směru se doporučuje efektivnější spolupráce mezi zahraničním oddělením a fakultami (Spiering, Erickson, 2006). Zahraniční oddělení by mělo fakulty lépe vzdělávat v oblasti přínosů studia v zahraničí a zároveň by tyto dvě instituce měly lépe spolupracovat, aby usnadnily proces převodu kreditů. Zástupci fakult,

popřípadě koordinátoři pro zahraniční studium daných oborů, by poté mohli lépe vysvětlovat studentům, jak může být studium v zahraničí prospěšné pro jejich obor, a zároveň jim radit s efektivnějším výběrem předmětů jak na jejich domovské univerzitě, tak poté také na univerzitě v zahraničí, aby se zbytečně neprotahovalo dokončení jejich studia (Spiering, Erickson, 2006). Lepší uznávání kreditů, které je základním požadavkem studentů, je důležité pro účast na studijní mobilitě zejména pro studenty ze sociálně znevýhodněných rodin, kteří si nemohou dovolit náklady na prodloužení studia o jeden semestr nebo rok (Trower, Lehmann, 2017). Tito studenti, kteří by si to jinak nemohli dovolit, pocítují největší zisky ze studia v zahraničí (Trower, Lehmann, 2017). Toto tvrzení se objevuje i v článku od Parey a Waldinger (2010), kde je rovněž uvedeno, že nejvíce znevýhodnění studenti mají nejvyšší výnosy ze studia v zahraničí. Zkušenosti ze zahraničí těmto studentům mohou pomoci rozvíjet dovednosti, mezi které se řadí například mezikulturní komunikace, kulturní povědomí nebo jazykové dovednosti, které by jinak neměli možnost získat (Trower, Lehmann, 2017). V současné době již existuje mnoho programů s finanční nebo jazykovou podporou. To otevírá možnosti a příležitosti studentům, kteří by jinak nebyli schopni nějaké mezinárodní studijní zkušenosti získat. Za velký úspěch je například považováno zahájení jazykové podpory v roce 2014 v programu Erasmus+, díky níž se jazykové vzdělání stalo pro účastníky se slabší jazykovou dovedností nástrojem k lepšímu začleňování při absolvování mobility a integraci přímo v místě pobytu (Evropská komise, 2019b).

Další důležitou součástí zvyšování účasti na zahraničních studijních mobilitách je jejich propagace. Nejlepší propagací studia v zahraničí je forma sdělování zkušeností, které studenti díky výjezdu získali (Spiering, Erickson, 2006). Mezi ty hlavní se mohou zařadit například zkušenosti akademické, znalost cizího jazyka, osobní růst, zkušenosti do budoucí kariéry, pohled na celosvětové problémy a mnohé další. Kromě snahy o lepší spolupráci mezi zahraničním oddělením a fakultami by při propagaci programů (například prostřednictvím marketingu nebo ústní formou) měli mít odborníci na nábor pro studium v zahraničí na paměti také obavy a překážky, které studenti mají (Jenny et al., 2017). Při propagaci by se pak odborníci měli na tyto obavy více soustředit a ukázat potenciální pozitivní přínosy mobility nebo nejčastější důvody, proč studenti v zahraničí studují. *Přestože zahraniční studijní programy každé univerzity mají své vlastní jedinečné kontextové faktory, více informací, které odborníci mají o tom, jaké mají studenti tendence rozhodovat se studovat v zahraničí, mohou poskytnout nápady na strategie, které by mohly zvýšit účast na jejich vlastních programech* (Jenny et al., 2017). Souhrnně by se tedy při propagaci zahraničních studijních mobilit mělo více zaměřit na podporu výhod spojených se studiem v zahraničí a na strategie pro zvýšení rozptýlení obav studentů ze studia v zahraničí. Že je propagace důležitá, může dokazovat i fakt, že při výzkum Domu zahraniční spolupráce (2107) byl jako čtvrtá překážka³ pro účast na mezinárodní aktivitě, co do počtu odpovědí, uveden nedostatek informací o mezinárodních aktivitách. Propagace zahraničních studijních mobilit

³ 1. málo času, 2. nedostatek peněz, 3. malá znalost cizího jazyka.

by mohla být zahrnuta přímo v rozhovorech s potenciálními zájemci, v marketingových materiálech anebo na zahraničních veletrzích nebo jiných fórech (Jenny et al., 2017).

2 PROGRAM ERASMUS+

Jednou z možností zahraniční studijní mobility je bezpochyby vzdělávací program Erasmus+. Ten je programem Evropské unie a za dobu své existence se proměnil z programu evropského v program celosvětový. Mezi podporované projekty v rámci současného programu Erasmus+ patří mimo jiné vysokoškolské studijní mobility, které jsou hlavním tématem této diplomové práce. Tato kapitola se bude nejprve zabývat historií a vysvětlením celého programu Erasmus+ s hlavním důrazem na projekt vysokoškolských studijních mobilit, dále podmínkami pro účast na těchto mobilitách včetně konkrétních podmínek Univerzity Palackého a nakonec závěrečnou analýzou vlivu zahraničních studijních mobilit programu Erasmus+ na jednotlivce a na mezinárodní prostředí.

2.1 Historie programu Erasmus+

Samotný program Erasmus+ byl zřízen až v roce 2014. Avšak i před implementací programu Erasmus+ existovaly jiné vzdělávací programy, které podporovaly zahraniční mobility. Vysokoškolské vzdělávání se stalo součástí evropské agendy v 70. letech 20. století a jednou z jejích prvních aktivit byla propagace studentských mobilit. První aktivitou, která vznikla na podporu mobility studentů, byly takzvané Společné studijní programy (Joint Degree Programmes), které byly založeny v roce 1976 a fungovaly zhruba 10 let. Tyto programy poskytovaly finanční podporu katedrám různých univerzit, které si mezi sebou vyměňovaly studenty až po dobu jednoho roku. Programy vytvářely podpůrné prostředí pro výměnu studentů mezi spolupracujícími katedrami napříč různými státy světa a v tomto smyslu byly považovány za úspěšné. Společné studijní programy však provázela i určitá negativa. Prvním z nich bylo omezené časové období institucionální podpory, které se vztahovalo pouze na jeden rok. O to více bylo toto negativum umocněno faktem, že studenti museli vynaložit dodatečné náklady při svém pobytu v zahraničí. Obě tato negativa znamenala překážky pro další vývoj (Ulrich, 2002).

Kvůli překážkám znemožňujícím další vývoj Společných studijních programů byl v roce 1987 otevřen program Erasmus (Ulrich, 2002). Název programu připomínal jednoho z nejslavnějších a nejvlivnějších evropských myslitelů a učenců, Erasma Desideria Rotterdamského. Kromě připomínky slavného filosofa představoval název programu akronym pro Evropské společenství pro mobilitu studentů vysokých škol (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students) (Ulrich, 2002). Program Erasmus začal s první výměnou více než 3000 studentů za účelem prvotního seznámení se s jinými kulturami a způsoby života (Hubble et al., 2018). Výměna nejprve probíhala mezi prvotními jedenácti členy programu. Mezi tyto členy patřily Belgie, Dánsko, Německo, Řecko, Francie, Irsko, Itálie, Nizozemsko, Portugalsko, Španělsko a Velká Británie. Česká republika se k programu Erasmus připojila společně s Kypr, Maďarskem, Polskem, Rumunskem a Slovenskem v takzvané páté vlně v roce 1998 (Evropská komise, 2018b). Obecným cílem programu Erasmus bylo zvýšit počet aktivit evropských vysokých škol a zároveň rozšířit jejich rámec působnosti.

Program Erasmus se tak stal dosud největším programem pro studentské mobility, který kdy byl zaveden (Ulrich, 2002). Podle Evropské komise (2018b) se Evropa po zahájení studentských výměn v roce 1987 stala ještě otevřenější, než byla po podepsání Evropských smluv v roce 1957, díky kterým se Evropa začala těšit z otevřených hranic. To umožnilo volný pohyb osob a zároveň usnadnilo zisk práce a možnosti studia v zahraničí. Programu Erasmus (v současné době Erasmus+) se za dobu jeho existence zúčastnilo již více než 10 milionů účastníků v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu (Evropská komise, 2019b). Ve víceméně nezměněné podobě fungoval program Erasmus až do akademického roku 1996/1997, než se stal součástí programu SOCRATES (Ulrich, 2002).

Program SOCRATES (the European Community Action Programme for Cooperation in the Field of Education) byl založen v roce 1995 a realizován v oblasti vysokoškolského vzdělávání byl od akademického roku 1997/98 (Ulrich, 2002). Spojil různé vzdělávací programy a měl za cíl zvýšit administrativní efektivitu a vzájemné obohacování napříč vzdělávacími aktivitami v různých odvětvích. Zahrnuty byly všechny formy vzdělávání, tedy mateřské, základní, střední, vyšší odborné, vysokoškolské a také celoživotní a distanční (Hospodářské noviny, 2003). Program SOCRATES se tak považuje za první souhrnný program v oblasti vzdělávání na evropské úrovni. V době realizace programu SOCRATES byla také přesunuta odpovědnost za administraci programů mobilit ze sítě spolupracujících kateder (takzvaných Inter-University Cooperation Programmes – ICPs), jak tomu bylo v začátcích programu Erasmus, do správy samotných vysokých škol (Ulrich, 2002). Na program SOCRATES I, realizovaný do roku 2000, plynule navázala druhá fáze programu – SOCRATES II, který byl schválen až do roku 2006 a který mimo jiné prosazoval zavádění informačních a komunikačních technologií do výuky (Hospodářské noviny, 2003). Od roku 2007 se stal program Erasmus součástí Programu celoživotního vzdělávání a jeho nových aktivit, mezi které byla přidána možnost absolvování odborné studentské stáže v zahraničí (Hubble et al., 2018). Důležitou událostí, která se uskutečnila během programu Erasmus jakožto součást Programu celoživotního vzdělávání, bylo v roce 2013 představení takzvané Listiny programu Erasmus pro vysokoškolské vzdělávání (Erasmus Charter for High Education, tzv. ECHE⁴) podporující zajištění kvality výměn studentů a zaměstnanců (Hubble et al., 2018). Tato listina se stala rovněž součástí nového programu Erasmus+. Bez ní se vysokoškolské instituce nemohou zapojit do projektů studentských mobilit.

2.2 Struktura programu Erasmus+

Program Erasmus+ je programem Evropské unie na období 2014–2020 pro oblast vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu, který je realizován v rámci evropské i mezinárodní spolupráce.

⁴ Listinu ECHE musí získat všechny vysokoškolské instituce se sídlem v zemi programu, pokud se chtějí zúčastnit projektu vzdělávací mobility jednotlivců a/nebo spolupráce v oblasti inovací nebo výměny osvědčených postupů v rámci programu Erasmus+ (Evropská komise, 2020b).

Erasmus byl nejprve programem pouze evropským, avšak za dobu svého působení se stal programem celosvětovým (přibližně 17 % rozpočtu Erasmus+ směřuje na projekty a stipendia s celosvětovým zaměřením) (Evropská komise, 2018b). Program pomáhá získávat zkušenosti a budovat dovednosti, které nám pomáhají čelit výzvam novodobého světa a globalizované ekonomiky. Jak uvádí Jacobone a Moro (2015), program Erasmus nezvyšuje pouze lidský kapitál, ale také pomáhá k lepší orientaci v mezinárodním prostředí.

Program se uskutečňuje v sedmiletých cyklech, což znamená, že nový program Erasmus+, potažmo podobný program, avšak pravděpodobně s jiným názvem, začne svůj sedmiletý cyklus v roce 2021 (Hubble et al., 2018). Program Erasmus+ vznikl sjednocením evropských programů realizovaných v období 2007–2013, mezi které patřil například Program celoživotního učení, Mládež v akci, Erasmus Mundus a mnohé další⁵ (Evropská komise, 2019a). Na rozdíl od předchozích evropských projektů se především snaží podporovat spolupráci a vzájemné obohacení v jednotlivých oblastech vzdělávání, odborné přípravy a mládeže. Aby toho bylo dosaženo, usiluje program o větší propojení jednotlivých aktivit a projektů, podporuje nové nápady, snaží se aktivně zahrnout partnery z praxe a občanské společnosti a podporuje nové a silnější formy spolupráce (Evropská komise, 2019a). Od roku 2014 je program Erasmus vyvíjen jako programový rámec, který vychází z původní meziuniverzitní základny a čerpá inspiraci z předchozích iniciativ EU v těchto oblastech (Jones, 2017). Nyní také poskytuje Erasmus+ příležitosti těm, kteří pracují a studují v oborech počátečního odborného a dalšího vzdělávání a kteří byli dříve mnohem méně zapojeni do mezinárodní spolupráce (Jones, 2017). Tato větší šíře programu dobře zapadá do celoevropského zájmu o zlepšení stavu a zvýšení kvality odborného vzdělávání a přípravy.

Evropská unie se tak pomocí tohoto programu snaží reagovat na socioekonomické změny, kterým Evropa čelí nebo čelit bude, a zároveň si klade za cíl přispět k implementaci evropské politické strategie v oblasti růstu, zaměstnanosti, sociální rovnosti a sociální inkluze (Evropská komise, 2019a). V rámci programu se usiluje o větší spolupráci s cílem pomoci budovat školy vhodné pro 21. století a zároveň podporovat pocit globálního občanství (Jones, 2017). Přeshraniční interakce mezi jednotlivci totiž může být významným mechanismem formování takzvané nadnárodní identity (Mitchel, 2012). V Evropské komisi poskytla podobná logika část zdůvodnění při vytváření programů pro zvýšení mobility studentů v Evropské unii během takzvaného „oživení“ evropské integrace již ve druhé polovině 80. let (Corbett, 2005; Petit, 2007). Cílem novodobého programu Erasmus+ je právě prostřednictvím vzdělávání, odborné přípravy, praxe nebo dobrovolnické činnosti, které mají účastníci možnost vykonat po celém světě, získat důležité zkušenosti a schopnosti, které těmto jedincům pomohou rozvíjet se v osobní, sociální, vzdělávací i profesní rovině, stejně tak jako lépe se orientovat v současném mezinárodním a multikulturním prostředí (Evropská komise, 2019a).

⁵ Tempus, Alfa, Edulink, programy spolupráce s průmyslovými zeměmi v oblasti vysokoškolského vzdělávání.

Aby se země mohly účastnit programu Erasmus+, musí být označené jako takzvané způsobilé země. Ty jsou rozděleny do dvou skupin. První skupinu tvoří programové země⁶, kam patří 28 států Evropské unie a 6 zemí mimo Evropskou unii. Druhou skupinu pak tvoří partnerské země. Ty se dále dělí na země sousedící s EU a ostatní⁷. Rozdíl mezi programovými a partnerskými zeměmi je v tom, že programové země jsou způsobilé pro všechny akce programu Erasmus+, kdežto partnerské země se mohou zúčastnit pouze některých akcí programu a podléhají specifickým podmínkám (Evropská komise, 2020c). V současné době se také řeší odchod Velké Británie z Evropské unie a vliv této události na zahraniční studijní programy včetně programu Erasmus+. Změny jsou platné od 1.1. 2021 a dle vyjádření Domu zahraniční spolupráce (2021) mají vysoké školy s Velkou Británií schválené grantové smlouvy, díky nimž je možné vysílat studenty i v akademickém roce 2022/2023. Pouze pro výjezdy na dobu delší než 6 měsíců je nutné si požádat o studijní vízum.

V rámci způsobilých zemí se programu Erasmus+ mohou účastnit jednotlivci⁸, takzvaní účastníci, k nimž má program přístup prostřednictvím zúčastněných organizací – institucí, subjektů nebo skupin realizujících příslušné aktivity. Účastníci programu musí mít obvykle místo trvalého pobytu v programové zemi. Výjimku tvoří vysokoškolské vzdělávání a mládež, kdy mohou být některé akce přístupné rovněž účastníkům z partnerských zemí. Podobně je tomu i při participaci zúčastněných organizací, pro které je program dostupný, jestliže organizace působí v oblastech vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu. Stejně jako je tomu u účastníků programu, i zúčastněné organizace by měly mít sídlo v programové zemi. Výjimku opět tvoří vysokoškolské vzdělávání a mládež, u kterých mohou být některé akce přístupné rovněž zúčastněným organizacím z partnerských zemí. Zúčastněné organizace plní dvě funkce – zastupují účastníky a předkládají své projekty. Pokud je takovýto projekt vybrán k podpoře, stává se tato organizace příjemcem grantu Erasmus+. Po podpisu grantové smlouvy tato organizace přijímá finanční podporu a nastává realizace projektu a jeho soustavné řízení. Podmínky, které musí organizace pro účast na konkrétním projektu splnit, závisejí na typu akce, kterou program podporuje (Evropská komise, 2019a).

Program Erasmus+ není pouze programem pro vysokoškolské studenty a učitele, jak je mnohdy širokou veřejností vnímán. Jeho struktura se rozděluje na akce a aktivity, které jsou v rámci programu podporovány a které zároveň slouží k dosažení cílů celého programu.

⁶ Členské státy Evropské unie a programové země mimo EU, mezi něž patří Republika Severní Makedonie, Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Turecko, Srbsko. Tyto země se mohou plně účastnit všech akcí programu Erasmus+ (Evropská komise, 2020b).

⁷ Seznam všech partnerských zemí je dostupný na internetových stránkách programu Erasmus+: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-a/who-can-participate/eligible-countries_en

⁸ *Studenti, stážisté, učni, žáci, dále se vzdělávající dospělí, mladí lidé, dobrovolníci, profesori, učitelé, školitelé, pracovníci s mládeží, odborní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu.* (Evropská komise, 2019a, s. 5).

Struktura programu je následující:

- Klíčová akce 1 – Mobilita jednotlivců
- Klíčová akce 2 – Spolupráce na inovacích a výměna osvědčených postupů
- Klíčová akce 3 – Podpora reformy politiky
- Aktivity Jean Monnet
- Sport

(Evropská komise, 2019a).

Všechny jednotlivé akce a aktivity v rámci hlavních Klíčových akcí musí nést značku Erasmus+, ke které je pro snazší orientaci především pro účastníky a příjemce z předešlých programů⁹ možné pro aktivity ve specifické oblasti použít další názvy. Díky tomu dochází k určitému odlišení a lepší orientaci v programu.

Aktivitami Erasmus+ ve specifických oblastech jsou:

- *„Erasmus+: Comenius“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti školního vzdělávání;*
- *„Erasmus+: Erasmus“ pro aktivity programu týkající se výlučně vysokoškolského vzdělávání a zaměřující se na programové země;*
- *„Erasmus+: Erasmus Mundus“ pro Sdílené magisterské studium Erasmus Mundus;*
- *„Erasmus+: Leonardo da Vinci“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti odborného vzdělávání a přípravy;*
- *„Erasmus+: Grundtvig“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti vzdělávání dospělých;*
- *„Erasmus+: Mládež“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti neformálního a informálního učení mládeže;*
- *„Erasmus+: Jean Monnet“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti studia Evropské unie;*
- *„Erasmus+: Sport“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti sportu;*

(Evropská komise, 2019a, s. 7).

Hlavní odpovědnost za celý program nese Evropská komise (Evropská komise, 2009a). Ta spravuje celý rozpočet programu, stanovuje jeho priority, cíle a kritéria. Zároveň celý program řídí a monitoruje na evropské úrovni. Aby se program Erasmus+ co nejvíce přiblížil příjemcům programu (zúčastněným organizacím a jednotlivým účastníkům) a jejich systémům, ustanovila každá programová země jednu či více národních agentur. V České republice je touto agenturou Dům zahraniční spolupráce, který je příspěvkovou organizací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České

⁹ Ze současných specifických oblastí byly v programu SOCRATES zahrnuty programy Comenius, Erasmus a Grundtvig (Hospodářské noviny, 2003).

republiky (DZS, 2019). Národní agentury plní roli prostředníka mezi Evropskou komisí a zúčastněnými organizacemi na všech úrovních. Mezi hlavní povinnosti národní agentury patří plnění úkolů týkajících se rozpočtu, dále poskytování patřičných informací zúčastněným organizacím, popřípadě účastníkům programu, spravedlivý a transparentní výběr žádostí a monitoring a hodnocení prováděných programů (DZS, 2019). Programy, které spravuje národní agentura, se označují jako decentralizované.

2.2.1 Klíčová akce 1 – mobilita jednotlivců

Jak již bylo popsáno v předchozí části práce, program Erasmus+ se dělí na takzvané Klíčové akce a další centralizované aktivity, které jsou v rámci programu podporovány. Každá tato Klíčová akce tudíž podporuje dílčí akce, projekty a aktivity. Zahraniční mobilita ve vzdělání vysokoškolských studentů se řadí do Klíčové akce 1 – Mobility jednotlivců, proto je tomuto tématu věnována následující podkapitola.

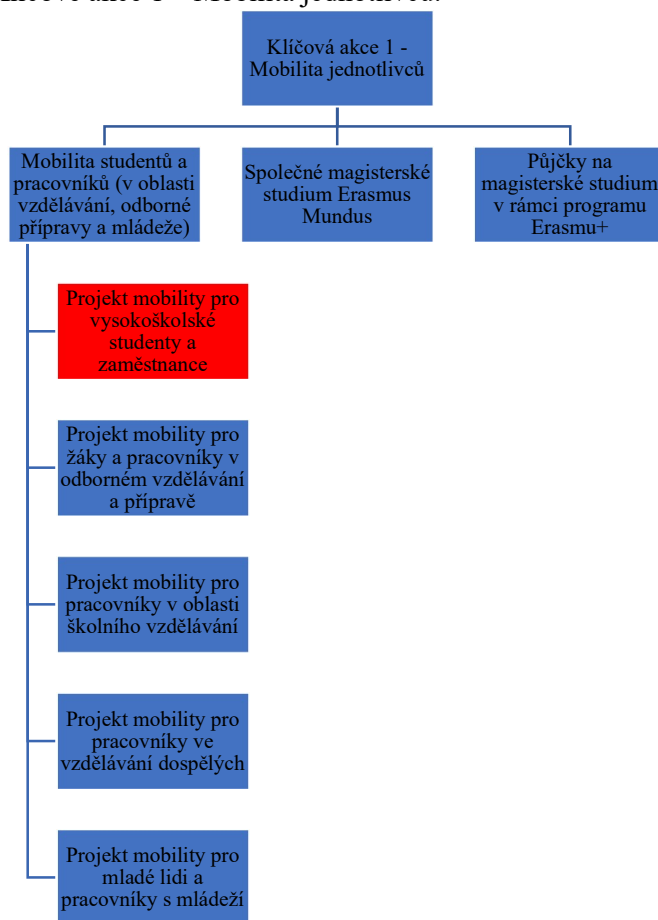
Klíčová akce 1, zkráceně uváděno jako KA1, je největší akcí podporovanou v rámci programu Erasmus+. Tento fakt dokazuje velikost finanční podpory v roce 2018, kdy KA1 obdržela 55 % z celkového rozpočtu programu (Evropská komise, 2019b). KA1 podporuje tyto tři konkrétní akce:

- Projekty mobility v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže (mobility studentů a pracovníků)
 - Společné magisterské studium Erasmus Mundus
 - Erasmus+ půjčky na magisterské studium
- (Evropská komise, 2019a).

Diplomová práce se s ohledem na své téma zabývá pouze Projektem mobility studentů a pracovníků v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže. Pro lepší orientaci v tématu vytvořila autorka Graf č. 1: Schéma Klíčové akce 1 – Mobilita jednotlivců, který ukazuje podporované akce v rámci Klíčové akce 1, přičemž jsou detailně rozepsány pouze projekty týkající se mobility studentů a pracovníků, u kterých je zvýrazněn projekt mobility pro vysokoškolské studenty a zaměstnance, takzvaná klíčová akce KA103: Mobilita vysokoškolských studentů a zaměstnanců v rámci programových zemí¹⁰ (Evropská komise, 2019b). Z této akce bude v další kapitole podrobněji popsána pouze dílčí mobilita vysokoškolských studentů, jakožto hlavní téma práce.

¹⁰ V rámci vysokoškolského vzdělávání existuje ještě klíčová akce KA107: Mobilita vysokoškolských studentů a zaměstnanců v rámci partnerských zemí (Evropská komise, 2019b).

Graf č. 1: Schéma Klíčové akce 1 – Mobilita jednotlivců.

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2020).

Všeobecně jsou projekty mobility realizovány organizacemi působícími v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže. Na realizaci projektů mobilit obdrží tyto organizace finance z programu Erasmus+ (v případě vysokoškolských mobilit je touto organizací míněna vysokoškolská instituce). Každý projekt musí zahrnovat 3 fáze: přípravu, realizaci mobilit a následné činnosti včetně vyhodnocení mobility účastníky, mezi které patří například vyplňování takzvaného Participant Report Form (dotazník EU Survey), který autorka analyzuje ve své výzkumné části práce (NaErasmusPlus, 2020).

Ve vysokoškolském vzdělávání obecně se program Erasmus+ mezi studenty snaží o zvyšování kvality a významnosti jejich znalostí a dovedností, o lepší propojení mezi vysokoškolskými institucemi a zaměstnavateli nebo o lepší sociální a mezinárodní integraci studentů. Proto se v rámci Klíčové akce 1 definovaly konkrétní přínosy, kterých má být díky mobilitám jednotlivců¹¹ (v tomto případě vysokoškolských studentů, popřípadě stážistů, učňů a mladých lidí) dosaženo.

¹¹ Zaměstnanci, pracovníci s mládeží a odborníci v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže mají jiné cíle, kterých má být dosaženo prostřednictvím jejich činností v oblasti mobility. Tato skupina není relevantní pro téma diplomové práce, proto se mobilitou pracovníků diplomová práce dále zabývat nebude.

Těmito přínosy jsou:

- *lepší výsledky učení;*
- *lepší zaměstnatelnost a lepší možnosti profesního uplatnění;*
- *větší smysl pro iniciativu a podnikavost;*
- *větší samostatnost a sebevědomí;*
- *lepší znalost cizích jazyků;*
- *větší mezikulturní povědomí;*
- *aktivnější účast ve společnosti;*
- *lepší informovanost o projektu Evropy a hodnotách EU;*
- *větší motivace pokračovat i po zahraniční mobilitě ve vzdělávání (formálním i neformálním) nebo odborné přípravě;*

(Evropská komise, 2019a, s. 7).

Ve výzkumné části práce autorka analyzuje závěrečné dotazníky EU Survey zaměřené na zkušenosti s mobilitou vysokoškolských studentů v rámci programu Erasmus+. Díky analýze těchto dotazníků bylo u některých definovaných přínosů a cílů mobilit možné vyhodnotit, zda vysokoškolští studenti z Univerzity Palackého v Olomouci, kteří se zahraniční studijní mobility zúčastnili, tyto definované přínosy získali a zmíněných cílů dosáhli.

2.2.1.1 Projekt mobility pro vysokoškolské studenty

Mobilita vysokoškolských studentů nabízí dvě možnosti. Student může buď absolvovat studijní pobyt, nebo praktickou stáž. Tak či tak musí každý projekt vysokoškolské mobility splňovat daná kritéria, aby se stal způsobilým pro udělení grantu Erasmus+. Ani vysokoškolští studenti potažmo ani vysokoškolští zaměstnanci přímo o grant programu Erasmus+ nežadají. Až poté, co jsou vysokoškolské instituce zapojeny do Klíčové akce 1, si stanovují svá vlastní kritéria pro výběr účastníků mobility. Každá vysokoškolská instituce má svá vlastní kritéria, která však musí být v souladu s ustanoveními programu Erasmus+. Ta obsahují kritéria a informace týkající se přípravy, provádění a hodnocení mobilit (NaErasmusPlus, 2020).

Každý projekt mobility vysokoškolských studentů má pravidla a postupy, kterými se instituce musí řídit a podle nichž musí postupovat. Nejprve musí být vysokoškolská instituce akreditovaná. To znamená, že pokud se vysokoškolské instituce chtějí zapojit do projektů mobility vysokoškolských studentů, musejí získat listinu ECHE. Získání této listiny a následné dodržování všech jejích ustanovení po celou dobu projektu je tudíž nezbytnou podmínkou k zapojení do mobility. Řádné plnění podmínek listiny kontroluje národní agentura (v České republice Dům zahraniční spolupráce). Zajímavostí je, že podpisem této listiny se vysokoškolské instituce rovněž zavazují poskytnout účastníkům během celé studijní mobility jazykovou podporu, a to buď v online podobě, nebo v jakékoliv jiné formě zajišťující

studentům dosažení doporučené jazykové úrovně dohodnuté s přijímající institucí. Když je vysokoškolská instituce řádně akreditována, hledá si své partnery v zahraničí a po oboustranném ujednání dochází k podpisu meziinstitucionálních dohod, které se podepisují mezi danými vysokoškolskými institucemi v České republice a v zahraničí. Tyto dohody obsahují i obecné podmínky, které obě instituce musí dodržovat v rámci listiny ECHE. Dalším krokem je samotný výběr studentů. Ten provádí vysokoškolská instituce, u které student podá svoji žádost. Vždy by měl být dodržen princip spravedlnosti a transparentnosti a kritéria pro výběr studenta musí být vždy předem zveřejněna. Jak již bylo uvedeno, kritéria pro výběr studentů si určí každá vysokoškolská instituce sama. Příkladem výběrových kritérií mohou být akademické výsledky, motivační dopis, ústní pohovor v jazyce studia dané země a tak dále. Jediným kritériem, které musí být podle Příručky k programu Erasmus+ dodrženo, je přikládání nižší priority studentům, kteří se v daném studijním programu již programu Erasmus+ zúčastnili. Po vybrání vhodného účastníka je vysokoškolská instituce povinna zapsat informace o účastníkovi a jeho konkrétní mobilitě do takzvané aplikace Mobility Tool¹². Ta vysokoškolské instituci obecně pomáhá v řízení mobility. Po uvedení potřebných informací do aplikace zde mohou vysokoškolské instituce generovat zprávy o konkrétní mobilitě a jejím účastníkovi. Ty slouží jak k potřebě instituce, tak zároveň ke generování zpráv, které vyplňují samotní účastníci mobilit. Jakmile jsou studenti vybráni, měli by od své vysílající instituce obdržet takzvanou Chartu studenta Erasmus+, která stanovuje práva a povinnosti studentů vztahující se na období jejich studia či stáže v zahraničí a vysvětluje, jak postupovat před zahájením mobility, v jejím průběhu a po jejím skončení (Evropská komise, 2019a, s. 274). Po úspěšném výběru do programu Erasmus+ mohou studenti získat z grantu EU stipendium¹³, které je odlišně stanoveno pro dané skupiny států podle měsíčních sazeb. Toto stipendium by mělo pokrýt výši rozdílu vzniklého studiem v zahraničí. Stále je však nutné počítat i s vlastními finančními prostředky. V případě zájmu účastníků ze znevýhodněných socio-ekonomických podmínek nebo pro účastníky se specifickými potřebami (zdravotní postižení nebo speciální vzdělávací potřeby) je možné stipendium navýšit. Účastník před odjezdem na mobilitu podepisuje studijní smlouvu, takzvaný Learning Agreement. Studijní smlouva definuje program studia v zahraničí, na němž se dohodly všechny tři zúčastněné strany, tedy student, vysílající a přijímací instituce. Kromě přesného určení místa studia je v rámci smlouvy určeno, jakých studijních výsledků by měl student během svého zahraničního studia dosáhnout a jakým způsobem budou tyto dosažené výsledky po návratu formálně uznány na vysílající instituci. Po skončení mobility přijímající instituce poskytuje studentovi a jeho vysílající instituci výpis zkoušek, který potvrzuje výsledky dohodnutého programu. Vysílající instituce po skončení mobility formálně uznává kredity získané v zahraničí,

¹² Databáze Mobility (Mobility Tool) je webová platforma určená pro práci na projektech klíčové akce KA1, KA2 a KA3, které jsou realizovány v rámci Erasmus+ Evropské komise. Slouží k jejich řízení a reportování (DZS, 2014, s. 1).

¹³ Stipendium může být poskytnuto také z národního, regionálního nebo místního grantu poskytovaného veřejným či soukromým subjektem, nebo ve formě půjčky (Evropská komise 2019a, s. 274). Kombinace tohoto druhu stipendia a grantu EU se nevylučuje.

a to obvykle formou kreditů ECTS¹⁴. Pokud student nedodrží podmínky uvedené v grantové smlouvě (Learning Agreement) nebo po příjezdu nevyplní závěrečnou online zprávu, bude muset tento grant EU částečně nebo úplně vrátit (Evropská komise, 2019a).

2.2.1.2 Kritéria pro účast na zahraničním studijním pobytu v rámci programu Erasmus+ na Univerzitě Palackého v Olomouci

Na Univerzitě Palackého v Olomouci se administrace programu Erasmus+ dělí mezi dvě sekce. Tou první je Zahraniční oddělení, které je zodpovědné za hlavní administraci programu. Má na starosti celou koordinaci programu, hospodaření s přidělenými finančními prostředky a také vypracovávání průběžných a závěrečných zpráv, které následně předkládá národní agentuře. Do druhé sekce se řadí samotné katedry jednotlivých fakult. Mezi hlavní úkoly jednotlivých kateder patří navazování spolupráce se zahraničními institucemi (to jest jejich prvotní oslovení, vyjednávání, příprava dohody o spolupráci a její finální podpis), výběr studentů pro účast na zahraniční mobilitě, pomoc se sestavením studijního programu vybraného studenta a poskytování informací vybraným studentům během celého administrativního procesu včetně procesu akademického uznávání studia v zahraničí (Univerzita Palackého v Olomouci, 2020).

Aby se mohl student Univerzity Palackého zúčastnit zahraniční mobility v rámci programu Erasmus+, musí splňovat podmínky pro výjezd studentů. Každá univerzita si pro výběr účastníků mobility určuje svá vlastní kritéria, která vždy musí být v souladu s ustanoveními programu Erasmus+. Podmínky na Univerzitě Palackého pro účast v programu Erasmus+ jsou následující:

- Mezi UPOL (příslušnou fakultou/katedrou) a partnerskou institucí existuje meziinstitucionální smlouva ERASMUS+
- Student je zapsaný do akreditovaného studijního bakalářského, magisterského nebo doktorského programu na Univerzitě Palackého v Olomouci
- Student musí mít řádně ukončený minimálně první ročník bakalářského nebo magisterského studijního programu
- Délka studijního programu musí být minimálně 3 měsíce (případně jeden trimestr), přičemž maximální délka pobytu je 12 měsíců, a to vždy v rámci jednoho akademického roku
- Součet všech studijních pobytů Erasmus+ a praktických stáží Erasmus+ v dané úrovni studia nepřesáhne 12 měsíců

¹⁴ *Evropský systém přenosu a akumulace kreditů (ECTS) je nástroj používaný v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání pro větší transparentnost studií a kurzů. Pomáhá studentům studovat v různých zemích, jelikož si mohou nechat uznat svou akademickou kvalifikaci a dobu studia absolvovanou v zahraničí. Díky systému ECTS se mohou započítat kredity získané v jedné vysokoškolské instituci do programu studovaného na jiné škole. Kredity ECTS jsou vyjádřením studia na základě definovaných studijních výsledků a související obtížnosti (Evropská komise, 2020a).*

- Student je po celou dobu plánovaného pobytu v zahraničí studentem UPOL (Univerzita Palackého v Olomouci, 2020).

Pokud student splňuje všechny podmínky nutné k účasti v programu, kontaktuje příslušnou referentku pro zahraniční vztahy na své fakultě nebo příslušného koordinátora přímo na své katedře. Každá fakulta, potažmo katedra, má uzavřené jiné meziinstitucionální smlouvy. Je na samotném studentovi, aby si zjistil, s kterými univerzitami v zahraničí má jeho fakulta/katedra tyto meziinstitucionální smlouvy uzavřené a zda odpovídají jeho studijnímu oboru a jazykovým dovednostem. Pokud je student obeznámen se všemi podmínkami a dostupnými informacemi, účastní se výběrového řízení, jehož kritéria a termín si určují samy fakulty/katedry. Za dobu svého pobytu v zahraničí je student povinen dodržet podmínky ustanovené v závazné studijní smlouvě (Learning Agreement). Povinnostmi uvedenými ve studijní smlouvě jsou dodržení doby, kterou má student strávit v zahraničí, a dodržení studijního programu, který mu byl v rámci studijní smlouvy schválen. Na UPOL musí každý student za každý semestr svého studia v zahraničí získat nejméně 20 ECTS kreditů. Zároveň má každá fakulta své vlastní Směrnice děkana k uznávání kreditů v rámci zahraničních studentských mobilit, ve kterých jsou stanovena další kritéria k uznávání studia v zahraničí (Univerzita Palackého v Olomouci, 2020).

2.3 Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a její vliv na jednotlivce a mezinárodní prostředí

Zahraniční studijní mobilita nabízí mladým lidem příležitosti k rozšíření jejich zkušeností a zlepšení jejich dovedností. K jejich osobnímu rozvoji rovněž napomáhá setkávání se s historií a kulturou přijímající země a dalšími účastníky programu. Mladí lidé se tak stávají součástí mezinárodního a multikulturního prostředí, což ovlivňuje je samotné i mezinárodní prostředí obecně. V roce 2018 bylo více než 4000 vysokoškolských institucí a konsorcií oprávněno zúčastnit se těchto mobilit v rámci programu Erasmus+. Současně se ve stejném roce zúčastnilo studijní mobility, na jeden nebo dva semestry, celkem 242 561 studentů z více než 30 zemí světa (Evropská komise, 2019b). Tato kapitola má za cíl představit vliv zahraniční studijní mobility programu Erasmus+ nejen na jednotlivce, ale i na mezinárodní prostředí.

Ještě před vznikem programu Erasmus+ byl hlavní dopad účasti na programu spatřován v osobním rozvoji studentů (Bracht et al., 2006). Studenti během svého pobytu nejenže dospívali, ale získávali takzvané měkké dovednosti, mezi které Bracht et al. (2006) řadí sociálně-komunikační dovednosti, jako je mezikulturní povědomí, přizpůsobivost, flexibilita, inovativnost, produktivita, motivace, vytrvalost, schopnost řešit problémy a schopnost produktivně pracovat v týmu. Jinak tomu není ani v současném programu Erasmus+. Díky účasti na mobilitě získávají studenti zkušenosti a dovednosti, které mohou dále uplatnit ve svém osobním, studentském nebo pracovním životě.

Příkladem může být na jedné straně zisk jazykových dovedností nebo rozvoj dovedností požadovaných k zisku zaměstnání na moderních evropských trzích práce, na druhé straně pak podpora mezinárodního porozumění, evropského vědomí a znalost kulturní rozmanitosti (Jacobone, Moro, 2015). Program Erasmus+ je tedy velmi důležitý jak pro rozvoj jednotlivců, tak i pro rozvoj společnosti jako celku. To potvrzuje zjištění v kapitole 1.2. Zahraniční studijní mobilita a její vliv na mezinárodní prostředí, ve které autorka dospěla k závěru, že zahraniční studium významně přispívá studentům k lepšímu porozumění tomu, jak funguje dnešní multikulturní svět a mezinárodní prostředí.

2.3.1 Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a rozvoj jednotlivce

Z hodnocení programu Erasmus+ za období 2014–2020, které vychází mimo jiné z odpovědí všech zúčastněných stran, vyplynulo, že zúčastněné strany včetně veřejnosti jsou s programem Erasmus+ vysoce spokojeni a dílčí programy hodnotí jako vysoce účinné (Evropská komise, 2018c). Díky zahraniční mobilitě se účastníci vzájemně propojují a učí se buď jeden od druhého, nebo v rámci skupiny. Získávání nových zkušeností během mobility jim může pomoci přijít se zcela novými nápady nebo jim otevírá nové obzory, nad kterými dosud neuvažovali nebo je nepovažovali za důležité. Mobilita pomáhá získat schopnosti a zlepšit vlastnosti, které jsou důležité při sociální integraci účastníků a v jejich osobním životě. Vlastnosti, které lze během programu Erasmus+ vylepšit, jsou například sebevědomí, přizpůsobivost, otevřenost, upřímnost, vzájemné porozumění, solidarita a mnoho dalších. Z výzkumu Dopadů programu Erasmus+ na jednotlivce (DZS, 2018) vyplynulo, že nejvíce účastníci oceňují poznání sebe sama, zvýšení sebedůvěry a ujasnění životních cílů. Dalším konkrétním příkladem atributů získaných během mobility může být schopnost lépe plánovat činnosti, samostatně řešit úkoly, dodržovat termíny odevzdání nebo respektovat názory druhých (DZS, 2017). Konkrétním příkladem Evropské komise (2019b) je schopnost účastníků lépe řešit problémy, kdy 84 % studentů účastnících se mobility zlepšilo své dovednosti při řešení problémů, což znamená, že jsou lépe schopni najít řešení v obtížných nebo náročných podmínkách. Celkově účast na mobilitě účastníky podporuje v tom, aby se nebránili naskytnutým možnostem, a naopak byli otevřeni možnostem, které přicházejí.

Studenti, kteří se zúčastnili zahraniční mobility, uvedli, že například oceňují osvojení si znalostí a dovedností, které jim pomohou k rychlejšímu zisku zaměstnání (Evropská komise, 2018c). Díky účasti v programu se také zvyšuje ochota dále studovat nebo dokonce pracovat v zahraničí, stejně jako se zlepšují jazykové dovednosti. Studenti programu Erasmus mluví více cizími jazyky a mluví jimi lépe než nemobilní studenti (Mitchell, 2012). Bez ohledu na absolvování či neabsolvování jazykové podpory si 97 % studentů zlepšilo jazykové schopnosti během své mobility (Evropská komise, 2019b). Studenti si více uvědomují význam vzdělání ve vztahu ke svému osobnímu a profesnímu rozvoji. Dokonce se ukázalo, že u 2 % dotázaných účast v programu zvýšila míru dokončení studia (Evropská komise, 2018c). Ve výzkumu DZS (2017) celkem 73 % procent dotázaných, kteří se zúčastnili

programu Erasmus+, odpovědělo, že dokončení studia v řádném termínu je pro ně velkou prioritou. Zároveň poté, co se účastníci vrátili, si více uvědomují evropskou integritu a pociťují větší evropské cítění (Evropská komise, 2018c).

Stále vysokou míru spokojenosti s programem v průběhu let dokazuje mnoho studií. Již ve studii od Mutlu (2011) bylo zjištěno, že studenti hovořili o zkušenostech s programem Erasmus velmi pozitivně, popsali tento proces jako zábavný a produktivní. Jacobone a Moro (2015) ve své evaluaci rovněž potvrzují program Erasmus+ jako velmi přínosný zážitek. A v neposlední řadě i z průzkumu mezi účastníky z výroční zprávy programu Erasmus+ za rok 2018 vyplynulo, že 95 % studentů je spokojeno nebo velmi spokojeno se zkušenostmi získanými během zahraniční mobility (Evropská komise, 2019b). Obecně se literatura shoduje, že studenti upřednostňují zejména osobní rozvoj, například jazykový a kulturní, před akademickými a profesními aspekty pobytu (Poaksić et al, 2018; Jacobone, Moro, 2015; Mutlu, 2011; Bracht et al., 2006).

2.3.2 Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a mezinárodní prostředí

Během zahraniční mobility účastníci získají nové zkušenosti a dovednosti, které jim bezpochyby pomohou k jejich osobnímu rozvoji. Zároveň se studentům díky účasti na této mobilitě otevírá mnoho dalších příležitostí mezinárodního a multikulturního prostředí. V této kapitole jsou detailněji představeny tři vybrané příklady těchto příležitostí, které neovlivňují pouze jedince samotného, ale i celou společnost.

▪ LEPŠÍ ZAMĚSTNATELNOST

Účast na zahraniční studijní mobilitě zvyšuje možnosti směrem k pracovním příležitostem (Jacobone, Moro, 2015). Zkušenosti z programu Erasmus+ jsou pro účastníky přidanou hodnotou jak do jejich životopisu, tak i do samotného zaměstnání, protože takto získané zkušenosti oceňují zaměstnavatelé po celém světě (Jonas, 2017). Podle Evropské komise (2018b) mají dokonce vysokoškolští studenti, kteří absolvovali zahraniční mobilitu, dvakrát větší šanci získat po dokončení studia práci ve srovnání se studenty, kteří žádnou zahraniční mobilitu neabsolvovali. Studenti mohou například snadněji nalézt práci v jiné zemi, v novém sektoru, nebo si při účasti na mobilitě prohloubí znalosti ve svém odpovídajícím oboru. Dokonce až 88 % studentů absolvujících zahraniční mobilitu je ve své budoucí kariéře otevřeno možnosti práce v zahraničí (Evropská komise, 2019b). Podle výzkumu Domu zahraniční spolupráce (2017) zaměřeného na zájem mladých lidí o program Erasmus+ mají účastníci programu z České republiky v budoucnu největší zájem zúčastnit se praxe/pracovní stáže v zahraničí nebo právě zmíněné práce v zahraničí. Celkem takto odpovědělo 85 % dotazovaných. Zároveň studenti, kteří se zúčastnili zahraniční mobility, mají tendenci vracet se za prací právě do země, ve které studovali (Parey, Waldinger, 2010). Důvodem může porozumění a znalost hostitelské země (Bracht et al., 2010).

▪ BUDOVÁNÍ EVROPSKÉ IDENTITY

Ačkoli Evropa, potažmo Evropská unie, mají v určitých směrech společnou historii a kulturu, byla Evropa svědkem dvou světových válek, kdy evropské země bojovaly proti sobě. Po skončení světových válek pak byla Evropa svědkem bipolarity v době studené války. Vzhledem k válkám a konfliktům z minulosti může mít nejen evropská mládež vůči sobě navzájem určité předsudky (Mutlu, 2011). Nyní, v éře hospodářských a politických turbulencí, se stává obzvláště výraznou evropská identita a rozsah vazby Evropanů na Evropskou unii a na další evropské státy a jejich občany. Proto tak mohou být přeshraniční interakce mezi jednotlivci významným mechanismem formování této nadnárodní evropské identity (Mitchel, 2012).

Shromažďování studentů z celé Evropy za účelem sdílení univerzitních zkušeností pomáhá k utváření postojů účastníků k Evropě a dalším Evropanům a ke zvýšení jejich vlastního pocitu evropské identity (Mitchel, 2012). Jacobone a Moro (2015) taktéž uvádějí, že mobilita podporuje evropskou identitu a sounáležitost s Evropou (Jacobone, Moro, 2015). Zkušenost s programem Erasmus zvyšuje zájem účastníků o Evropu a jako přímý výsledek pobytu se pak studenti cítí více Evropany (Mitchel, 2012). Je tedy možné usuzovat, že tento individuální vývoj u studentů pomáhá budovat evropské vědomí. Jedním z klíčových účelů výměnného programu Erasmus je za pomoci mezikulturního dialogu odstranit předsudky studentů. Zároveň prostřednictvím posilování interakcí mezi dalšími účastníky z Evropy dochází ke sjednocení na základě získaného evropského vědomí (Mutlu, 2011).

Již ve studii od Mitchell (2012) je uvedeno, že více než 90 % dotazovaných účastníků programu Erasmus uvedlo, že díky studiu v zahraničí se více zajímá o jiné evropské země, lidi a kultury. Dvě třetiny uvedly, že jejich zájem o EU se díky studiu v zahraničí znatelně zvýšil. Tři čtvrtiny pak navíc uvedly, že díky zkušenostem ze studia v zahraničí se cítili více evropští. Podobně vysoká čísla uvádí také Evropská komise (2019b) ve svém každoročním reportu, kdy po absolvování mobility se dokonce 83 % vysokoškolských studentů cítí více jako Evropané a 90 % souhlasilo, že Evropská unie je důležitá a v bytí Evropanem vidí přidanou hodnotu. Podle DZS (2017) mají účastníci lepší vztah k Evropské unii, přičemž 43 % se cítí být občanem České republiky a EU zároveň.

▪ OTEVŘENÍ SE OSTATNÍM KULTURÁM

Jedním z důvodů, proč se studenti ucházejí o program, je přání poznávat jiné kultury (Pokasić et al., 2018). Díky tomu, že jsou obecně v program Erasmus+ zahrnuti různorodé státy s rozmanitou kulturou a bohatou historií, mají účastníci mobilit příležitost objevit pro ně možná zcela nové a nepoznané kultury, stejně jako navázat kontakty napříč různými národnostmi. Díky mobilitě se tak účastníci setkávají s různými lidmi z odlišných zemí a kultur, vyměňují si nápady, učí se novým věcem, nalézají vzájemné podobnosti. Mnohdy lze také vidět, že se díky mezikulturním dialogům během mobility studenti zbavili svých předsudků vůči jiným národnostem a jejich kulturám (Mutlu, 2011).

Účastníci se totiž učí rozeznat, uznat i ocenit odlišnosti jiných kultur. Obecně účastníci uvádějí vysokou míru spokojenosti s mezikulturními vztahy a kulturními aspekty programu (Jacobone, Moro, 2015). Dokonce 93 % účastníků vysokoškolských mobilit uvedlo, že po návratu z mobility více oceňují hodnotu jiných kultur a kulturní rozmanitosti (Evropská komise, 2018b), a 95 % účastníků mobility také uvedlo, že se naučili lépe komunikovat s lidmi z cizích kultur (Evropská komise, 2019b). Podle zprávy výzkumu Domu zahraniční spolupráce (2018) účastníci velmi oceňují přínos mobility v podobě poznání nových zemí a kultur a možnost porovnání života doma a v zahraničí. Stejně tak oceňují vznik dlouhodobých přátelství nebo jiných trvalých pout, která před odjezdem neočekávali. Zajímavým příkladem otevření se novým kulturám může být vztahová otevřenost, kdy více než 33 % bývalých účastníků vysokoškolských mobilit má partnera jiné národnosti ve srovnání s 13 % absolventů bez zkušenosti z programu Erasmus+ (Evropská komise, 2018b). Ve výzkumu DZS (2017) si pak 64 % dotázaných účastníků programu Erasmus+ dokáže představit člověka původem z Evropy jako svého životního partnera.

VÝZKUMNÁ ČÁST

Autorka si ve výzkumné části práce, která navazuje na část teoretickou, stanovila dva cíle, které pomohou dosáhnout hlavního **záměru práce**, jímž je popsat a analyzovat trendy zahraničních studijních mobilit programu Erasmus+ s důrazem na účastníky a koordinátory programu na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Prvním cílem výzkumné části je popsat a analyzovat zkušenosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci se zahraniční studijní mobilitou programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019. K dosažení tohoto cíle byla stanovena první výzkumná otázka. Druhým cílem práce je popsat a analyzovat postoj Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích. K dosažení tohoto cíle byla stanovena druhá výzkumná otázka. V první kapitole výzkumné části práce (kapitola 3 Metodologie výzkumu) je popsána metodologie výzkumu, která zahrnuje popis autorčiny stáže v Domě zahraniční spolupráce, která byla důležitou součástí pro stanovení tématu diplomové práce. Dále jsou v této kapitole představeny hlavní a specifické výzkumné otázky, je popsán výzkumný vzorek, použité metody sběru dat, způsob analýzy jejich výsledků a limity výzkumu. V druhé kapitole (kapitola 4 Výsledky výzkumu a jejich interpretace) výzkumné části autorka prezentuje výsledky výzkumu a diskutuje je.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

V této kapitole je nejprve představena autorčina stáž v Domě zahraniční spolupráce, která byla stěžejní při výběru tématu celé diplomové práce. Dále jsou popsány principy výzkumu a způsob, jakým byly stanoveny hlavní a následně specifické výzkumné otázky. Poté je představen výzkumný vzorek, jsou popsány použité metody sběru dat a způsob analýzy jejich výsledků, které slouží k zodpovězení stanovených výzkumných otázek. V neposlední řadě jsou v této kapitole rozebrány limity výzkumu, které mohly jeho průběh jakýmkoliv způsobem ovlivnit.

3.1 Stáž v Domě zahraniční spolupráce

V období od ledna do května roku 2019 se autorka zúčastnila praktické stáže v Domě zahraniční spolupráce (DZS), který je *příspěvkovou organizací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a českou národní agenturou pro mezinárodní vzdělávání a výzkum* (DZS, 2019). Jedním z programů, který DZS zajišťuje, je i program Erasmus+. Konkrétně je pak Dům zahraniční spolupráce národní agenturou pro program Erasmus+ v České republice. Dle cílové skupiny se projekty programu uskutečňují v pěti oblastech, mezi které patří školní vzdělávání, odborné vzdělávání a příprava, mládež, vysokoškolské vzdělávání a vzdělávání dospělých.

Autorka se sama programu Erasmus+ zúčastnila, a to v zimním semestru v roce 2017 na University of Oslo v Norsku. Její zkušenost s programem byla veskrze velmi pozitivní, a proto se po návratu rozhodla, že by se chtěla tématu programu Erasmus+ věnovat i v rámci své diplomové práce. Na základě tohoto rozhodnutí oslovila autorka Dům zahraniční spolupráce, kde jí bylo nabídnuto absolvování praktické stáže v sekci vysokoškolského vzdělávání, konkrétně na oddělení vysokoškolských mobilit a projektů, a zároveň jí byla představena témata, která by bylo možné v rámci diplomové práce zpracovat. Po diskusi s příslušnými pracovníky sekce vysokoškolského vzdělávání se autorka rozhodla v rámci své diplomové práce zpracovat téma týkající se závěrečných zpráv účastníků mobilit programu Erasmus+ v terciárním vzdělávání, v anglickém jazyce Participant Report Form (zkráceně dotazník EU Survey¹⁵). Kromě stanovení tématu diplomové práce se během této stáže autorka podílela na pomoci (především administrativní) odborným referentům programu Erasmus+, která zahrnovala například kontrolu žádostí vysokoškolských institucí o grant EU nebo pomoc při pořádání fóra mezinárodního vysokoškolského vzdělávání Czeducon. V průběhu stáže si autorka vedla terénní deník, který slouží jako jedna z metod sběru dat (viz. kapitola 3.4.3. Terénní deník).

3.2 Stanovení výzkumných otázek

Před zahájením výzkumu si autorka stanovila dvě hlavní výzkumné otázky. Tyto otázky byly stanoveny na základě informací získaných z teoretické části práce a díky praktické stáži v Domě zahraniční spolupráce. Tyto stanovené výzkumné otázky blíže specifikují cíle a záměr výzkumu. Výzkumné otázky jsou rozděleny na dvě hlavní otázky (zkráceně HVO) a k nim určené specifické otázky (zkráceně SVO), které jsou konstruovány konkrétněji a detailněji a snaží se tak o větší rozvedení hlavní otázky.

HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA ČÍSLO 1

- HVO1: Jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019?
 - SVO1: Jak účastníci hodnotí celkovou spokojenost s účastí na programu?
 - SVO2: Jak účastníci hodnotí vysílající instituci?
 - SVO3: Jak účastníci hodnotí přijímající instituci?
 - SVO4: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí zaměstnání?
 - SVO5: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností v osobním rozvoji?

¹⁵ Autorka používá zkratku EU Survey pro snazší orientaci v textu.

První hlavní výzkumná otázka blíže upřesňuje **cíl číslo 1 – popsat a analyzovat zkušenosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci se zahraniční studijní mobilitou programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019**. Tento cíl se opírá o tezi Evropské komise (2019a), která říká, že obecně se program Erasmus+ ve vysokoškolském vzdělávání snaží mezi studenty o zvyšování kvality a významnosti jejich znalostí a dovedností, o získání zkušeností uplatnitelných v budoucím vzdělání nebo zaměstnání a také o lepší sociální a mezinárodní integraci studentů.

První výzkumná otázka byla definována na základě poznatků z teoretické části práce, zejména pak z kapitoly 1.2.1. Klíčová akce 1 – Mobilita jednotlivců, v níž autorka sepsala přínosy definované Evropskou komisí, kterých má být díky účasti jednotlivců na studentských zahraničních mobilitách programu Erasmus+ dosaženo, dále pak z kapitoly 2.3. Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a její vliv na jednotlivce a mezinárodní prostředí, v níž autorka popsala zkušenosti s účastí na zahraniční studijní mobilitě, a v neposlední řadě byla první hlavní výzkumná otázka definována na základě autorčiny praktické stáže v Domě zahraniční spolupráce. Díky účasti na této stáži byla autorce zpřístupněna a poskytnuta data z vyplněných závěrečných zpráv účastníků mobilit programu Erasmus+ v terciárním vzdělávání, anglicky Participant Report Form (dále jen EU Survey). Jelikož výsledky analýzy těchto dotazníků budou poskytnuty rovněž pro účely oddělení vysokoškolských mobilit a projektů v Domě zahraniční spolupráce, pomohla tak diskuse s jeho vybranými pracovníky autorce s definováním první hlavní výzkumné otázky a jejích specifických výzkumných otázek. V Domě zahraniční spolupráce by díky analýze vyplněných dotazníků chtěli zjistit trendy, průběh, hodnocení a přínosy mobilit¹⁶. Kromě poznatků z teoretické části práce a diskuse s pracovníky Domu zahraniční spolupráce pomohl autorce ke stanovení specifických výzkumných otázek i prvotní rozbor dotazníků. Ten spočíval v seznámení s dotazníkem, konkrétně s typem otázek a metodou zobrazení výsledků.

Za žádoucí by se dala považovat analýza hodnocení účastníků zahraniční studijní mobility programu Erasmus+ z celé České republiky. Jelikož by však analýza všech vysokých škol v České republice byla zdlouhavým procesem, zaměřila se autorka výhradně na analýzu hodnocení účastníků z Univerzity Palackého v Olomouci (zkráceně UPOL) jakožto svojí domovské univerzity. Smyslem první hlavní výzkumné otázky bylo zjistit, jak vnímají účastníci zahraničních studijních mobilit programu Erasmus+ z UPOL svoji zkušenost s mobilitou. K zodpovězení a širšímu rozvedení první hlavní výzkumné otázky bylo definováno pět specifických výzkumných otázek, které se zaměřují na hodnocení celkové spokojenosti s programem, hodnocení jak vysílající, tak přijímající instituce, stejně jako na uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí vzdělání, zaměstnání a v osobním rozvoji účastníků. Odpovědi na specifické výzkumné otázky pomohou ke zhodnocení celkové zkušenosti účastníků s mobilitou.

¹⁶ Zjištěno autorkou DP v rámci neformálních rozhovorů během praktické stáže – terénní deník.

HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA ČÍSLO 2

- HVO 2: Jak vnímají vybraní koordinátoři Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci studijní mobility programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?
 - SVO 1: Jaké jsou podle koordinátorů hlavní překážky studijních mobilit programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?
 - SVO 2: Jaká je podle koordinátorů vize směrem k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?

Druhá hlavní výzkumná otázka blíže upřesňuje definovaný **cíl číslo 2 – popsat a analyzovat postoj Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích**. Snahou druhé výzkumné otázky je zjistit, jak vybraní koordinátoři Zahraničního oddělení UPOL vnímají zahraniční studijní mobility v programových zemích programu Erasmus+. K zodpovězení druhé hlavní výzkumné otázky byly stanoveny dvě specifické výzkumné otázky, které si kladou za cíl zjistit, jaké jsou podle vybraných koordinátorů hlavní překážky a rovněž budoucí vize zahraničních studijních mobilit programu Erasmus+ v rámci programových zemí na UPOL.

Tato výzkumná otázka byla určena v průběhu prvotní analýzy pro HVO1. Autorce byla nejprve Domem zahraniční spolupráce poskytnuta data z dotazníků EU Survey, díky jejichž analýze by v Domě zahraniční spolupráce chtěli zjistit trendy, průběh, hodnocení a přínosy mobilit. Na základě této informace byl autorkou proveden prvotní rozbor dotazníků a byla zvolena HVO1 a její specifické otázky. Jak bylo uvedeno již výše, z důvodu velkého množství dat se autorka rozhodla pro analýzu dat pouze pro Univerzitu Palackého. Aby měly výsledky diplomové práce přidanou hodnotu pro UPOL, vytvořila autorka druhou hlavní výzkumnou otázku a její specifické otázky zaměřené přímo pro koordinátory programu Erasmus+ na UPOL. Po stanovení HVO2 tedy autorka oslovila Zahraniční oddělení UP, konkrétně oddělení zabývající se programem Erasmus+, s žádostí o skupinový rozhovor s vybranými koordinátory. Rozhovor se uskutečnil po diskusi v DZS a po prvotní analýze dotazníků. Tento rozhovor měl za cíl pomoci autorce lépe definovat, na které části dotazníků EU Survey se má při své analýze více zaměřit, aby výsledky byly co nejvíce relevantní pro Univerzitu Palackého, a zároveň v průběhu prvního skupinového rozhovoru probíhal sběr dat nutných k zodpovězení HVO2.

3.3 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem pro první výzkumnou otázku jsou vyplněné dotazníky EU Survey. Data k těmto dotazníkům autorka neshbírala sama, ale byla jí poskytnuta Oddělením studií a analýz Domu zahraniční spolupráce na základě autorčiny stáže v Domě zahraniční spolupráce. Poskytnuté soubory obsahovaly vyplněné dotazníky účastníků studijních mobilit ze všech vysokých škol v České

republiky v letech 2014–2019. Autorka si však jako cílovou skupinu vybrala pouze účastníky z Univerzity Palackého, jejichž odpovědi byly dále analyzovány k zodpovězení první výzkumné otázky. Počet vyplněných dotazníků se lišil v závislosti na tom, kolik se mobility v daném roce zúčastnilo studentů UP. Data z vyplněných dotazníků EU Survey, poskytnutá autorce ve formátu souborů Excel, neobsahovala jména, příjmení ani e-mailové adresy, tudíž anonymita respondentů byla zajištěna. Každý účastník má v těchto souborech Excel pouze přidělené takzvané Mobility ID, díky kterému si pracovníci v DZS nebo vybraní koordinátoři programu Erasmus+ na univerzitách mohou účastníka vyhledat v aplikaci EU Mobility Tool. Autorka však k této aplikaci přístup nemá, tudíž pro ni je spojení Mobility ID a jména daného účastníka nedohledatelné.

Pro zodpovězení druhé výzkumné otázky byli jako výzkumný vzorek vybráni koordinátoři programu Erasmus+ na zahraničním oddělení UPOL. Tito účastníci výzkumu nebyli zvoleni náhodně, ale tak, aby jejich výběr navazoval na druhou hlavní výzkumnou otázku a celkový záměr práce. Vybrané koordinátory autorka oslovila pomocí e-mailu, který obsahoval představení autorky a její diplomové práce, objasnění, jak bude skupinový rozhovor probíhat a jaká témata by autorka ráda diskutovala. Po obdržení e-mailu vybraní koordinátoři programu s uskutečněním skupinového rozhovoru souhlasili a domluvilo se společné datum uskutečnění rozhovoru. Anonymitu koordinátorů autorka zajistila neuveřejněním jejich jmen v průběhu celé práce.

3.4 Metody sběru dat a analýzy

Autorka si pro dosažení záměru práce zvolila smíšený design výzkumu, kterým je podle Johnson et al. (2007, s. 57) *intelektuální a praktická syntéza založená na kvalitativním a kvantitativním výzkumu; je to třetí metodologické nebo výzkumné paradigma (spolu s kvalitativním a kvantitativním výzkumem)*. Metoda smíšeného designu výzkumu však nadále uznává význam kvantitativního a kvalitativního výzkumu v jejich tradiční samostatné podobě a jejich metody sběru a analýzy dat tak, aby pomohly zodpovědět výzkumné otázky (Johnson et al., 2007). Díky kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod se získá více informací k dosažení hlavního záměru práce, než kdyby byla použita pouze jedna ze zmíněných metod, protože každá z těchto metod má své výhody a může určitým způsobem rozšířit pochopení výzkumného problému (Creswell, 1999). Tyto dva typy výzkumu se v průběhu práce vzájemně doplňovaly. Autorka nejprve udělala prvotní průzkum, který spočíval v seznámení se s dotazníky EU Survey. Následně byl pro analýzu těchto dotazníků použit kvantitativní výzkum, který doplňoval kvalitativní výzkum uskutečněný na Zahraničním oddělení Univerzity Palackého v Olomouci.

Pro sběr dat k zodpovězení obou výzkumných otázek byla použita metoda zvaná dotazování. Tato metoda se dále dělí na rozhovor, dotazník a fokusní skupinu (Dušková, Šafaříková, 2015.) Pro účely práce byly použity první dvě metody. K zodpovězení HVO1 byla použita metoda

dotazníkového šetření, konkrétně závěrečné zprávy účastníků mobilit programu Erasmus+ v terciárním vzdělávání (dotazník EU Survey). Z důvodu jedinečnosti tohoto dotazníku autorka data sama nesbírala, ale byla jí poskytnuta Domem zahraniční spolupráce jakožto národní agentury pro program Erasmus+. Pro zodpovězení HVO2 byla použita metoda skupinového rozhovoru.

K analýze získaných dat byly použity dvě odlišné metody. Pro analýzu dat získaných z dotazníkového šetření pro zodpovězení HVO1 byla použita kvantitativní analýza, u které k vyhodnocení dat použila autorka operační systém Microsoft Excel. Pro analýzu dat získaných ze skupinového rozhovoru pro zodpovězení HVO2 byla použita kvalitativní analýza, konkrétně tematická analýza. Pro zpracování těchto získaných dat byl použit software ATLAS.ti.

3.4.1 Dotazník

Metoda dotazníkového šetření je obecně vnímána jako nejméně náročná na čas, přičemž zároveň obsáhne velký počet účastníků. Pokud není specifikováno jinak, respondent dotazník vyplňuje samostatně bez časového limitu a má tak poměrně velký prostor k zamyšlení nad konkrétní otázkou a následnou odpovědí (Řezánková, 2007). U dotazníkové metody je taktéž velká pravděpodobnost zajištění anonymity. (Řezánková, 2007). Nevýhodou dotazníkového šetření může být nízká návratnost, což v praxi znamená, že ne všechny zaslané dotazníky se výzkumníkovi vrátí (Ivanová, Olecká, 2016). Výhodou právě těchto dotazníků od Evropské unie je, že po skončení mobility jsou všichni účastníci povinni tento dotazník vyplnit a návratnost je tedy stoprocentní.

Stěžejní částí diplomové práce bylo obdržení dat z vyplněných dotazníků EU Survey, plným anglickým názvem *Participant Report Form – Learning Mobility of Individuals – Student mobility for studies in higher education*, a jejich následná analýza. Celý dotazník, konkrétně příklad z roku 2019, je pro lepší představu uveden v příloze 12. Jak bylo již popsáno v kapitole 3.3. Výzkumný vzorek, data z vyplněných dotazníků autorce poskytlo Oddělení studií a analýz Domu zahraniční spolupráce v Praze. K těmto datům má přístup pouze Dům zahraniční spolupráce a vysokoškolské instituce, které se účastní programu Erasmus+. V den ukončení pobytu, který byl uveden v účastnické smlouvě, přijde účastníkům programu z aplikace Evropské unie, takzvané Mobility Tool, automaticky na e-mail výzva k vyplnění závěrečné zprávy, která je ve formě on-line dotazníků. Vyplněné dotazníky se následně objeví v aplikaci Mobility Tool. Tyto odpovědi z dotazníků jsou poté v Oddělení studií a analýz DZS převedeny do souborů operačního systému Microsoft Excel¹⁷. Tyto soubory s odpověďmi z vyplněných dotazníků byly autorce poskytnuty od roku 2014, kdy byl spuštěn program Erasmus+ na období 2014–2020, do roku 2019. Z výše uvedených důvodů ojedinelosti dotazníků autorka data nesbírala sama, ale byla jí zprostředkována. V Domě zahraniční spolupráce tato data ze závěrečných zpráv jeho

¹⁷ Zjištěno autorkou DP v rámci neformálních rozhovorů během praktické stáže – terénní deník.

pracovníci analyzovali pouze za roky 2014 až 2017. V této analýze byly zahrnuty všechny univerzity v České republice a všechny otázky z dotazníku. Výsledky byly proto prezentovány jako obecné bez detailního zaměření analýzy na jednu univerzitu nebo konkrétní otázky. Z těchto důvodů je autorčina analýza dat vybraných otázek zodpovězených pouze studenty Univerzity Palackého ojedinělá. K analýze dat z dotazníků byl použit operační systém Microsoft Excel.

Obecně je cílem těchto dotazníků zjistit informace o zkušenostech s mobilitou. Takto získané informace mají dále za cíl pomoci jak budoucím uchazečům, tak při dalším zlepšování programu samotného (Evropská komise, 2019a). Pro autorku bylo stěžejní na základě vybraných otázek a jejich odpovědí zjistit, jak účastníci mobility z UPOL hodnotí celkovou spokojenost s účastí na programu, jak hodnotí vysílající a přijímající instituci a jak vnímají uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí vzdělání, zaměstnání a v osobním rozvoji, viz kapitola 2.3. Zahraniční studijní mobilita programu Erasmus+ a její vliv na jednotlivce a mezinárodní prostředí.

V převažující míře jsou otázky v dotaznících uzavřeného charakteru, jen výjimečně jsou otázky otevřené nebo polootevřené (to jest s možností varianty k doplnění – takzvaně „jiná odpověď“). Autorka pro svoji analýzu sloužící k zodpovězení výzkumných otázek zvolila pouze uzavřené otázky (ukázka viz příloha 1). Tato poskytnutá data sestávala z šesti souborů Microsoft Excel vždy pro jednotlivý akademický rok (2014–2019) – to znamená, že jednotlivé soubory obsahovaly data vždy za zimní a letní semestr daného akademického roku. Za rok 2019 byla data pouze za zimní semestr (letní semestr v době zpracování diplomové práce ještě nebyl ukončen). Každý soubor Excel pro jednotlivý akademický rok obsahoval data z vyplněných dotazníků účastníků všech vysokých škol v České republice, avšak pro účely diplomové práce autorka pracovala pouze s daty účastníků z UPOL. Počet vyplněných dotazníků se lišil v závislosti na tom, kolik se mobility v daném roce zúčastnilo studentů UPOL. Detailní vývoj počtu zúčastněných studentů za každý rok autorka popisuje v kapitole 4.1. Jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019? Dotazník obsahuje 13 tematických okruhů¹⁸, z nichž autorka po získání informací v teoretické části práce po konzultaci v Domě zahraniční spolupráce a na zahraničním oddělení UPOL vybrala pro následnou analýzu pouze jednotlivé otázky z různých okruhů tak, aby pomohly k zodpovězení specifických výzkumných otázek u HVO1.

3.4.1.1 Metoda analýzy dotazníků

Jak již bylo uvedeno v kapitole výše, na základě stáže v Domě zahraniční spolupráce byla pro účely této práce autorce poskytnuta data ze závěrečných zpráv účastníků, tj. dotazníků EU Survey.

¹⁸ Purpose of the participant report; Identification of the Participant and General Information; Overall Satisfaction; Quality of Studies; Academic Recognition; Foreign Language Skills and Linguistic Support; Personal Development; Future Prospects of Education, Training and Work; Practical and Organisational Arrangements; Accommodation and Infrastructure; Costs; Conclusions, Comments and Recommendations; Publication and Usage Rights of the Information and of the Email Address.

Tato data byla zaznamenána ve formě počtu odpovědí na všechny otázky z dotazníku a byla zaznamenána do šesti samostatných souborů Excel pro každý jeden akademický rok.

K zodpovězení každé specifické výzkumné otázky u HVO1 vybrala autorka na základě informací získaných v teoretické části práce po konzultaci v DZS a po prvním rozhovoru na zahraničním oddělení UPOL z dotazníků EU Survey k bližší analýze pouze určité konkrétní otázky. Tyto otázky mohou být označeny jako takzvané tazatelské, protože pomáhají odpovídat na specifické otázky a dále na hlavní výzkumné otázky (Dušková, Šafaříková, 2015). Níže uvedené tazatelské otázky jsou v anglickém jazyce, a to z toho důvodu že celý dotazník EU Survey byl taktéž v anglickém jazyce. Volný překlad těchto otázek provedený autorkou je uveden v části Výsledky výzkumu a jejich interpretace, konkrétně pak v kapitole 4.1 Jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus + v programových zemích v letech 2014–2019?

Seznam vybraných tazatelských otázek:

SVO1: Jak účastníci hodnotí celkovou spokojenost s účastní na programu?

TAZATELSKÉ OTÁZKY PRO SVO1:

- Number of participants and Receiving institution...
- How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?
- Did you gain knowledge and skills that you would not have gained in your sending institution?
- Are you planning to take part in Erasmus+ mobility again?

SVO2: Jak účastníci hodnotí vysílající instituci?

TAZATELSKÉ OTÁZKY PRO SVO2:

- How satisfied were you with the support provided by your sending institution?
- Was the selection procedure at your sending institution fair and transparent?
- Did the sending institution make the information available on how the grades awarded at the receiving institution would be transferred upon return to your sending institution?
- Do you think the grade conversion by the sending institution of the grades obtained at the receiving institution was...

SVO3: Jak účastníci hodnotí přijímající instituci?

TAZATELSKÉ OTÁZKY PRO SVO3:

- How satisfied were you with the support provided by your receiving institution?

- How satisfied were you with the way receiving institution dealt with any questions, complaints or problems that may have come up during your participation in the programme?
- Was equal treatment ensured by your receiving institution during your participation in the programme?
- Were you satisfied with the quality of learning and teaching at the receiving institution?
- How would you rate the facilities for students at the receiving institution?
- How would you consider your degree of integration at your receiving institution?

SVO4: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí zaměstnání?

TAZATELSKÉ OTÁZKY PRO SVO4:

- Thanks to this stay abroad with Erasmus+...
- How has the stay abroad changed the way you see your future work?

SVO5: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností v osobním rozvoji?

TAZATELSKÉ OTÁZKY PRO SVO5:

- Do you feel you have improved your skills in the main language used by your professors during your stay abroad?
- While staying abroad, did you improve your competence in other language besides the main one used?
- Did you participate in any activity during your stay abroad that has led to an innovative product or discovery?
- Through my stay abroad with Erasmus+, I learned better how to...
- After having taken part in this mobility activity...

Některé z vybraných tazatelských otázek dále obsahují tři a více podotázek. Jako odpověď na jednotlivé otázky, popřípadě na jejich podotázky, měli respondenti na výběr vždy několik různých proměnných vyjadřujících hodnocení dané otázky/podotázky. Dotazníky jsou v anglickém jazyce, v závorkách je volný český překlad autorky.

Příklad hlavní otázky, jejích podotázek a proměnných:

Hlavní otázka:

How has the stay abroad changed the way you see your future work? (Jak pobyt v zahraničí změnil způsob, jakým vidíte svoje budoucí zaměstnání?)

Podotázky:

- Podotázka č. 1: I can easily imagine working abroad at some point in the future. (Dokážu si snadno představit, že někdy v budoucnu budu pracovat v zahraničí.)
- Podotázka č. 2: I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future. (Dokážu si snadno představit, že v budoucnu budu pracovat v zemi, kde jsem absolvoval/a program Erasmus+.)
- Podotázka č. 3: I would like to work in an international context. (Chtěl/a bych pracovat v mezinárodním prostředí.)

Proměnné:

Strongly agree (velmi souhlasím)

Rather agree (spíše souhlasím)

Neither agree nor disagree (ani souhlasím ani nesouhlasím)

Rather disagree (spíše nesouhlasím)

Strongly disagree (velmi nesouhlasím)

Hlavička každého souboru Excel s daty z dotazníků obsahovala celkem 164 otázek s odpověďmi účastníků mobility ze všech univerzit v České republice, celkem jich bylo 51. Pro účely této práce tak musela autorka pomocí filtru u otázky *Sending Organisation Legal Name* nejprve vyfiltrovat pouze Univerzitu Palackého. Následně si autorka v hlavičce barevně označila ty konkrétní otázky, které měla vybráné jako tazatelské. Většina otázek z dotazníku obsahovala různé proměnné vyjadřující hodnocení dané otázky (viz. příklad proměnných výše). Pro analýzu dat tak musela autorka získat jednotlivé hodnoty každé proměnné. Toho docílila tak, že si po vyfiltrování Univerzity Palackého nejprve všechna data v souboru Excel formátovala jako tabulku (viz. obrázek č.1: Formátování tabulky) a následně vytvořila na novém listě kontingenční tabulku, do které postupně vkládala jednotlivé tazatelské otázky.

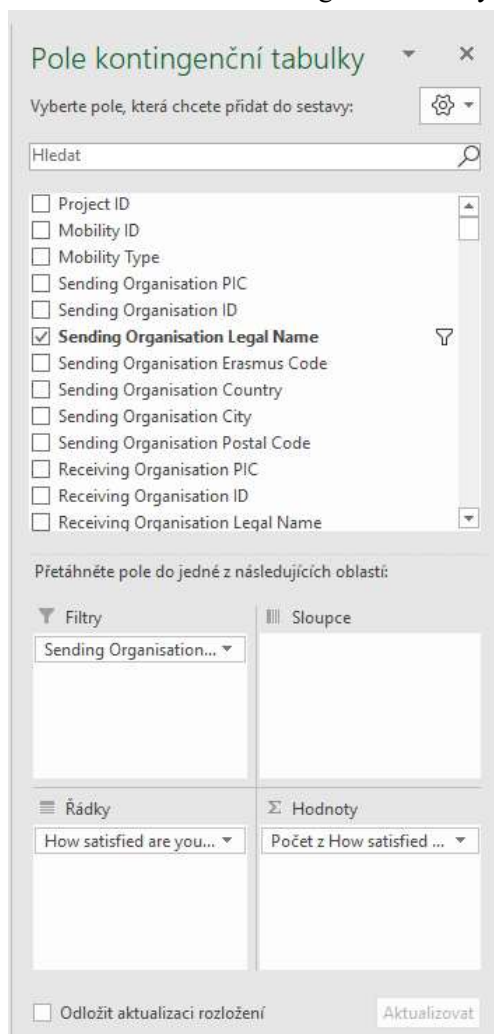
Obrázek č. 1: Formátování tabulky.

The screenshot shows an Excel spreadsheet with a table containing data for various projects and organizations. The table has columns for Project, Modality, Sending Organisation, and several codes. The data is filtered to show only rows where the Sending Organisation is 'UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUČI CZ OLJMOU001'. The table contains 32 rows of data, each representing a different project and its associated organization details.

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Oblast v poli kontingenční tabulky s názvem *Filtry* vždy obsahovala otázku *Sending Organisation Legal Name*, u které autorka opět vyfiltrovala pouze Univerzitu Palackého. Do oblastí s názvem *Řádky* a *Hodnoty* autorka postupně vkládala jednotlivé tazatelské otázky (viz. obrázek č.2: Pole kontingenční tabulky), díky čemuž se jí v kontingenční tabulce zobrazily proměnné těchto otázek a jejich hodnoty (viz obrázek č.3: Proměnné a jejich hodnoty).

Obrázek č. 2: Pole kontingenční tabulky.

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Obrázek č. 3: Proměnné a jejich hodnoty.

Sending Organisation Legal Name		UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Popisky řádků	Počet z How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?	
Neither satisfied nor dissatisfied		16
Rather dissatisfied		8
Rather satisfied		133
Very dissatisfied		1
Very satisfied		326
(prázdné)		
Celkový součet		484

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Z důvodu velkého množství takto získaných hodnot si autorka pro přehlednost vytvořila nový soubor Excel, ve kterém si nejprve vyčlenila pět samostatných listů reprezentujících tazatelské otázky pro jednotlivé specifické otázky, konkrétně listy s názvem SVO1–SVO5. Následně do každého listu vložila konkrétní tazatelské otázky a jejich hodnoty proměnných získaných pomocí kontingenční

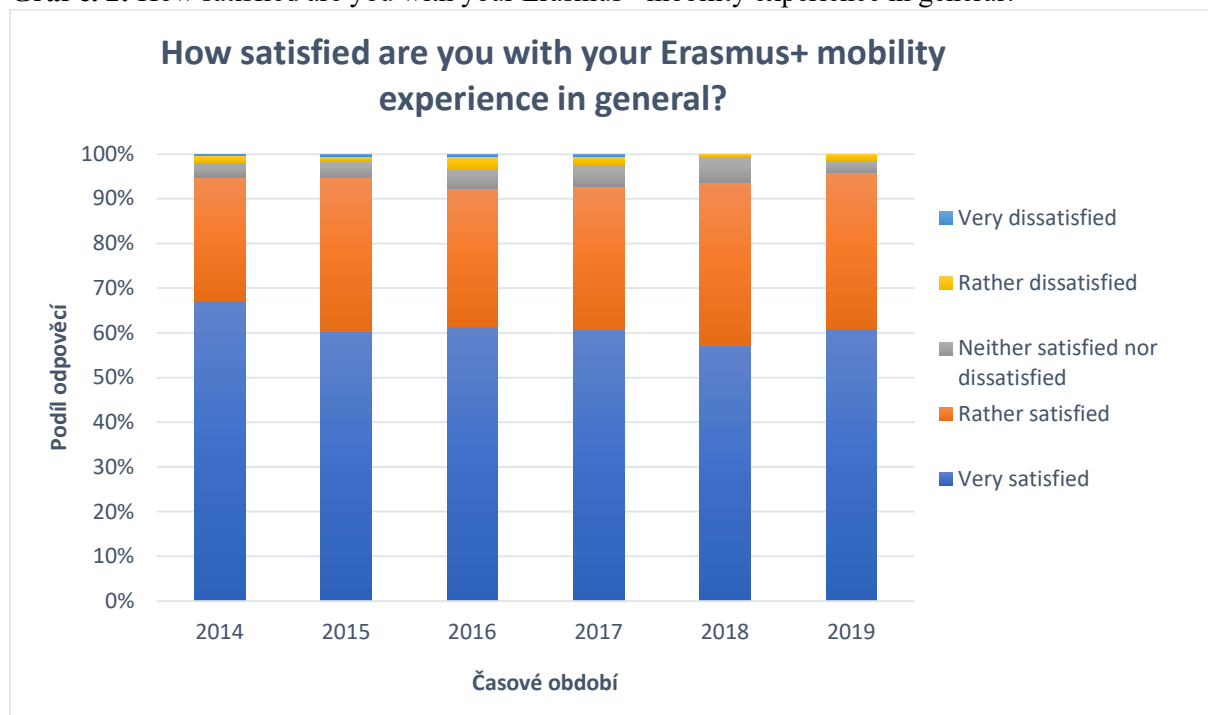
tabulky. Tento krok autorce umožnil mít hodnoty získané pro jednotlivé tazatelské otázky přehledně uspořádané v každém listu podle daného roku.

Pro zobrazení výsledků a analýzu dat použila autorka metodu sestavování grafů. Graf neboli grafický obraz *je sestaven podle určitých pravidel a zobrazuje určité kvalitativní nebo kvantitativní informace* (Harmáček, 2015, s. 39). V tomto případě byla zobrazena kvantitativní data. Všechny grafy byly autorkou sestaveny z idiografických prostředků, které mají *kvalitativní význam, identifikují a klasifikují a patří mezi ně například písmena, číslice, symboly, barvy, rastry a další*. (Harmáček, 2015, s. 39). Typ grafu, který autorka použila pro zobrazení výsledků, byl graf sloupcový, konkrétně prostorový 100% skládaný sloupcový typ grafu. Sloupcový graf *zobrazuje trendy časových řad, změny sledovaného jevu v časovém intervalu* (Harmáček, 2015, s. 41). Prostorový 100% skládaný sloupcový graf pak umožňuje porovnávání procentuálních hodnot, které se podílí na celku (respektive na 100 %) a zobrazují změny procentuálních hodnot v průběhu času¹⁹.

V případě grafů vytvořených autorkou u tazatelských otázek tvořených pouze hlavní otázkou (viz. graf č. 4: How satisfied are you with your Erasmus mobility experience in general?) je na ose y měřena stupnice sledovaného jevu, v tomto případě podíl odpovědí u každé proměnné. Na ose x je zaznamenáno časové období, v tomto případě roky 2014–2019.

¹⁹ Zdroj: Microsoft Excel.

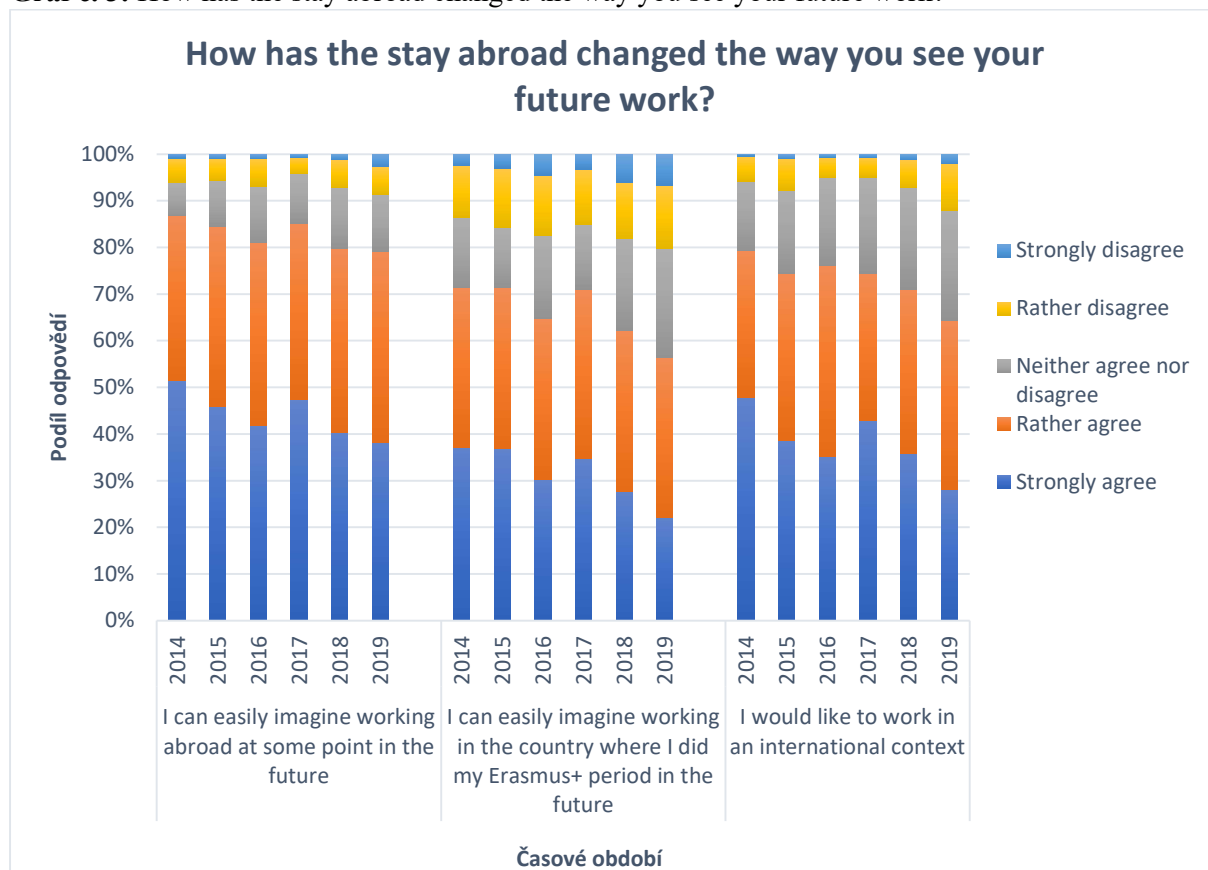
Graf č. 2: How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

V případě grafů s více podotázkami (viz. graf č. 3: How has the stay abroad changed the way you see your future work?) je na ose y opět měřen podíl odpovědí u každé proměnné, avšak na ose x jsou zobrazeny jednotlivé podotázky a časové období. Z důvodu tohoto členění u některých tazatelských otázek umožnil sloupcový typ grafu srovnání hodnot nejprve mezitím u každé jednotlivé podotázky a následně mezi podotázkami navzájem. Jednotlivé proměnné jsou v grafickém zobrazení výsledků zobrazeny vzestupně vždy od nejvíce kladného hodnocení po to nejvíce záporné.

Graf č. 3: How has the stay abroad changed the way you see your future work?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Důvody, proč autorka zvolila porovnání procentuálních, a nikoliv reálných hodnot, jsou dva. Prvním důvodem byl každoročně se měnící počet účastníků programu. Pokud by grafy byly vytvářeny z reálných hodnot, nebylo by meziroční srovnání hodnot nijak vypovídající, protože by se hodnoty měnily v závislosti na počtu účastníků daného roku. Druhým důvodem byla data z roku 2019, která měla autorka pouze za jeden semestr. Reálné hodnoty by proto zobrazené výsledky opět velmi zkreslovaly.

Aby mohla autorka vytvořit tento typ grafu, musela si nejprve u všech vybraných tazatelských otázek převést reálné hodnoty do tabulky, která zobrazovala procentuální hodnoty (viz tabulka č.1: Zobrazení reálných hodnot a tabulka č.2: Zobrazení procentuálních hodnot). Pro lepší interpretaci výsledků vytvořila autorka z převedených procentuálních hodnot průměr, který získala díky stejnojmenné funkci programu Excel.

Příklad u otázky How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?

Tabulka č. 1: Zobrazení reálných hodnot.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Very satisfied	326	264	267	245	190	91
Rather satisfied	133	150	135	129	121	52
Neither satisfied nor dissatisfied	16	16	18	20	19	4
Rather dissatisfied	8	5	13	7	2	2
Very dissatisfied	1	2	2	2	0	0
CELKEM	484	437	435	403	332	149

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Tabulka č. 2: Zobrazení procentuálních hodnot.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	PRŮMĚR
Very satisfied	67 %	60 %	61 %	61 %	57 %	61 %	61 %
Rather satisfied	27 %	34 %	31 %	32 %	36 %	35 %	33 %
Neither satisfied nor dissatisfied	3 %	4 %	4 %	5 %	6 %	3 %	4 %
Rather dissatisfied	2 %	1 %	3 %	2 %	1 %	1 %	2 %
Very dissatisfied	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
CELKEM	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

V kapitole 4. Výsledky výzkumu a jejich interpretace zařadila autorka do textu pouze některé výsledné grafy, které zaznamenávají viditelné rozdíly v zobrazených datech nebo u kterých chtěla autorka poukázat na jasnou převahu podílu odpovědí u jedné z proměnných. Ostatní grafy jsou uvedeny v příloze. Zároveň byly některé grafy z důvodu přílišného rozsahu rozděleny.

3.4.2 Skupinový polostrukturovaný rozhovor

Další metodou sběru dat byl přímý skupinový rozhovor uskutečněný na Zahraničním oddělení Univerzity Palackého. Skupinový rozhovor byl proveden formou polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumník má v případě polostrukturovaného rozhovoru připravenou kostru témat a otázek, které musí být zodpovězeny pro další vývoj výzkumu, ale zároveň se může během rozhovoru od svých připravených otázek odklonit a v reakci na předchozí odpověď dotazovaného se dále doptat na to, co považuje v dané chvíli za důležité. Na rozdíl od strukturovaného rozhovoru nejsou všechny otázky předem dané a v přesném pořadí (Hendl, 2008).

Rozhovor se uskutečnil v průběhu seznamování se s již vyplněnými dotazníky a během jejich prvotní analýzy pro HVO1. Tento rozhovor měl dva cíle. Prvním cílem bylo zjistit názor vybraných koordinátorů programu Erasmus+ na dotazníky EU Survey, zda se s nimi v rámci univerzity nějak dále pracuje a zda jsou v dotazníku nějaké konkrétní okruhy/otázky, na které by bylo podle koordinátorů vhodné se při analýze odpovědí z dotazníků více zaměřit, aby výsledky byly co možná nejvíce relevantní pro UPOL. Druhým cílem byl sběr dat k zodpovězení HVO2. Autorka chtěla zjistit, jaké jsou podle vybraných koordinátorů největší překážky studijních mobilit programu Erasmus+, a zároveň se chtěla seznámit se směřováním UPOL vzhledem k těmto mobilitám. Rozhovor se uskutečnil na jaře roku 2019, trval zhruba 90 minut a zúčastnili se ho vybraní koordinátoři programu Erasmus na UPOL. Autorka měla připravený set otázek, který se skládal zejména z otázek otevřených. Jestliže byla otázka uzavřená, byla buď dále doplněna o další otázku doptávající se na vysvětlení důvodu nebo příčiny daného jevu, nebo autorka respondenty požádala o přesnější vysvětlení dané skutečnosti. Otázky byly konstruovány tak, aby byly jasné a nenávodné a dávaly tak respondentům prostor se vyjádřit. Seznam otázek pro skupinový rozhovor se nachází v přílohách (příloha 2). Na začátku rozhovoru byly zúčastněné osoby ústní formou seznámeny s podmínkami výzkumu, s jeho záměrem a konkrétními cíli, stejně jako se zajištěním jejich anonymity během výzkumu. Autorka respondenty rovněž obeznámila s tím, že rozhovor bude nahráván, k čemuž byla použita nahrávací funkce autorčina mobilního telefonu a jako záloha byl použit diktafon. Po seznámení s výzkumem a všemi jeho podmínkami projevíli respondenti se svojí účastí ve výzkumu ústní formou informovaný souhlas, který si autorka zaznamenala na nahrávací zařízení.

Po přepisu rozhovoru byla k analýze získaných dat vybrána tematická analýza, která hledá vzorce daného tématu napříč datovým souborem a pomáhá tyto vzorce lépe organizovat (Braun, Clark, 2012). Díky tomu může výzkumník vidět a pochopit sdílené významy a zkušenosti a může tak najít odpovědi na své výzkumné otázky (Braun, Clark, 2012). Pro zpracování získaných dat byl použit software ATLAS.ti.

3.4.2.1 Metoda analýzy polostrukturovaného rozhovoru

Podle Bogdan a Biklen (1982, s. 145) je kvalitativní analýza charakterizována jako *práce s daty, jejich organizace, rozdělení na uchopitelné jednotky, provedení syntézy vyhledávání vzorců, odhalování, co je důležité a co ještě je nutné jistit, rozhodování, co chceme o tom všem sdělit ostatním*. Jak bylo zmíněno již v kapitole výše, pro svoji analýzu použila autorka takzvanou tematickou analýzu, jejímž cílem je popsat a vysvětlit hlavní témata, která se v datech objevují a pomáhají tak odpovědět na výzkumné otázky (Dušková, Šafaříková, 2015, s. 70).

Autorka rozhovor nejprve přepsala a poté jej analyzovala v softwaru ATLAS.ti. Začala takzvaným kódováním, což je *označování určitých částí přepsaných textů kódem, který nám pomáhá se v textu lépe orientovat, analyzovat jej a interpretovat. Data pomocí kódů redukuje*

a popisujeme ve vztahu k daným výzkumným otázkám. Kódy mohou být předem připraveny, ale také mohou vznikat nové při analýze. Kód je slovo nebo krátké slovní spojení (Dušková, Šafaříková, 2015, s. 69). Kódy neměla autorka připraveny předem, ale vznikaly až v průběhu analýzy přepsaného rozhovoru. Během této analýzy se autorka v datech snažila najít odpovědi na druhou hlavní výzkumnou otázku. Kódy autorka používala jak pro slova, věty, tak i pro celé odstavce. Celkem tak vzniklo 15 kódů. Ty kódy, které spolu souvisely, autorka pro lepší orientaci v textu dále rozřadila do čtyř hlavních skupin neboli kategorií. Kódy i kategorie autorka zvolila tak, aby pomohly k lepšímu interpretování hlavních témat, která se v datech objevují a která jsou stěžejní k zodpovězení výzkumných otázek.

Tabulka č. 3: Seznam kódů a kategorií exportovaných ze softwaru ATLAS.ti.

Code (kódy)	Grounded (počet použití kódu)	Code Groups (kategorie)
změna preferencí	2	POKLES VÝJEZDŮ
národní mobilita	2	POKLES VÝJEZDŮ
jiné zahraniční příležitosti	1	POKLES VÝJEZDŮ
osobní důvody	1	POKLES VÝJEZDŮ
uznání studia	1	POKLES VÝJEZDŮ
odstoupení od LA	3	PŘEKÁŽKY PROGRAMU
předávání informací	3	PŘEKÁŽKY PROGRAMU
koordinátoři	4	PŘEKÁŽKY PROGRAMU
finance	2	PŘEKÁŽKY PROGRAMU
uznávání kreditů	6	PŘEKÁŽKY PROGRAMU
jazyková bariéra	1	PŘEKÁŽKY PROGRAMU
jiné programy	1	PŘEKÁŽKY PROGRAMU
dotazník EU Survey	1	ADMINISTRATIVA PROGRAMU
databáze NAEP	2	ADMINISTRATIVA PROGRAMU
sjednocení dotazníků	3	ADMINISTRATIVA PROGRAMU
účastnická smlouva	1	ADMINISTRATIVA PROGRAMU
zavedení aplikace	1	ADMINISTRATIVA PROGRAMU
setkávání se s koordinátory	2	ADMINISTRATIVA PROGRAMU
počet vyjíždějících studentů	1	ZÁMĚR ZAHR. ODD. UPOL
povinnost absolvování mobility	2	ZÁMĚR ZAHR. ODD. UPOL
propagace programu	6	ZÁMĚR ZAHR. ODD. UPOL
institucionální smlouvy	2	ZÁMĚR ZAHR. ODD. UPOL
rozdělení finančních prostředků	2	ZÁMĚR ZAHR. ODD. UPOL

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Při interpretaci výsledků v další kapitole autorka respondenty označila čísly 1 až 3, aby tak byla zachována jejich anonymita. Zároveň pro lepší orientaci v textu vytvořila autorka tabulku s přehledem těchto respondentů.

Tabulka č. 4: Přehled respondentů.

RESPONDENT	POZICE RESPONDENTA	METODA SBĚRU DAT	DATUM SBĚRU DAT
Respondent 1	Pracovník Zahraničního oddělení UPOL	Skupinový rozhovor	3.5.2019
Respondent 2	Pracovník Zahraničního oddělení UPOL	Skupinový rozhovor	3.5.2019
Respondent 3	Pracovník Zahraničního oddělení UPOL	Skupinový rozhovor	3.5.2019

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

3.4.3 Terénní deník

V průběhu praktické stáže v Domě zahraniční spolupráce, která se uskutečnila od ledna roku do května roku 2019, si autorka vedla terénní deník, do kterého si zaznamenávala informace, které jí poskytli pracovníci Odboru vysokoškolského vzdělávání DZS, kde stáž vykonávala. Terénní deník byl ve formě zápisků a informace byly autorce předávány ústní formou nebo prostřednictvím e-mailové komunikace. Terénní deník obsahoval jak informace týkající se fungování programu Erasmus+ obecně, tak dotazníků EU Survey a rovněž chodu DZS jakožto národní agentury pro program Erasmus+ v České republice. Všechny poskytnuté informace sloužily autorce k lepšímu nasměrování výzkumu a ke stanovení výzkumných otázek.

3.4.4 Limity výzkumu

V průběhu výzkumu se autorka setkala s některými jevy, které mohly celkový průběh výzkumu a interpretaci výsledků ovlivnit. Jeden z hlavních limitů spatřuje autorka ve skutečnosti, že dotazník EU Survey nevytvářela sama.

Dotazník byl velmi obsáhlý a jednotlivé otázky se tak nezaměřovaly pouze na zodpovězení výzkumných otázek práce. Z důvodu velké obsáhlosti dotazníku se tak účastníci mobility nemuseli při odpovídání tolik soustředit právě a jen na otázky potřebné k zodpovězení výzkumných otázek práce. Navíc byly otázky z velké části pouze uzavřené a nesnažily se tak zjistit opodstatnění dané odpovědi. Dalším důvodem zkreslení výsledků může být skutečnost, že tento dotazník byl pro účastníky po návratu povinný. To může, avšak nutně nemusí, způsobit větší lhostejnost k vyplňování dotazníku, než pokud by bylo vyplňování na dobrovolné bázi. Dalším limitem se mohou jevit data z dotazníků za rok 2019, která byla autorce poskytnuta pouze za jeden semestr. Tuto skutečnost však autorka při interpretaci výsledků vždy zdůraznila. Posledním limitem, který autorka spatřuje v dotaznících EU Survey, je fakt, že některé otázky, které by mohly být použity k zodpovězení výzkumných otázek,

nebyly ve všech dotaznících, a proto je autorka nemohla využít pro svoji analýzu. Například otázka: Did you reach your personal learning goal during the study abroad? (chyběla v dotaznících v letech 2016 a 2017) nebo otázka: Would you recommend this experience to another student? (chyběla v dotaznících v letech 2014, 2015 a 2016). U dvou otázek (konkrétně How satisfied were you with the support provided by your sending institution/receiving institution) chyběla v letech 2014 a 2015 jedna podotázka. Analýza těchto otázek tak nemohla být úplná.

4 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

V následující kapitole jsou interpretovány výsledky výzkumu diplomové práce. Kapitola je rozdělena na dvě podkapitoly nesoucí název hlavních výzkumných otázek práce, přičemž v každé této podkapitole jsou interpretovány a diskutovány výsledky výzkumu dané výzkumné otázky.

4.1 Jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019?

K zodpovězení první hlavní výzkumné otázky bylo autorkou vytyčeno pět specifických výzkumných otázek. K těm jsou přiřazeny tazatelské otázky z dotazníku EU Survey, které byly autorkou vybrány k bližší analýze. V následujících podkapitolách jsou představeny výsledky analýzy pro jednotlivé specifické výzkumné otázky a jejich tazatelské otázky. Pro lepší přehlednost jsou výsledky jednotlivých specifických otázek shrnuty do samostatných kapitol. V poslední podkapitole jsou poté shrnuty výsledky celé hlavní výzkumné otázky číslo jedna.

Vzhledem k velkému množství podotázek u jednotlivých tazatelských otázek nepopisovala autorka každou podotázku zvlášť, ale vyzdvihla nejvýznamnější změny v rámci všech podotázek dohromady. Zároveň z důvodu velkého množství výsledných grafů zařadila autorka do textu pouze některé grafy, které zaznamenávají viditelné rozdíly v zobrazených datech nebo u kterých chtěla autorka poukázat na jasnou převahu podílu odpovědí u jedné z proměnných. Ostatní grafy jsou uvedeny v příloze. Tato informace je pak u podotázky, kde graf chybí, uvedena v poznámce pod čarou. Některé grafy jsou z důvodu přílišného rozsahu rozděleny. Tazatelské otázky a jednotlivé proměnné jsou v originálním znění v dotazníku v anglickém jazyce, proto autorka v závorce uvádí volný překlad do jazyka českého.

Seznam specifických výzkumných otázek:

- SVO1: Jak účastníci hodnotí celkovou spokojenost s účastí na programu?
- SVO2: Jak účastníci hodnotí vysílající instituci?
- SVO3: Jak účastníci hodnotí přijímající instituci?
- SVO4: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí zaměstnání?
- SVO5: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností v osobním rozvoji?

4.1.1 SVO1: Jak účastníci hodnotí celkovou spokojenost s účastí na programu?

K zodpovězení první specifické výzkumné otázky byly autorkou z dotazníku EU Survey vybrány čtyři tazatelské otázky.

Tazatelské otázky pro SVO1:

- Number of participants and Receiving country
- How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?
- Did you gain knowledge and skills that you would not have gained in your sending institution?
- Are you planning to take part in Erasmus+ mobility again?

1. Number of participants and receiving country

(Počet účastníků a přijímající země)

První tazatelská otázka vybraná k analýze z dotazníku EU Survey zahrnuje počet studentů UPOL, kteří se zúčastnili programu Erasmus+, a země, ve kterých se studenti tohoto programu zúčastnili. Celkový počet studentů z UPOL, kteří se ve sledovaném období, konkrétně v letech 2014–2018²⁰, zúčastnili programu Erasmus+, každoročně klesal. Nejvíce studentů se za celé sledované období zúčastnilo programu Erasmus+ v prvním sledovaném roce, tedy v roce 2014, celkem to bylo 484 účastníků. Nejméně studentů se programu Erasmus+ zúčastnilo v posledním sledovaném roce, kterým byl rok 2018, konkrétně to bylo pouhých 332 studentů. V tomto roce byl zároveň největší meziroční rozdíl oproti roku předcházejícímu, v roce 2017 se programu zúčastnilo přesně o 71 studentů více.

Důvodů každoročně se snižujícího počtu vyjíždějících studentů může být mnoho. V rámci rozhovoru na zahraničním oddělení UPOL se jeho vybraní zástupci shodli, že pokles počtu vyjíždějících studentů je dán především velkým množstvím různých zahraničních příležitostí, osobními důvody (například udržení si vztahu či práce), efektivním uznáním studia a v neposlední řadě také změnou preferencí současné generace. Tyto důvody se z velké části shodují s faktory v kapitole 1.1. v teoretické části práce. Zde byly popsány důvody, které ovlivňují rozhodnutí studentů nezúčastnit se zahraniční studijní mobility.

Statistiku k této tazatelské otázce doplňují názory respondentů ze Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci, které pomáhají vysvětlit, proč dochází k poklesu počtu vyjíždějících studentů na program Erasmus+. Tyto názory byly získány díky analýze rozhovoru s vybranými koordinátory na tomto oddělení a objevují se pod kódy z kategorie **Pokles výjezdů**. Konkrétně jsou to kódy **změna preferencí, národní mobilita, jiné zahraniční příležitosti, osobní důvody a uznání**

²⁰ Data z roku 2019 byla autorce poskytnuta pouze za jeden semestr. Z tohoto důvodu autorka tento rok do analýzy této tazatelské otázky nezahrnula.

studia. Tyto kódy vznikly deduktivně na základě otázky z rozhovoru dotazující se koordinátorů, jaké jsou podle nich hlavní důvody toho, že studenti tolik nevyjíždějí.

Respondent 1: „*Já si myslím, že je to kombinace takové té přemíry příležitostí, nějaké možná, nechci to úplně nazývat pohodlností, ale něco mezi pohodlností a obavami nebo takovou jako by nesmělostí, protože jakkoliv ti dnešní mladí lidé vypadají, že jsou velmi suverénní, tak mnohdy jsou velmi nejistí. Další, teda osobní důvody, jsou ty, že mají buď nějaké vztahy, anebo, což je čím dál častější, mají práci a nechtějí nebo nemůžou se jí vzdát. No a potom, co si myslím a co se snažíme akcentovat tady u nás vnitřně v rámci UPOL, tak si myslím, že je pro ně čím dál důležitější efektivní uznání toho studia v zahraničí. Proto aby si to studium zbytečně nekomplikovali. Už pro ně ta zahraniční zkušenost není adekvátní k tomu, aby si třeba prodloužili nebo aby si zkomplikovali to studium tady.*“

Respondent 2: „*Pokles může být dílem i toho, že studenti upřednostní už jiný typ výjezdu. Narůstají příležitosti přes další programy.*“

Respondent 3: „*A nebo jsou ti, kteří se hlásili na Erasmus, ale ve chvíli, kdy jim vyjde jiný program, který je třeba líp podporovaný, například CEEPUS, kde je výše té podpory vyšší, tak to upřednostní.*“

Respondent 2: „*Také se něco proměnilo v těch studentech. Ted' už se ta generace mění, ta společnost zbohatla, globalizovala se minimálně v rámci Evropy, takže pro ně už to není tak jedinečná příležitost, jak se nějak kulturně obohatit. Nebo možná stále je, ale oni to nevědí. Nebo mají pocit, oni si myslí, že když jim to rodiče zaplatí nebo si vydělají na cestování dva měsíce po Evropě, je to dostupný, takže jim to třeba nahradí tu zkušenost. Ale nenahradí, ale to oni právě nevědí. A taky mám i pocit, že je nějaká taková ta větší laxnost v tom zapojování se, mi přijde, že to jde tak nějak napříč vším už. Takže to není jen ERASMUS, nejsou to jenom mobility, je to asi nějaká sociologická věc.*“

Dalším z důvodů snižujícího se počtu mobility, o kterém se v literatuře tolik nemluví, může být i určitá neochota studentů něco měnit i co se národní mobility týče. Tato neochota nebo minimální snaha zkusit něco nového v rámci národní mobility pak může mít vliv i na mezinárodní mobilitu.

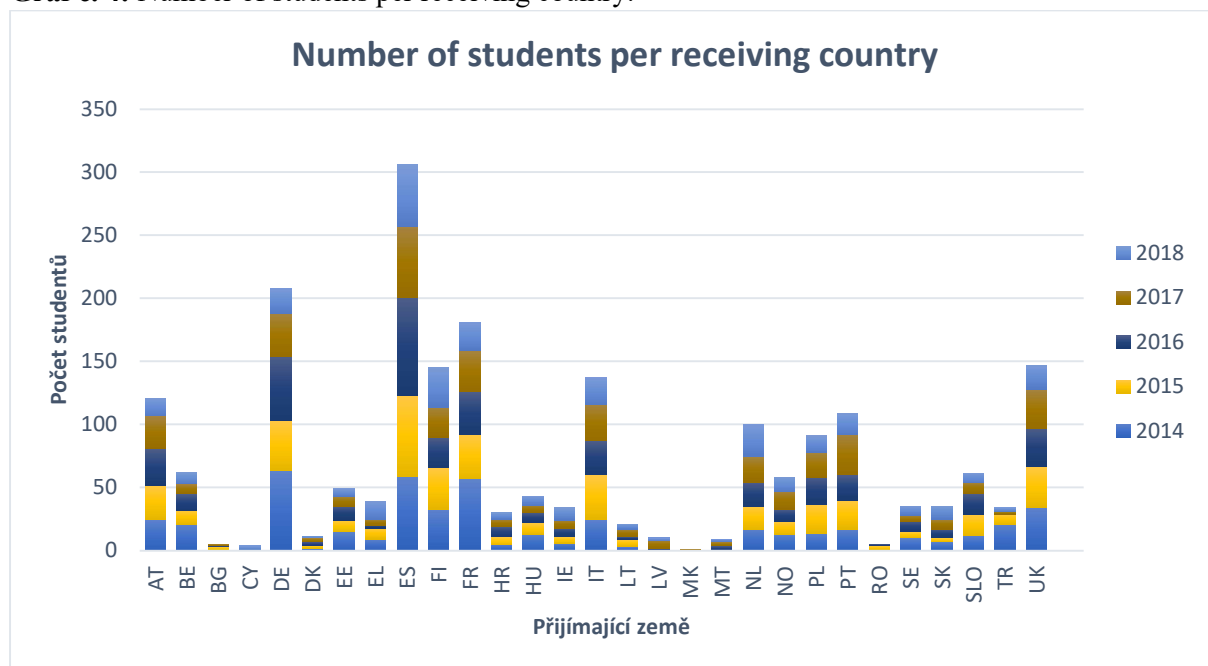
Respondent 2: „*Ještě jsem měla takový zajímavý postřeh od jednoho našeho doktoranda z politologie, který je na roční mobilitě v Německu jako jeden z mála a který nějak reflektoval, že mu přijde, on teda mluvil za katedru, že ta mobilita je malá ne teda jen na té mezinárodní úrovni, ale i na té národní jak kdyby. On říkal, že u nás je hrozně inbreeding²¹. Většina studentů začne nějakým bakalářem, pak jde na magistra a na doktorát. On říkal, že je třeba jeden z mála, který přešel na ten doktorát odjinud někde z Čech.*“

Respondent 1: „*Ti studenti opravdu studují všechny ty dva až tři cykly na jedné univerzitě. Nemají snahu nebo potřebu dělat bakaláře na jedné škole, magistra na druhé a třeba doktorát na jiné.*“

²¹ Studenti studují všechny stupně studia na jedné mateřské univerzitě (volně vysvětleno autorkou).

Zemí, do kterých směřovali studenti UPOL na svůj pobyt, bylo v průběhu sledovaných let celkem 28. Nejvíce studentů směřovalo do rozlehlých západních států Evropy. Za sledované roky odjelo z UPOL na program Erasmus+ nejvíce studentů do Španělska (ES²²), konkrétně 306 studentů, následovalo Německo (DE) a Francie (FR) s 208, respektive 181 studenty. Naopak zemí, do které odjelo nejméně studentů, byla Makedonie (MK), do níž odjel pouze 1 student v roce 2017. Dalšími zeměmi s nejnižšími počty participujících studentů byl Kypr (CY) se 4 účastníky a Bulharsko (BG) s Rumunskem (RO) s 5 účastníky.

Graf č. 4: Number of students per receiving country.

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

2. How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general²³

(Jak jste obecně spokojeni se svojí zkušeností s Erasmus+ mobilitou?)

Proměnné:

Very satisfied (velmi spokojen/a)

Rather satisfied (spíše spokojen/a)

Neither satisfied nor dissatisfied (ani spokojen/a ani nespokojen/a)

Rather dissatisfied (spíše nespokojen/a)

Very dissatisfied (velmi nespokojen/a)

Studenti, kteří se zúčastnili programu Erasmus+, jej obecně hodnotí pozitivně. Proměnnou *velmi spokojen/a* se svojí zkušeností s mobilitou Erasmus+ použilo ve sledovaném období

²² Zkratka zemí z grafu č.4: Rozdělení počtu vyjíždějících studentů UPOL v závislosti na přijímající zemi.

²³ Graf jako příloha 3.

jako svoji odpověď v průměru 60 % studentů. Následovala proměnná *spíše spokojen/a*, u které byl podíl odpovědí ve sledovaném období průměrně 33 %. Proměnnou *ani spokojen/a ani nespokojen/a* použila jako svoji odpověď ve sledovaném období průměrně pouze 4 % studentů. Podíl odpovědí studentů, kteří měli negativní zkušenost s programem Erasmus+, byl zanedbatelný. Ti, kteří, byli *spíše nespokojeni*, tvořili v průměru 2 %, a ti, kteří byli *velmi nespokojeni* s mobilitou, netvořili v průměru dokonce žádné procento. Z grafu lze tedy vyčíst, že celkově bylo v každém roce více než 90 % studentů spokojeno s mobilitou programu Erasmus+. Meziroční změny v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných byly zanedbatelné.

3. Did you gain knowledge and skills that you would not have gained in your sending institution?²⁴

(Získal/a jste znalosti a dovednosti, které byste ve své vysílající instituci nezískal/a?)

Proměnné:

Yes (ano)

I don't know (nevím)

No (ne)

Tato otázka zjišťuje, zda studenti účastníci se mobility získali znalosti a dovednosti, které by nezískali ve své vysílající instituci. Na základě analýzy odpovědí studentů na tuto otázku byl jednoznačně nejvyšší podíl odpovědí u proměnné *ano*. Tato proměnná v každém roce tvořila více než 70 % podílu všech odpovědí. Největší hodnoty pak tato proměnná dosáhla v roce 2017, kdy takto odpovědělo 81 % účastníků, naopak nejméně to bylo v roce 2016, kdy takto odpovědělo 72 % účastníků. Celkově to však znamená, že studenti, kteří se zúčastnili zahraniční mobility v rámci programu Erasmus+, během ní získali znalosti a dovednosti, které by ve své domovské instituci nezískali. Podíl odpovědí u proměnné *nevím* dosáhl ve sledovaném období v průměru 12 % a u proměnné *ne* 11 %. Meziroční změny v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných nebyly významné.

4. Are you planning to take part in Erasmus+ mobility again?

(Plánujete se znovu účastnit mobility Erasmus+?)

Proměnné:

Yes (ano)

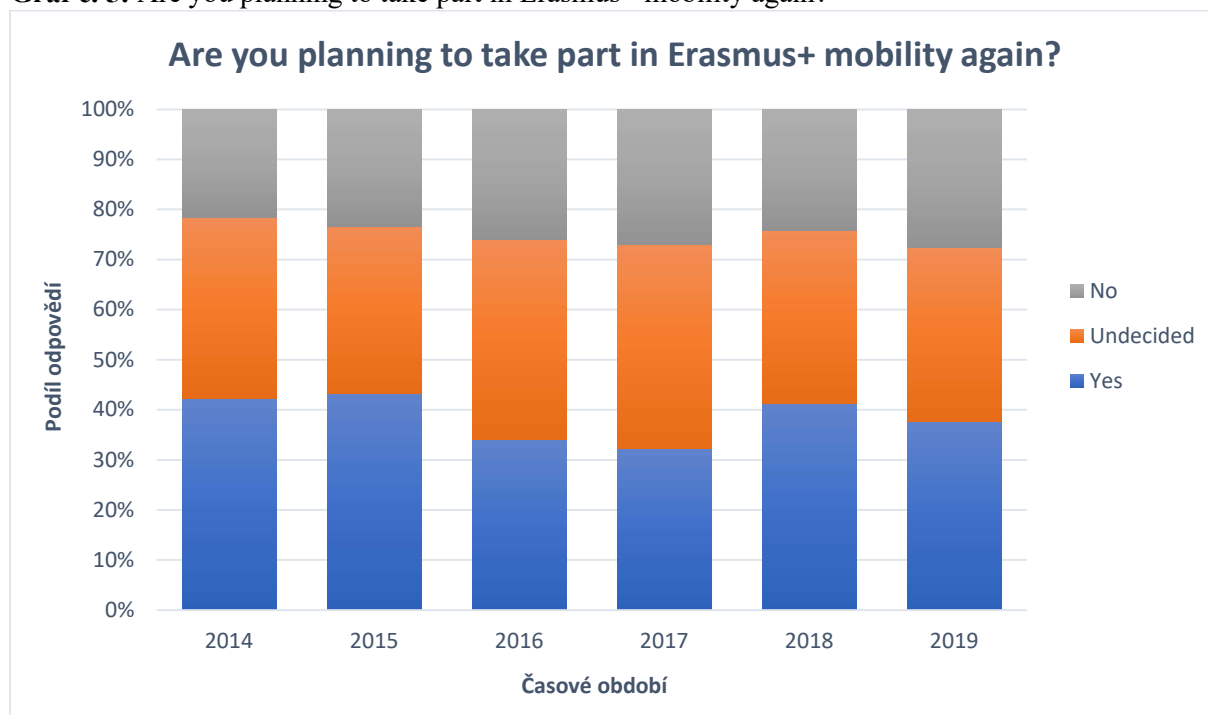
Undecided (nerozhodnutý/á)

No (ne)

²⁴ Graf jako příloha 4.

U poslední tazatelské otázky pro SVO1, která zjišťuje, zda studenti plánují znovu se zúčastnit programu Erasmus+, nebyly podíly odpovědí u jednotlivých proměnných tak jednoznačné, jako tomu bylo u předchozích dvou otázek. Proměnnou *ano* jako svoji odpověď použilo ve sledovaném období v průměru 38 % dotazovaných. V otázce však není specifikováno, zda by se jednalo opět o studijní mobilitu, nebo další programy, které Erasmus + nabízí (například krátkodobé stáže). Podíl odpovědí u proměnné *nerozhodnutý/á* činil ve sledovaném období v průměru pouze o jeden procentní bod méně než u proměnné *ano*, to znamená 37 %. Nejmenší podíl odpovědí byl ve sledovaném období u proměnné *ne*, v průměru 25 %. Meziroční změny v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných nebyly významné.

Graf č. 5: Are you planning to take part in Erasmus+ mobility again?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

4.1.1.1 Shrnutí specifické výzkumné otázky 1

Na základě analýzy výsledků lze konstatovat, že počet studentů z UPOL, kteří se každoročně zúčastní programu Erasmus+, klesá. Respondenti ze Zahraničního oddělení UPOL se domnívají, že důvodem tohoto klesajícího trendu může být zvyšující se nabídka zahraničních možností stejně jako změna chování současné generace, která o zahraniční mobilitu již nejeví takový zájem. Dalším důvodem každoročně klesajícího počtu studentů vyjíždějících na mobilitu mohou být osobní důvody, mezi které se řadí například udržení si vztahu nebo práce. V neposlední řadě mohou rozhodnutí studentů nezúčastnit se mobility ovlivnit překážky spojené s neuznáním kreditů získaných na zahraniční instituci, což následně způsobuje nucené prodloužení studia. Z kvantitativního výzkumu však nelze vyvodit obecný závěr, jaké jsou hlavní příčiny poklesu počtu vyjíždějících studentů. Bylo by žádoucí

provést i další kvalitativní výzkum, například mezi studenty, který by měl za cíl tyto příčiny konkrétněji analyzovat.

Mezi země, kde svůj pobyt ve sledovaném období absolvovalo nejvíce studentů UPOL, patří Španělsko, Německo a Francie. Naopak nejméně studentů v tomto období vyjelo do Makedonie a na Kypr.

Z analýzy výsledků vyplynulo, že studenti UPOL, kteří se ve sledovaném období mobility programu Erasmus+ zúčastnili, ji hodnotí pozitivně. Každý rok bylo s mobilitou spokojeno více než 90 % dotazovaných. Důvodem může být skutečnost, že v průměru 77 % studentů na otázku, zdali v přijímající instituci získali znalosti a dovednosti, které by ve své vysílající instituci nezískali, odpovědělo ve sledovaném období *ano*. Otázka dotazující se, zda studenti plánují znovu se účastnit mobility programu Erasmus+, tak jednoznačné výsledky neměla. Proměnné *ano* a *nerozhodnutý/á* dosáhly ve sledovaném období v průměru téměř stejných podílů odpovědí, konkrétně to bylo v průměru 38 % a 37 %. Proměnná *ne* dosáhla v průměru 25 %. Ani u jedné z tazatelských otázek nedošlo k významným meziročním změnám v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných.

4.1.2 SVO2: Jak účastníci hodnotí vysílající instituci?

K zodpovězení druhé specifické výzkumné otázky bylo autorkou z dotazníku EU Survey vybráno pět tazatelských otázek.

Tazatelské otázky pro SVO2:

- How satisfied were you with the support provided by your sending institution?
- Was the selection procedure at your sending institution fair and transparent?
- Did the sending institution make the information available on how the grades awarded at the receiving institution would be transferred upon return to your sending institution?
- Do you think the grade conversion by the sending institution of the grades obtained at the receiving institution was...

1. How satisfied were you with the support provided by your sending institution?

(Jak jsi byl/a spokojen/a s podporou poskytovanou tvou vysílající institucí?)

Podotázky:

1. ADMINISTRATIVE SUPPORT (Administrativní podpora)
2. ACADEMIC MENTORING (Akademický mentoring)
3. SUPPORT FROM STUDENT INITIATIVES/ORGANISATIONS
(Podpora studentských iniciativ/organizací)

4. HELP WITH PERSONAL NEEDS AND PROBLEMS (Pomoc s osobními potřebami a problémy)

Proměnné:

Very satisfied (velmi spokojen/a)

Rather satisfied (spíše spokojen/a)

Neither satisfied nor dissatisfied (ani spokojen/a ani nespokojen/a)

Rather dissatisfied (spíše nespokojen/a)

Very dissatisfied (velmi nespokojen/a)

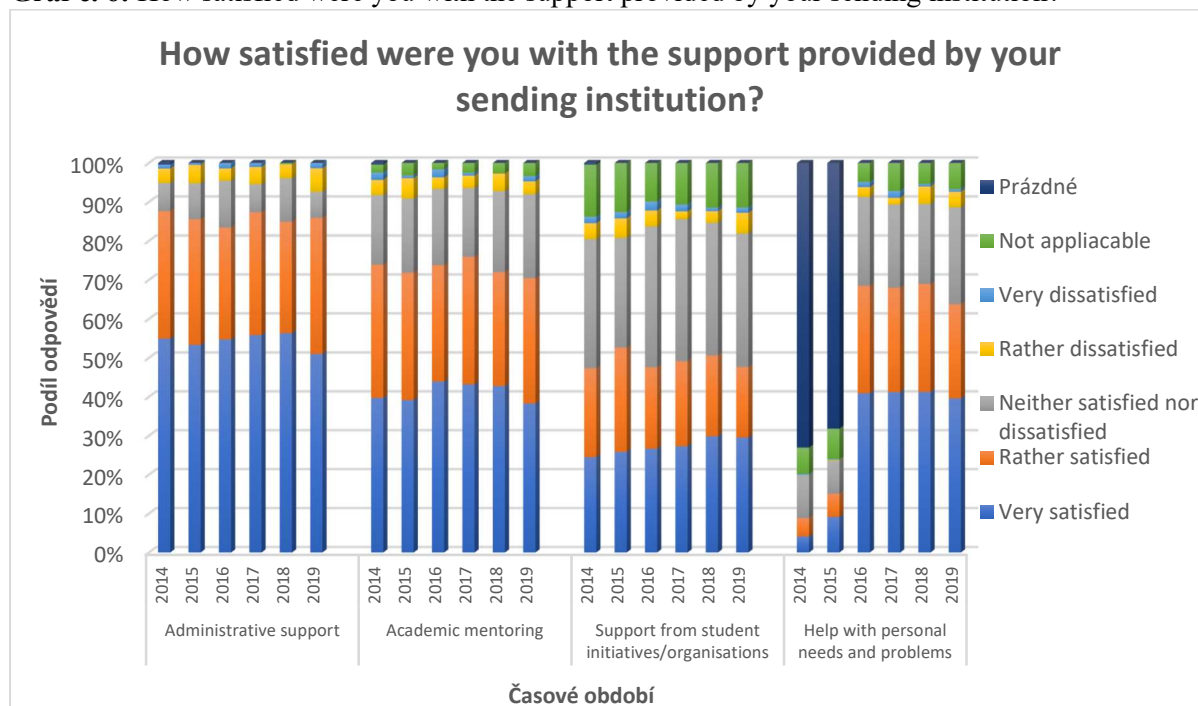
Not applicable (nelze použít)

Prázdne

U této otázky se objevuje kromě obvyklých proměnných vyjadřujících hodnocení otázky také proměnná *prázdne*. Tato proměnná velmi zkrusuje celé grafické znázornění výsledků. Proměnná *prázdne* se u této otázky objevuje z toho důvodu, že v letech 2014 a 2015 dotazník EU Survey neobsahoval podotázku číslo 4. Help with personal needs and problems. Namísto toho zde byla zahrnuta podotázka s názvem Others, která nespécifíkovala žádné bližší informace. Studenti, kteří vyplňovali dotazník, tak nechali tuto otázku bez odpovědi, to znamená *prázdne*.

Z grafického zobrazení výsledků dat k otázce, jak byli studenti spokojeni s podporou poskytovanou vysílající institucí, můžeme konstatovat, že nejvíce byli studenti spokojeni s typem podpory v podotázce 1. Administrativní podpora, kde byl ve sledovaném období největší průměrný podíl odpovědí u proměnných *velmi spokojen/a* i *spíše spokojen/a*. Dohromady to bylo každý rok více než 80 %. Co do podílů odpovědí u pozitivních proměnných (*velmi spokojen/a* a *spíše spokojen/a*) následovala podotázka 2. Akademický mentoring. Zde dosáhl ve sledovaném období součet procentních podílů odpovědí u těchto proměnných průměrně 73 %. Naopak nejmenší součet procentních podílů odpovědí u proměnných *velmi spokojen/a* a *spíše spokojen/a* byl u podotázky 3. dotazující se na podporu studentských iniciativ a organizací, dohromady to bylo v průměru 54 %. U této podotázky převažoval podíl odpovědí u proměnné *ani spokojen/a ani nespokojen/a*, průměrně to bylo 34 %. V porovnání s ostatními podotázkami byl u této podotázky největší podíl odpovědí u proměnné *nelze použít*, konkrétně to bylo 12 %. Z důvodu neúplných dat z let 2014 a 2015 u podotázky 4., která se dotazuje na pomoc s osobními potřebami a problémy, není ani meziroční porovnání podílů odpovědí u jednotlivých proměnných ani porovnání mezi jednotlivými otázkami dohromady relevantní. Nicméně mezi lety 2016–2019 i u této otázky převažoval největší podíl odpovědí u kladných proměnných, každý rok (2016–2019) to bylo dohromady nad 60 %. U všech jednotlivých podotázek byly podíly odpovědí u negativních proměnných (*spíše nesouhlasím* a *velmi nesouhlasím*) každoročně zanedbatelné a meziroční rozdíly v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných nebyly významné.

Graf č. 6: How satisfied were you with the support provided by your sending institution?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

2. Was the selection procedure at your sending institution fair and transparent?

(Bylo výběrové řízení na Vaší vysílající instituci spravedlivé a transparentní?)

Proměnné:

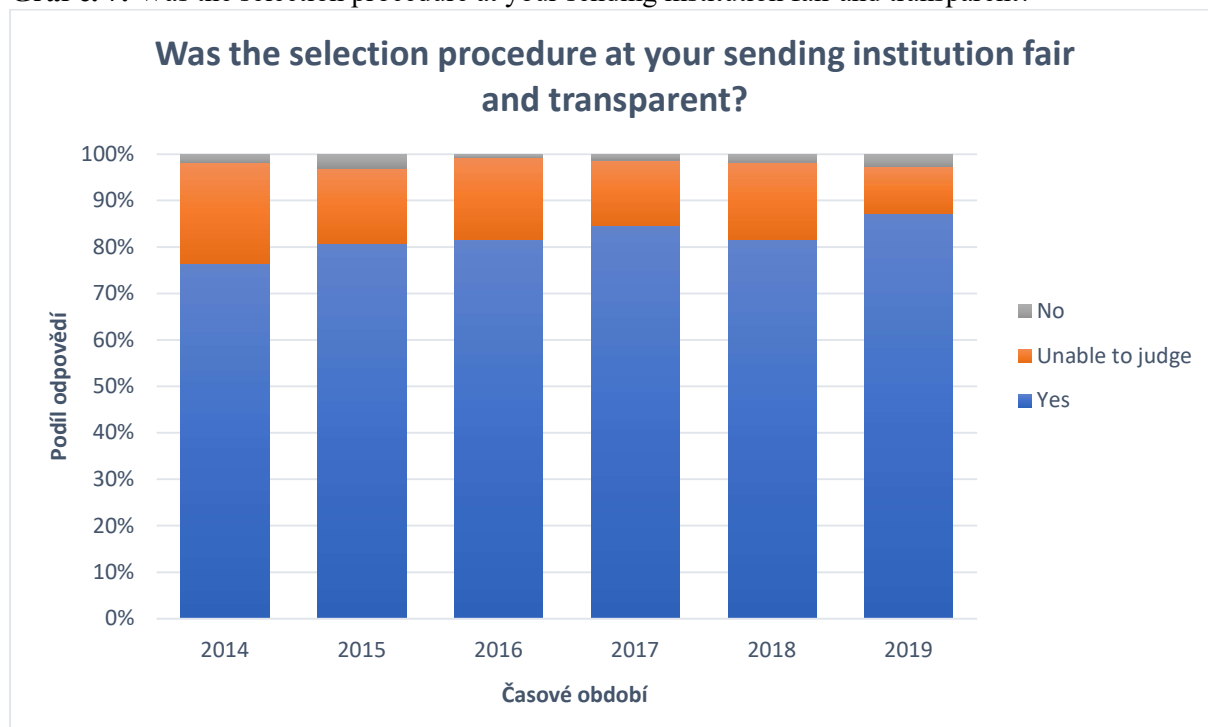
Yes (ano)

Unable to judge (nejsem schopen/na hodnotit)

No (ne)

Graficky zobrazené výsledky podílů odpovědí u jednotlivých proměnných ukazují, že výběrové řízení na UPOL na mobilitu programu Erasmus+ bylo podle velké většiny studentů ve sledovaném období spravedlivé a transparentní. V každém roce více než 70 % studentů zaznačilo jako svoji odpověď proměnnou *ano*. V průměru to bylo ve sledovaném období 82 %. Podíl odpovědí u této proměnné od roku 2014 mírně stoupal, výjimkou byl pouze rok 2018, kde stoupající trend nepatrně klesl. Podíl odpovědí u proměnné *nejsem schopen/na hodnotit* se ani jeden rok nijak výrazně neměnil. V průměru byl podíl odpovědí ve sledovaném období u této proměnné 10 %. Velmi pozitivním výsledkem byl malý podíl odpovědí u proměnné *ne*. To značí, že studenti nepovažovali výběrové řízení na UPOL za nespravedlivé a netransparentní. Maximálním podílem odpovědí u této proměnné byla 3 %, a to v roce 2015 a 2019. Ostatní roky takto odpovědělo jen 1 %, potažmo 2 % studentů.

Graf č. 7: Was the selection procedure at your sending institution fair and transparent?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

3. Did the sending institution make the information available on how the grades awarded at the receiving institution would be transferred upon return to your sending institution?

(Zpřístupnila vysílající instituce informace o tom, jakým způsobem budou po návratu převedeny kredity získané v přijímající instituci?)

Proměnné:

Yes, before the mobility (ano, před mobilitou)

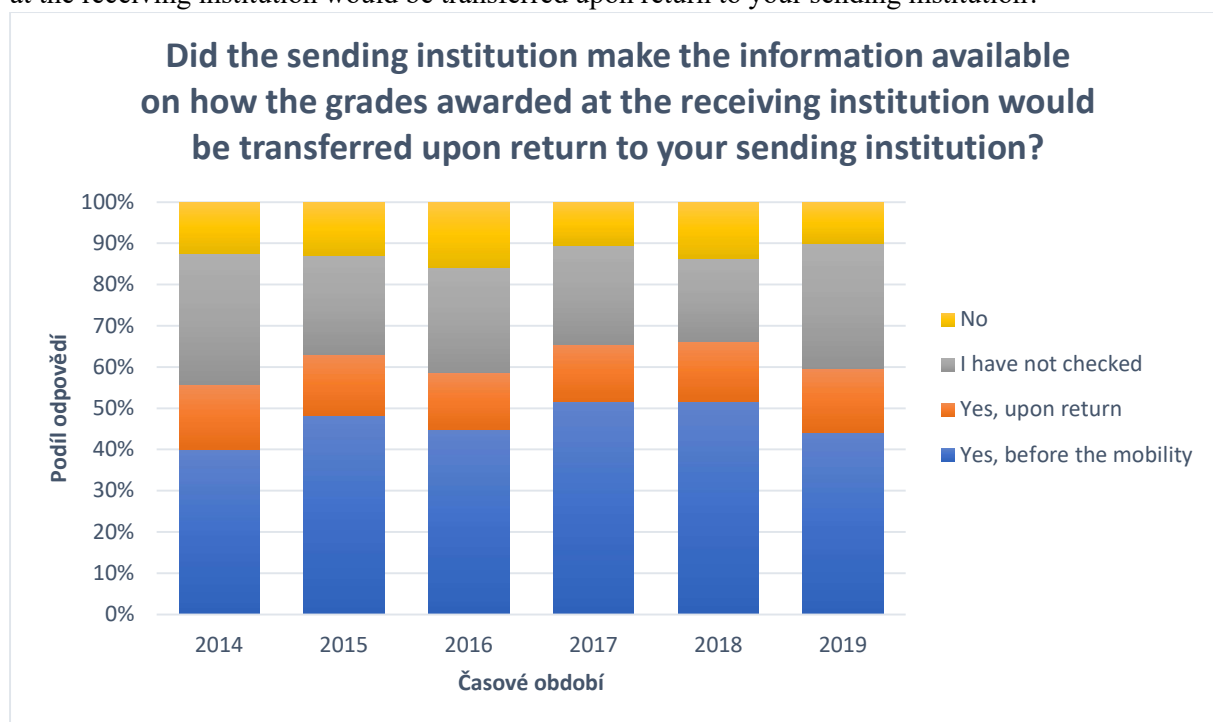
Yes, upon return (ano, po návratu)

I have not checked (nekontroloval/a jsem to)

No (ne)

U této otázky největší podíl odpovědí zaznamenala proměnná *ano, před mobilitou*, v průměru ji ve sledovaném období použilo jako svoji odpověď 47 % studentů. Dále následovala proměnná *nekontroloval/a jsem to*, u které podíl odpovědí ve sledovaném období dosahoval v průměru 30 %. Podíly odpovědí u obou těchto proměnných v průběhu let nepatrně kolísaly. Téměř konstantní podíl odpovědí byl u proměnné *ano, po návratu*, kde se podíl odpovědí každý rok pohyboval od 14 do 16 %. Nezanedbatelný podíl odpovědí byl také u proměnné *ne*. U té byl průměrný podíl odpovědí ve sledovaném období 10 %.

Graf č. 8: Did the sending institution make the information available on how the grades awarded at the receiving institution would be transferred upon return to your sending institution?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

4. Do you think the grade conversion by the sending institution of the grades obtained at the receiving institution was...²⁵

(Myslíte si, že převod kreditů získaných v přijímající instituci, byl ze strany vysílající instituce...)

Podotázky:

1. TRANSPARENT (transparentní)
2. OBJECTIVE (objektivní)
3. FAIR (spravedlivý)

Proměnné:

Strongly agree (velmi souhlasím)

Rather agree (spíše souhlasím)

Neither agree nor disagree (ani souhlasím ani nesouhlasím)

Rather disagree (spíše nesouhlasím)

Strongly disagree (velmi nesouhlasím)

Not applicable (nelze použít)

²⁵ Graf jako příloha 5.

Tato otázka sleduje, jakým způsobem studenti hodnotí převod kreditů získaných v zahraničí jejich domovskou univerzitou, v tomto případě UPOL. Studenti odpovídali na tři druhy podotázek – převod kreditů byl transparentní, objektivní a spravedlivý. U této otázky zobrazené výsledky podílů odpovědí u jednotlivých proměnných meziročně ani ve srovnání mezi jednotlivými podotázkami nevykazovaly žádné výrazné změny. Největší podíl odpovědí u každé podotázky měla proměnná *velmi souhlasím* a proměnná *spíše souhlasím*. Dohromady tyto proměnné každoročně dosahovaly podílů odpovědí mezi 60 až 70 %. Poměrně velké procento podílu odpovědí tvoří proměnná *ani souhlasím ani nesouhlasím*. Tuto proměnnou jako svoji odpověď použilo u jednotlivých podotázek každý rok 22 až 25 % dotázaných. Podíly odpovědí u negativních proměnných *spíše nesouhlasím* a *velmi nesouhlasím* dosahovaly ve sledovaném období v průměru 2 %, respektive 1 %. Podíl odpovědí u proměnné *nelze použít* pak dosahoval ve sledovaném období v průměru 8 %. Meziroční rozdíly v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných byly zanedbatelné.

4.1.2.1 Shrnutí specifické výzkumné otázky 2

Analýza odpovědí druhé specifické výzkumné otázky byla zaměřena na to, jak účastníci hodnotí vysílající instituci. První tazatelská otázka, jak byli studenti spokojeni s podporou své vysílající instituce, ukázala, že nejvíce byli studenti spokojeni s administrativní podporou instituce, kde byl ve sledovaném období největší průměrný podíl odpovědí u proměnných *velmi spokojen/a* i *spíše spokojen/a*. Dohromady to bylo každý rok více než 80 %. Následovala podpora ve formě akademického mentoringu. Naopak podotázkou, kterou studenti nebyli schopni hodnotit nebo si nebyli jisti, zda jsou nebo nejsou spokojeni s touto podporou, byla podotázka dotazující se na podporu studentských organizací/iniciativ. Dohromady byl podíl odpovědí u proměnných *spokojen/a* a *spíše spokojen/a* v průměru 54 %. Jednoznačnou odpověď měla druhá tazatelská otázka zjišťující, zda bylo výběrové řízení na vysílající instituci, v tomto případě na UPOL, spravedlivé a transparentní. V průběhu sledovaných let odpovědělo *ano* průměrně 82 % účastníků. U třetí otázky nebyly výsledky analýzy tak jednoznačné. Tato otázka se ptala na to, zda vysílající instituce zpřístupnila informace o tom, jakým způsobem budou po návratu převedeny kredity získané v přijímající instituci. I přes to, že proměnná *ano, před mobilitou*, dosáhla v průměru ve sledovaném období poměrně velkého podílu odpovědí, konkrétně 47 %, nebyl to tak jednoznačný výsledek jako například u předchozí tazatelské otázky. Velké procento podílu odpovědí měla taktéž proměnná *nekontroloval/a jsem to*, v průměru to ve sledovaném období bylo 26 %, což naznačuje, že se někteří studenti ohledně převodu kreditů sami příliš neinformovali. Poslední, čtvrtá tazatelská otázka, se dotazovala, co si studenti myslí o převodu kreditů, které získali v přijímající instituci. Otázka se skládala z dalších tří podotázek dotazujících se, zda tento převod kreditů byl transparentní, objektivní a spravedlivý. Zajímavé je, že podíly odpovědí u jednotlivých proměnných se ani vzájemně mezi podotázkami ani meziročně v rámci jedné podotázky nikterak neměnily. Největšího podílu odpovědí dosáhly proměnné vyjadřující souhlas (*spíše souhlasím*,

velmi souhlasím). V každém roce a u každé podotázky dosáhly dohromady tyto proměnné podílu odpovědí nad 60 %.

Z analýzy výsledků tazatelských otázek vybraných k zodpovězení druhé specifické výzkumné otázky zjišťující, jak účastníci hodnotí svoji vysílající instituci, vyplývá, že studenti Univerzity Palackého hodnotí svoji vysílající instituci kladně. U všech otázek dosahovaly největšího podílu odpovědí vždy kladné proměnné (*spíše souhlasím, velmi souhlasím*). Naopak žádná z otázek nevykázala takový podíl odpovědí u negativních proměnných, který by byl pro analýzu výsledků významný. Meziročně nedocházelo k žádnému výraznému kolísání podílů odpovědí u jednotlivých proměnných.

4.1.3 SVO3: Jak účastníci hodnotí přijímající instituci?

K zodpovězení třetí specifické výzkumné otázky byly autorkou z dotazníku EU Survey vybrány čtyři tazatelské otázky.

Tazatelské otázky pro SVO3:

- How satisfied were you with the support provided by your receiving institution?
- How satisfied were you with the way receiving institution dealt with any questions, complaints or problems that may have come up during your participation in the programme?
- Was equal treatment ensured by your receiving institution during your participation in the programme?
- How would you consider your degree of integration at your receiving institution?

1. How satisfied were you with the support provided by your receiving institution?²⁶

(Jak jste byli spokojeni s podporou poskytovanou vaší přijímající institucí?)

Podotázky:

1. ADMINISTRATIVE SUPPORT (Administrativní podpora)
2. ACADEMIC MENTORING (Akademický mentoring)
3. SUPPORT FROM STUDENT INITIATIVES/ORGANISATIONS
(Podpora studentských iniciativ/organizací)
4. HELP WITH PERSONAL NEEDS AND PROBLEMS (Pomoc s osobními potřebami a problémy)

Proměnné:

Very satisfied (velmi spokojen/a)

²⁶ Graf jako příloha 6.

Rather satisfied (spíše spokojen/a)

Neither satisfied nor dissatisfied (ani spokojen/a ani nespokojen/a)

Rather dissatisfied (spíše nespokojen/a)

Very dissatisfied (velmi nespokojen/a)

Not applicable (nelze použít)

Prázdne

Tato otázka se svojí charakteristikou shoduje s předchozí SVO3: Jak účastníci hodnotí vysílající instituci. V předchozím případě studenti hodnotili Univerzitu Palackého, přičemž v tomto případě studenti hodnotí instituci, na které absolvovali svůj pobyt v rámci programu Erasmus+. Stejně jako v předchozím případě, i u této otázky se objevuje proměnná *prázdne*. Ta velmi zkrusluje výsledky u poslední podotázky 4. Pomoc s osobními problémy a potřebami. Z toho důvodu není příliš relevantní u této podotázky meziroční porovnání podílů odpovědí u jednotlivých proměnných ani porovnání mezi jednotlivými otázkami.

Oproti relativně se měnícím podílům odpovědí u jednotlivých proměnných v předchozí SVO2 zjišťující spokojenost s podporou vysílající instituce byly v tomto případě podíly odpovědí jednotlivých proměnných víceméně stejné jak v meziročním srovnání u každé podotázky zvlášť, tak i v rámci porovnání mezi jednotlivými podotázkami. Největšího podílu odpovědí u proměnných vyjadřujících souhlas (*velmi souhlasím, spíše souhlasím*) dosáhla podotázka 1. hodnotící administrativní podporu. Dohromady byl podíl odpovědí u těchto dvou proměnných ve sledovaném období v průměru 78 %. Kontrastem je, že kromě největšího průměrného podílu odpovědí u kladných proměnných dohromady má tato podotázka dohromady i největší průměrný podíl odpovědí u negativních proměnných. V součtu podílů odpovědí u obou negativních proměnných (*spíše nesouhlasím, velmi nesouhlasím*) je to ve sledovaném období v průměru 11 %. Podíly odpovědí u podotázek 2. a 3. zjišťujících, jak byli studenti spokojeni s podporou v podobě akademického mentoringu a s podporou studentských organizací/iniciativ, dosahovaly téměř totožných výsledků. Součet procentních podílů odpovědí u proměnných *velmi spokojen/a* a *spíše spokojen/a* dosahoval u těchto podotázek ve sledovaném období v průměru 75 %, respektive 69 %. Nejvíce nerozhodných studentů bylo u podotázky 3. dotazující se na podporu studentských organizací/iniciativ. Jako svoji odpověď použilo proměnnou *ani souhlasím ani nesouhlasím* ve sledovaném období v průměru 15 % studentů. V případě poslední podotázky jsou data zkruslená roky 2014 a 2015, kdy tato podotázka nebyla v rámci otázky zahrnuta. Pokud bychom se však v analýze zaměřili pouze na roky 2016–2019, je zřejmé, že i tato podotázka měla největší podíly odpovědí především u kladných proměnných. Každý rok se dohromady podíly odpovědí u těchto proměnných ve sledovaném období pohybovaly mezi 60 až 70 %. K významnému meziročnímu kolísání podílů odpovědí u jednotlivých proměnných v rámci podotázek nedocházelo.

2. How satisfied were you with the way the receiving institution dealt with any questions, complaints or problems that may have come up during your participation in the programme?²⁷

(Jak jste byli spokojeni se způsobem, jakým přijímající instituce řešila otázky, stížnosti nebo problémy, které se mohly objevit během Vaší účasti v programu?)

Proměnné:

Very satisfied (velmi spokojen/a)

Rather satisfied (spíše spokojen/a)

Neither satisfied nor dissatisfied (ani spokojen/a ani nespokojen/a)

Rather dissatisfied (spíše nespokojen/a)

Very dissatisfied (velmi nespokojen/a)

V dotazníku EU Survey je také otázka, jak byli účastníci programu spokojeni s tím, jakým způsobem přijímající instituce řešila otázky, stížnosti nebo problémy, které se u účastníků mohly objevit během účasti na programu. Z výsledků odpovědí zobrazených pomocí grafu lze vyčíst, že studenti byli obecně spokojeni se způsobem, jakým přijímající instituce řešila jejich otázky, stížnosti nebo problémy. Podíl odpovědí se u kladných proměnných (*velmi spokojen/a* a *spíše spokojen/a*) dohromady ve všech sledovaných letech pohyboval mezi 70 % až 80 %. Dále následovala proměnná *ani spokojen/a* ani *nespokojen/a*, kterou jako svoji odpověď ve sledovaném období použilo v průměru 15 % studentů. U proměnných vyjadřujících nespokojenost (*spíše nespokojen/a* a *velmi nespokojen*) byl v součtu největší podíl odpovědí v letech 2016 a 2018. V těchto letech dosáhl součet procentních podílů odpovědí u těchto dvou proměnných 10 %. V průměru pak byl ve sledovaném období součet procentních podílů odpovědí u těchto dvou proměnných 8 %.

3. Was equal treatment ensured by your receiving institution during your participation in the programme?²⁸

(Bylo přijímající institucí během vaší účasti v programu zajištěno rovné zacházení?)

Proměnné:

Yes (ano)

Unable to judge (nejsem schopen/na hodnotit)

No (ne)

Každý sledovaný rok účastníci programu ve více jak 60 % použili jako svoji odpověď proměnnou *ano*, která vyjadřuje, že během jejich účasti v programu bylo přijímací institucí zajištěno

²⁷ Graf jako příloha 7.

²⁸ Graf jako příloha 8.

rovné zacházení. Největší podíl odpovědí u této proměnné byl v roce 2014, konkrétně 71 %, a naopak nejmenší podíl odpovědí u této proměnné byl v letech 2016 a 2018, konkrétně 61 %. Oproti tomu u proměnné *nejsem schop/a hodnotit* byl největší podíl odpovědí v roce 2018, celkem 39 %, a nejmenší podíl odpovědí v roce 2014, celkem 27 %. Velmi nízký podíl odpovědí ve všech sledovaných letech byl u proměnné *ne*, v průměru to bylo pouze 1 %. To značí, že žádný rok studenti neměli pocit, že by se s nimi v přijímající instituci nezacházelo rovnoprávně.

4. How would you consider your degree of integration at your receiving institution?

(Jak byste posoudil/a svoji míru integrace v přijímající instituci?)

Podotázky:

1. WITH OTHER ERASMUS+/INTERNATIONAL STUDENTS (S dalšími studenty programu Erasmus+/s mezinárodními studenty)
2. WITH LOCAL STUDENTS (S místními studenty)
3. IN THE EVERYDAY LIFE OF YOUR RECEIVING INSTITUTION (V každodenním životě v přijímající instituci)

Proměnné:

Very good (velmi dobře)

Good (dobře)

Fair (docela dobře)

Poor (špatně)

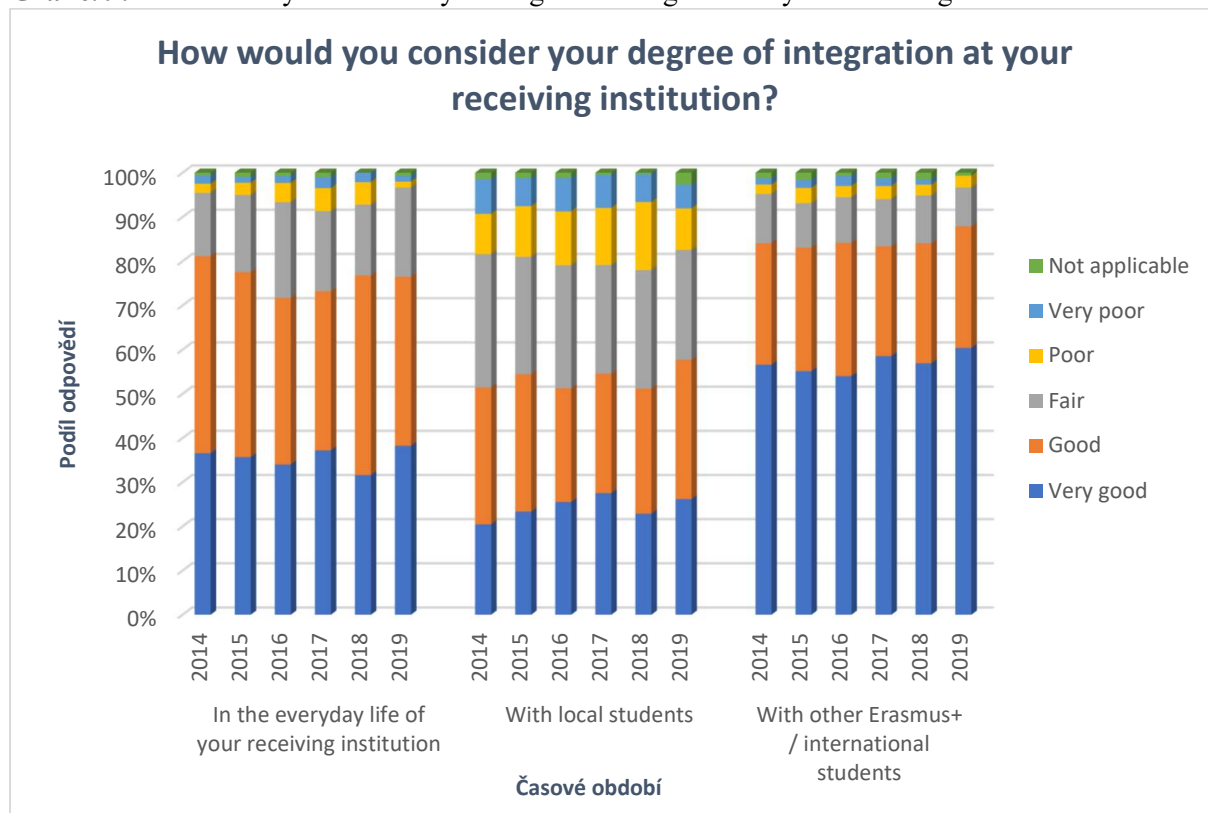
Very poor (velmi špatně)

Not applicable (nelze použít)

Z analýzy zobrazených dat vyplývá, že nejlépe se účastníci programu v přijímající instituci během sledovaného období integrovali s dalšími studenty programu Erasmus+ nebo s mezinárodními studenty. U této 3. podotázky byl největší podíl odpovědí u proměnných *velmi dobře* a *dobře*. Dohromady tyto dvě proměnné dosáhly ve sledovaném období podílu odpovědí nad 80 %. Zároveň byl u této podotázky nejmenší podíl odpovědí u proměnných *velmi špatně* a *špatně*. Naopak k integraci v nejmenší míře podle odpovědí studentů UPOL docházelo ve sledovaném období s místními studenty. Tato 2. podotázka měla ve srovnání se všemi dalšími podotázkami nejmenší podíl kladných proměnných (*velmi dobře* a *dobře*). Dohromady to bylo v průměru pouze 53 %. Další proměnnou, kterou studenti použili k odpovědi na tuto 2. podotázku, byla proměnná *docela dobře*. Ta ve sledovaném období dosahovala v průměru 27 % podílu odpovědí, což je nejvíce ze všech ostatních podotázek. U této podotázky byl také největší podíl odpovědí u negativních proměnných *špatně* a *velmi špatně*. Podíl odpovědí u těchto proměnných byl průměrně 12 %, respektive 7 %. Důvodem může být rozdělení výuky mezi zahraniční a místní studenty. U 1. podotázky dotazující se na integraci studentů

v každodenním životě v přijímající instituci dosahovaly největších podílů odpovědí opět proměnné *velmi dobře* a *dobře*. Ve sledovaném období byl podíl odpovědí u těchto dvou proměnných dohromady nad 70 %.

Graf č. 9: How would you consider your degree of integration at your receiving institution?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

4.1.3.1 Shrnutí specifické výzkumné otázky 3

Při celkovém hodnocení této specifické výzkumné otázky je důležité neopomenout fakt, že se nejedná o analýzu odpovědí pouze pro jednu přijímající instituci, ale pro několik různých přijímajících institucí. Proto lze vyvozovat pouze obecné závěry pro všechny přijímající vysokoškolské instituce dohromady, nikoliv pro jednotlivé přijímající vysokoškolské instituce zvlášť.

Stejně jako svoji vysílající instituci UPOL, tak i své přijímající instituce hodnotí studenti ve sledovaném období celkově kladně. Ve všech tazatelských otázkách a jejich podotázkách převažovaly podíly odpovědí u kladných proměnných. První otázka se dotazovala, jak byli studenti spokojeni s podporou poskytovanou přijímající institucí. U všech podotázek byl podíl odpovědí u kladných proměnných dohromady (*velmi spokojen/a* a *spíše spokojen/a*) nad 60 %. Největší podíl odpovědí u těchto dvou kladných proměnných dohromady byl u podotázky dotazující se na administrativní podporu. U této podotázky byl zároveň největší průměrný podíl odpovědí u negativních proměnných *spíše nespokojen/a* a *velmi nespokojen/a*. Nejmenší podíl odpovědí

u kladných proměnných (*velmi spokojen/a* a *spíše spokojen/a*) byl u podotázky dotazující se na pomoc s osobními potřebami a problémy. U této podotázky však nebylo možné porovnávat data meziročně, a to z důvodu nezahrnutí této podotázky do dotazníku v letech 2014 a 2015. Meziroční rozdíly v podílech odpovědí jednotlivých proměnných u každé podotázky zvláště nebyly nijak významné. Druhá otázka dotazující se studentů, jak byli spokojeni se způsobem, jakým přijímající instituce řešila otázky, stížnosti nebo problémy, které se mohly objevit během účasti v programu, měla rovněž jednoznačný výsledek. Studenti ve sledovaném období použili jako svoji odpověď proměnné *velmi spokojen/a* a *spíše spokojen/a* dohromady v průměru v 77 %. Relativně velký podíl odpovědí zaznamenala u této otázky ve sledovaném období proměnná *spíše nespokojen/a*, v průměru to bylo 6 %. Třetí otázka zkoumající, zda bylo se studenty v přijímající instituci během jejich pobytu zajištěno rovné zacházení, měla také jednoznačnou odpověď – *ano*. V každém roce takto odpovědělo mezi 61 a 71 % studentů. Velké procento studentů také použilo jako svoji odpověď proměnnou *nejsem schopen/na hodnotit*. Jako velmi pozitivní lze hodnotit téměř minimální procento odpovědí u proměnné *ne*. Graficky zobrazené výsledky u poslední otázky zjišťující, jak studenti hodnotí integraci v přijímající instituci, rovněž ukazují jednoznačnou odpověď. Nejlépe se studenti integrovali v rámci programu Erasmus+ s mezinárodními studenty. Každoročně použilo dohromady proměnné *velmi dobře* a *dobře* jako svoji odpověď více než 80 % studentů. Naopak nejhorší integrace podle účastníků programu byla s místními studenty. U této podotázky byl nejmenší podíl odpovědí u kladných proměnných (*velmi dobře* a *dobře*) a zároveň největší podíl odpovědí u negativních proměnných (*špatně* a *velmi špatně*). Tyto proměnné dohromady použilo jako svoji odpověď ve sledovaném období v průměru 19 % studentů.

4.1.4 SVO4: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí zaměstnání?

K zodpovězení čtvrté specifické výzkumné otázky byly autorkou z dotazníku EU Survey vybrány dvě tazatelské otázky.

Tazatelské otázky pro SVO4:

- Thanks to this stay abroad with Erasmus+...
- How has the stay abroad changed the way you see your future work?

1. Thanks to this stay abroad with Erasmus+...

(Díky tomuto pobytu v zahraničí s Erasmus+...)

Podotázky:

1. I BELIEVE THAT MY CHANCES TO GET A NEW OR BETTER JOB HAVE INCREASED (Věřím, že moje šance získat novou nebo lepší práci, se zvýšily)

2. I HAVE A CLEARER IDEA ABOUT MY PROFESSIONAL CAREER ASPIRATIONS AND GOALS (Mám jasnější představu o svých profesních touhách a cílech)
3. I HAVE BETTER OPPORTUNITIES FOR TRAINEESHIPS OR STUDENT JOBS IN MY HOME COUNTRY (Mám lepší příležitosti pro stáže nebo studentské práce ve své domovské zemi)
4. I AM BETTER CAPABLE OF TAKING OVER WORK TASKS WITH HIGH RESPONSIBILITY AFTER MY STAY ABROAD (Jsem lépe schopen/a ujmout se úkolů s vyšší odpovědností)

Proměnné:

Strongly agree (velmi souhlasím)

Rather agree (spíše souhlasím)

Neither agree nor disagree (ani souhlasím ani nesouhlasím)

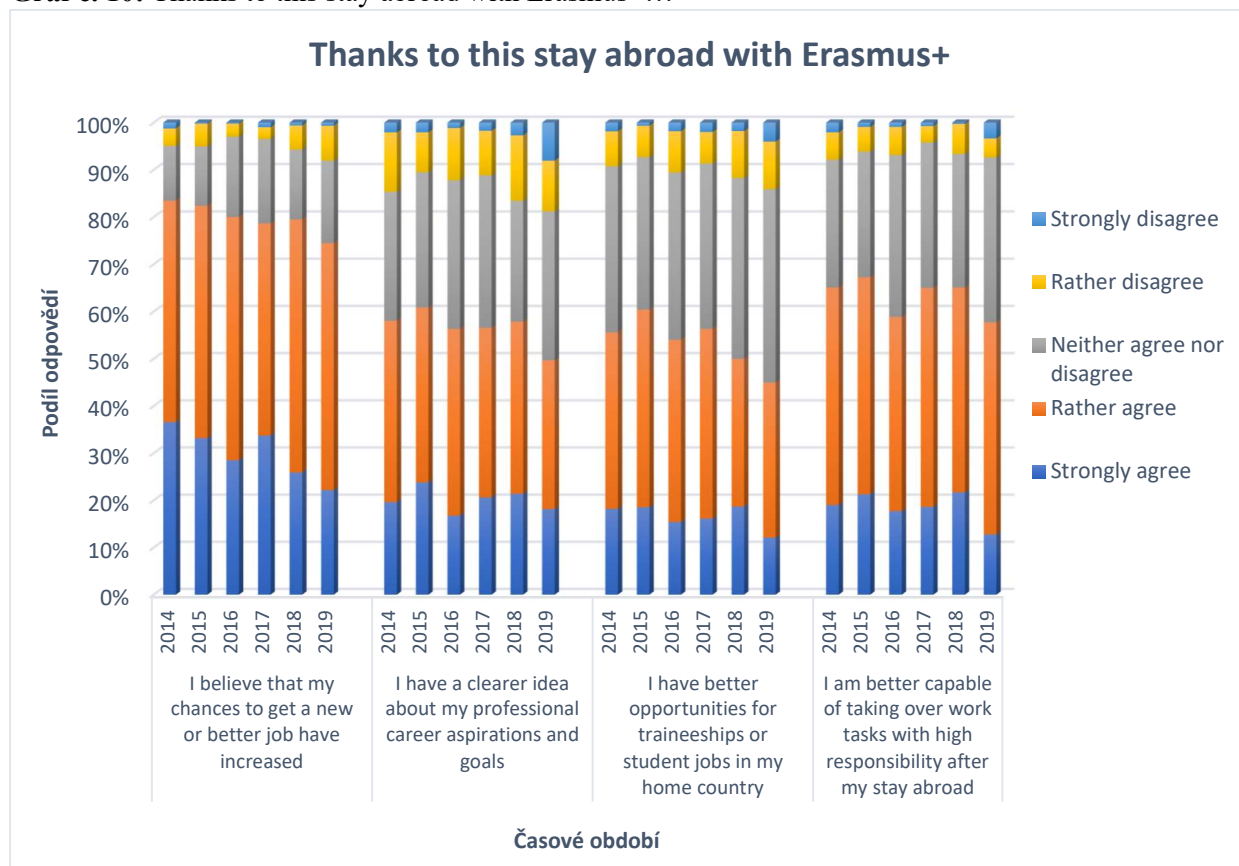
Rather disagree (spíše nesouhlasím)

Strongly disagree (velmi nesouhlasím)

Hned u 1. podotázky došlo meziročně k poměrně velkému kolísání mezi podíly odpovědí u jednotlivých proměnných. Podíl odpovědí u proměnné *velmi souhlasím* měl každý rok klesající tendenci. Výjimkou byl rok 2017, kdy byl tento trend přerušen a podíl odpovědí se lehce zvýšil. Rozdíl mezi rokem 2014, kdy byl podíl odpovědí u této proměnné nejvyšší (37 %), a rokem 2019, kdy byl podíl odpovědí u této proměnné naopak nejnižší (22 %), je poměrně výrazný. Každoročně největší podíl odpovědí měla proměnná *spíše souhlasím*. Průměrně zde podíl odpovědí dosáhl ve sledovaném období 50 %. Po sečtení podílů odpovědí u dvou kladných proměnných (*spíše souhlasím* a *velmi souhlasím*) byla tato podotázka ve srovnání s dalšími třemi podotázkami studenty ohodnocena jako nejvíce kladná. U 2. podotázky dosahuje opět největšího podílu odpovědí proměnná *spíše souhlasím*, průměrně 37 %, následována je proměnnou *ani souhlasím ani nesouhlasím*, průměrně 29 %. Velký podíl odpovědí u této 2. podotázky zaznamenala také proměnná *spíše nesouhlasím*, kterou jako svoji odpověď na tuto podotázku použilo ve sledovaném období v průměru 11 % studentů, což je největší procento podílu odpovědí u této proměnné ze všech dalších podotázek. Stejně tak je tomu u proměnné *spíše nesouhlasím*, kde průměrný podíl odpovědí ve sledovaném období dosahuje 3 %. U 3. podotázky, mají-li studenti lepší příležitost pro stáže nebo studentské práce v domovské zemi, byl největší podíl odpovědí ve sledovaném období u proměnné *ani souhlasím ani nesouhlasím*, průměrně to bylo 36 %. To je zároveň největší podíl odpovědí u této proměnné ze všech dalších podotázek. V analýze poslední 4. podotázky zjišťující, zda jsou studenti po návratu lépe schopni se ujmout úkolů s vyšší odpovědností, nejsou v porovnání s předcházejícími podotázkami žádné výrazné změny. Opět je největší podíl odpovědí u proměnné *spíše souhlasím*, průměrně je to ve sledovaném období 45 %, což je ze všech čtyř podotázek druhý největší podíl odpovědí u této

proměnné. Druhý největší podíl odpovědí, jak ze všech čtyř podotázek dohromady, tak v rámci této konkrétní podotázky, má proměnná *ani souhlasím ani nesouhlasím*, konkrétně je to 30 %. Největší rozdíly v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných byly v rámci jednotlivých podotázek v roce 2019. Tento rok jsou však analyzována data pouze z jednoho semestru, a proto nemusí být výsledky zcela vypovídající.

Graf č. 10: Thanks to this stay abroad with Erasmus+...

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

2. How has the stay abroad changed the way you see your future work?

(Jak pobyt v zahraničí změnil způsob, jakým vidíte své budoucí zaměstnání?)

Podotázky:

1. I CAN EASILY IMAGINE WORKING ABROAD AT SOME POINT IN THE FUTURE (Dokážu si snadno představit, že někdy v budoucnu budu pracovat v zahraničí)
2. I CAN EASILY IMAGINE WORKING IN THE COUNTRY WHERE I DID MY ERASMUS+ PERIOD IN THE FUTURE (Dokážu si snadno představit, že v budoucnu budu pracovat v zemi, kde jsem absolvoval/a program Erasmus+)
3. I WOULD LIKE TO WORK IN AN INTERNATIONAL CONTEXT (Chtěl/a bych pracovat v mezinárodním prostředí)

Proměnné:

Strongly agree (velmi souhlasím)

Rather agree (spíše souhlasím)

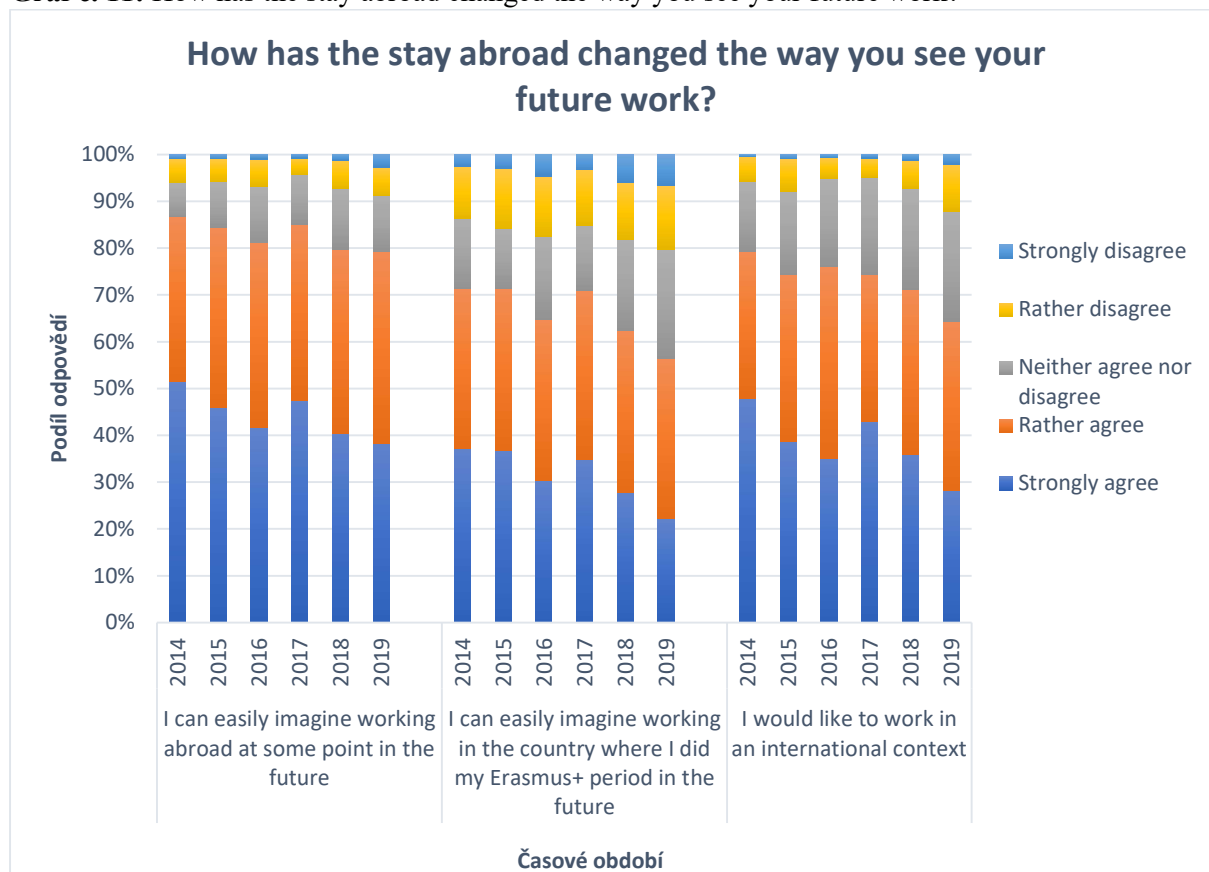
Neither agree nor disagree (ani souhlasím ani nesouhlasím)

Rather disagree (spíše nesouhlasím)

Strongly disagree (velmi nesouhlasím)

Nejvíce kladně je hodnocena hned 1. podotázka, zdali si studenti po návratu z pobytu dokážou snadno představit, že někdy v budoucnu budou pracovat v zahraničí. V průměru 44 % studentů ve sledovaném období zaznačilo jako svoji odpověď na tuto podotázku proměnnou *velmi souhlasím*. Další proměnnou s největším podílem odpovědí je proměnná *spíše souhlasím*. Tu použilo jako svoji odpověď průměrně 39 % studentů. Naopak nejvíce studenti nesouhlasili s 2. podotázkou hodnotící, zdali by si po svém návratu z pobytu dokázali snadno představit, že v budoucnu budou pracovat v zemi, kde absolvovali svůj pobyt. Podíly odpovědí u proměnných *spíše nesouhlasím* a *velmi nesouhlasím*, dosahovaly ve sledovaném období v průměru 12, respektive 4 %. Tato podotázka má ze všech tří podotázek také nejmenší průměrný podíl odpovědí u kladných proměnných (*velmi souhlasím* a *spíše souhlasím*). Třetí podotázka zjišťující, zda by studenti po absolvování mobility chtěli pracovat v mezinárodním prostředí, dosahuje rovněž velkého podílu odpovědí u kladných proměnných (*velmi souhlasím* a *spíše souhlasím*). Dohromady mají tyto proměnné ve sledovaném období průměrně 73 % podílů odpovědí. Ve srovnání s ostatními dvěma podotázkám je u této 3. podotázky ve sledovaném období největší podíl odpovědí u proměnné *ani souhlasím ani nesouhlasím*, průměrně je to 20 %.

Graf č. 11: How has the stay abroad changed the way you see your future work?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

4.1.4.1 Shrnutí výzkumné otázky 4

Ke zhodnocení specifické výzkumné otázky 4 byly k hlubší analýze vybrány dvě tazatelské otázky. První z těchto otázek zjišťovala, co studenti díky pobytu programu Erasmus+ získali. Největší průměrný podíl odpovědí u kladných proměnných (*spíše souhlasím* a *velmi souhlasím*) byl u podotázky zjišťující, zda studenti věří, že se jejich šance získat novou nebo lepší práci zvýšily. Co do velikosti podílu odpovědí u kladných proměnných následovala podotázka zjišťující, zda jsou studenti lépe schopni ujmout se úkolů s vyšší odpovědností. Naopak největší podíl odpovědí u negativních proměnných (*spíše nesouhlasím* a *velmi nesouhlasím*) měla podotázka zjišťující, zdali mají studenti jasnější představu o svých profesních touhách a cílech, následována byla podotázkou zjišťující, zda mají studenti lepší příležitosti pro stáže nebo studentské práce ve své domovské zemi. Podíl odpovědí u těchto záporných proměnných však nebyl nijak výrazný. Druhá tazatelská otázka se snažila najít odpovědi na to, jak pobyt v zahraničí změnil způsob, jakým studenti vidí své budoucí zaměstnání. Nejlépe hodnocenou byla první podotázka – Dokážu si snadno představit, že někdy v budoucnu budu pracovat v zahraničí. Tu co do velikosti podílu odpovědí u kladných proměnných následovala třetí podotázka – Chtěl/a bych pracovat v mezinárodním prostředí. Naopak největšího podílu odpovědí u negativních proměnných dosáhla druhá podotázka – Dokážu si snadno představit,

že v budoucnu budu pracovat v zemi, kde jsem absolvoval/a program Erasmus+. Při srovnání jednotlivých podotázek vykazují podíly odpovědí u kladných proměnných (*spíše souhlasím* a *velmi souhlasím*) meziročně klesající tendenci. Výjimkou je pouze rok 2017, ve kterém se podíl odpovědí u proměnné *velmi souhlasím* mírně zvýšil u každé podotázky. Největší pokles podílu odpovědí u kladných proměnných dohromady u obou tazatelských otázek a zároveň u všech jejich podotázek nastal v roce 2019. V tomto roce byl zároveň u většiny podotázek největší podíl odpovědí u obou negativních proměnných dohromady. Tento rok jsou však analyzována data pouze z jednoho semestru, a proto nemusí být výsledky zcela vypovídající.

4.1.5 SVO5: Jak vnímají účastníci programu uplatnitelnost získaných zkušeností v osobním rozvoji?

K zodpovězení páté specifické výzkumné otázky byly autorkou z dotazníku EU Survey vybrány tři tazatelské otázky.

Tazatelské otázky pro SVO5:

- Do you feel you have improved your skills in the main language used by your professors during your stay abroad?
- Through my stay abroad with Erasmus+, I learned better how to...
- After having taken part in this activity...

1. Do you feel you have improved your skills in the main language used by your professors during your stay abroad?²⁹

(Máte pocit, že jste během pobytu vylepšil/a své schopnosti v hlavním jazyce užívaném Vašimi profesory?)

Proměnné:

Yes (ano)

No, I was already fluent (ne, už jsem mluvil/a plynule)

No (ne)

Převládající podíl odpovědí byl jednoznačně u proměnné *ano*. Tuto proměnnou jako svoji odpověď na otázku použilo ve sledovaném období v průměru 86 % studentů. Pokud se studenti v hlavním jazyce používaném při mobilitě jejich profesory nezlepšili, bylo to především z důvodu, že tímto jazykem mluvili již plynule. Průměrný podíl odpovědí u této proměnné *ne, už jsem mluvil/a*

²⁹ Graf jako příloha 9.

plynule byl ve sledovaném období 10 %. Zbylá 4 % podílu odpovědí byla ve sledovaném období u proměnné *ne*. Meziroční rozdíly v podílech odpovědí u jednotlivých proměnných byly zanedbatelné.

2. **Through my stay abroad with Erasmus+, I learned better how to...**³⁰

(Prostřednictvím svého pobytu s Erasmus+ jsem se naučil/a, jak lépe...)

Podotázky:

1. THINK LOGICALLY AND DRAW CONCLUSION (ANALYTICAL SKILLS)
(Myslet logicky a vyvozovat závěry – analytické dovednosti)
2. FIND SOLUTIONS IN DIFFICULT OR CHALLENGING CONTEXTS (PROBLEM-SOLVING SKILLS) (Najít řešení v obtížných nebo náročných souvislostech – dovednosti řešení problémů)
3. PLAN AND CARRY OUT MY LEARNING INDEPENDENTLY
(Nezávisle si plánovat a realizovat své studium)
4. USE THE INTERNET, SOCIAL MEDIA AND PC'S, e.g. FOR MY STUDIES, WORK AND PERSONAL ACTIVITIES (Používat internet, sociální média a počítač, například pro své studium, práci a osobní aktivity)
5. DEVELOP AN IDEA AND PUT IT INTO PRACTICE (Vyvinout myšlenku a uskutečnit ji v praxi)
6. SEE THE VALUE OF DIFFERENT CULTURES (Vidět hodnotu různých kultur)
7. COOPERATE IN TEAMS (Spolupracovat v týmech)
8. PLAN AND ORGANISE TASKS AND ACTIVITIES (Plánovat a organizovat úkoly a aktivity)
9. EXPRESS MYSELF CREATIVELY (Kreativně se vyjádřit)

Proměnné:

Strongly agree (velmi souhlasím)

Rather agree (spíše souhlasím)

Neither agree nor disagree (ani souhlasím ani nesouhlasím)

Rather disagree (spíše nesouhlasím)

Strongly disagree (velmi nesouhlasím)

Jednoznačně nejpozitivněji studenti hodnotili 6. podotázku, tedy že se prostřednictvím pobytu naučili lépe vidět hodnotu jiných kultur. Dohromady proměnné *velmi souhlasím* a *spíše souhlasím* použilo ve sledovaném období jako svoji odpověď více než 90 % studentů. Další dvě podotázky, které studenti hodnotili také pozitivně, se dotazovaly, zda se studenti prostřednictvím svého pobytu lépe

³⁰ Graf jako příloha 10.

naučili najít řešení v obtížných nebo náročných souvislostech (2. podotázka) a zda se lépe naučili si nezávisle plánovat a realizovat své studium (3. podotázka). Tyto dvě podotázky měly shodný průměrný podíl odpovědí u proměnné *spíše souhlasím*, konkrétně to bylo ve sledovaném období 48 %. Podíl odpovědí u proměnné *velmi souhlasím* dosáhl u těchto podotázek ve sledovaném období v průměru 35, respektive 28 %. Proti tomu podotázka s nejmenším průměrným podílem odpovědí u pozitivních proměnných (*velmi a spíše souhlasím*) a zároveň s největším průměrným podílem odpovědí u negativních proměnných (*spíše a velmi nesouhlasím*) byla 4. podotázka, zda se studenti prostřednictvím pobytu naučili lépe používat internet, sociální média a počítač, například pro studium, práci a osobní aktivity. Dohromady proměnné *spíše a velmi souhlasím* dosáhly ve sledovaném období 15 % podílu odpovědí. Sedmá podotázka zkoumající, zda se studenti díky pobytu Erasmus+ naučili lépe pracovat v týmu, byla druhou v pořadí otázek s největším průměrným podílem odpovědí, a to jak u proměnné *velmi nesouhlasím*, tak u proměnné *spíše nesouhlasím*, dohromady to bylo ve sledovaném období průměrně 14 %. Meziroční rozdíly v podílech odpovědí proměnných u jednotlivých podotázek nebyly nijak významné, pohybovaly se v jednotkách procent. Výjimkou byla podotázka číslo 3 – Nezávisle si plánovat a realizovat své studium, u které došlo v roce 2015 k meziročnímu poklesu podílu odpovědí u proměnné *velmi souhlasím* ve výši 14 %. V roce 2014 měla tato proměnná 29 % podílu odpovědí a v roce 2015 to bylo jen 15 %. V dalším roce byl podíl odpovědí u této proměnné opět vyšší, konkrétně to bylo 26 %. Díky analýze výsledků lze konstatovat, že studenti ve sledovaném období se všemi jednotlivými podotázkami upřesňujícími, co se prostřednictvím pobytu lépe naučili, z více než 50 % souhlasili (*spíše a velmi*). Výjimkou byly pouze roky 2015 a 2016 u 4. podotázky, kdy výsledná hodnota sečtených podílů odpovědí u těchto dvou proměnných klesla lehce pod 50 %.

3. After having taken part in this mobility...³¹

(Po účasti na této mobilitě...)

Podotázky:

1. I AM MORE CONFIDENT AND CONVINCED OF MY ABILITIES (Jsem více sebejistý/á a přesvědčen/a o svých schopnostech)
2. I KNOW BETTER MY STRENGTHS AND WEAKNESSES (Znám lépe své silné a slabé stránky)
3. I AM MORE ABLE TO ADAPT TO AND ACT IN NEW SITUATIONS (Dokážu se lépe přizpůsobit novým situacím a lépe v nich jednat)
4. I AM MORE ABLE TO THINK AND ANALYSE INFORMATION CRITICALLY (Dokážu lépe kriticky myslet a analyzovat informace)
5. I AM MORE TOLERANT TOWARDS OTHER PERSONS' VALUES AND BEHAVIOUR (Jsem více tolerantní vůči hodnotám a chování jiných osob)

³¹ Graf jako příloha 11.

6. I AM MORE OPEN-MINDED AND CURIOUS ABOUT NEW CHALLENGES (Jsem otevřenější a zvědavý na nové výzvy)
7. I INTEND TO PARTICIPATE MORE ACTIVELY IN SOCIAL AND POLITICAL LIFE OF MY COMMUNITY (Mám v úmyslu se aktivněji podílet na společenském a politickém životě své komunity)
8. I AM MORE INTERESTED IN KNOWING WHAT HAPPENS IN THE WORLD DAILY (Více mě zajímá, co se každodenně děje ve světě)
9. I AM MORE ABLE TO REACH DECISIONS (Jsem lépe schopen/a udělat rozhodnutí)
10. I AM MORE ABLE TO COOPERATE WITH PEOPLE FROM OTHER BACKGROUNDS AND CULTURES (Jsem schopen/a lépe spolupracovat s lidmi z jiného prostředí a kultury)
11. I AM MORE INTERESTED IN EUROPEAN TOPICS (Více se zajímám o evropská témata)
12. I FEEL MORE EUROPEAN (Cítím se více jako Evropan)
13. I AM MORE AWARE OF SOCIAL AND POLITICAL CONCEPTS LIKE DEMOCRACY, JUSTICE, EQUALITY, CITIZENSHIP, CIVIL RIGHTS (Více si uvědomuji sociální a politické pojmy jako demokracie, spravedlnost, rovnost, státní příslušnost a občanská práva)
14. I HAVE INCREASED MY SECTOR – OR FIELD-SPECIFIC SKILLS (Zvýšil/a jsem si své sektorové nebo oborové dovednosti)

Proměnné:

Strongly agree (velmi souhlasím)

Rather agree (spíše souhlasím)

Neither agree nor disagree (ani souhlasím ani nesouhlasím)

Rather disagree (spíše nesouhlasím)

Strongly disagree (velmi nesouhlasím)

Největšího podílu odpovědí dosahovalo pět podotázek. Součet procentních podílů odpovědí u proměnných *spíše* a *velmi souhlasím* u všech těchto pěti podotázek dosahoval ve sledovaném období průměrně nad 80 %. Jednalo se o podotázky 1. Jsem více sebejistý/á a přesvědčen/a o svých schopnostech, 2. Zním lépe své silné a slabé stránky, 3. Dokážu se lépe přizpůsobit novým situacím a lépe v nich jednat, 6. Jsem otevřenější a zvědavý na nové výzvy a 10. Jsem schopen/a lépe spolupracovat s lidmi z jiného prostředí a kultury. Nejvyššího podílu odpovědí dosáhla při sečtení u těchto dvou proměnných 3. podotázka, tedy dokážu se lépe přizpůsobit novým situacím a lépe v nich jednat, v průměru to ve sledovaném období bylo 91 %. Tato podotázka má zároveň i nejmenší podíl

odpovědí u proměnných *spíše* a *velmi nesouhlasím*. V součtu podílů odpovědí u těchto dvou proměnných je to ve sledovaném období v průměru pouze 1 %. Naopak největší podíl odpovědí u negativních proměnných *spíše* a *velmi nesouhlasím* měly podotázky 7. Mám v úmyslu se aktivněji podílet na společenském a politickém životě své komunity a 12. Cítím se více jako Evropan. U obou těchto podotázek byl součet procentních podílů odpovědí u obou těchto nesouhlasných proměnných ve sledovaném období v průměru nad 10 %. Konkrétně pak u 7. podotázky to bylo 16 % a u 12. podotázky 15 %. Největší podíl odpovědí u proměnné *ani souhlasím ani nesouhlasím* měly ve sledovaném období čtyři podotázky, byly to podotázky číslo 7, 9, 12, 13 a průměrný podíl odpovědí u této proměnné zde ve sledovaném období byl 31 %. Grafické zobrazení výsledků ukazuje, že celkově ve sledovaném období studenti z více než 50 % souhlasili (*spíše souhlasili* a *velmi souhlasili*), že po účasti na mobilitě získali výše uvedené zkušenosti a dovednosti. Výjimkou byl pouze rok 2015 u 12. podotázky, kdy tato výsledná hodnota sečtených podílů odpovědí u těchto dvou proměnných klesla lehce pod 50 %.

4.1.5.1 Shrnutí specifické výzkumné otázky 5

Pro zodpovězení páté specifické výzkumné otázky byly vybrány tři tazatelské otázky. První tazatelská otázka, která zjišťovala, zda studenti mají pocit, že si během pobytu vylepšili schopnosti v hlavním jazyce užívaném profesory, měla jednoznačnou odpověď – *ano*. Tuto proměnnou jako svoji odpověď použilo ve sledovaném období v průměru 86 % studentů. Druhá tazatelská otázka zjišťovala, co se studenti naučili prostřednictvím svého pobytu s programem Erasmus+. Celkem tato otázka obsahovala dalších devět podotázek, z nichž nejvíce studenti souhlasili s tvrzením, že se lépe naučili vidět hodnotu jiných kultur. Dohromady proměnné *velmi souhlasím* a *spíše souhlasím* použilo ve sledovaném období jako svoji odpověď více než 90 % studentů. Naopak otázka s největším průměrným podílem odpovědí u negativních proměnných (*spíše* a *velmi nesouhlasím*) zjišťovala, zda se studenti prostřednictvím pobytu naučili lépe používat internet, sociální média a počítač, například pro studium, práci a osobní aktivity. Dohromady tyto dvě proměnné použilo ve sledovaném období v průměru 15 % studentů. Poslední tazatelská otázka, která zjišťovala, čeho studenti po účasti na mobilitě dosáhli, obsahovala celkem 14 podotázek. Nejlépe hodnocena byla podotázka, zdali se studenti po pobytu dokážou lépe přizpůsobit novým situacím a lépe v nich jednat. Proměnné *velmi souhlasím* a *spíše souhlasím* použilo jako svoji odpověď u této podotázky dohromady ve sledovaném období v průměru 91 % studentů. Naopak největší podíl odpovědí u negativních proměnných *spíše* a *velmi nesouhlasím* měla podotázka, zdali po účasti na mobilitě mají studenti v úmyslu se aktivněji podílet na společenském a politickém životě své komunity. Dohromady tyto dvě proměnné použilo jako svoji odpověď ve sledovaném období v průměru 16 % studentů.

4.2 Shrnutí první hlavní výzkumné otázky

V této kapitole jsou shrnuty výsledky první hlavní výzkumné otázky. Jejím cílem bylo zjistit, jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019. Hlavní otázka byla dále rozdělena na pět specifických výzkumných otázek. K zodpovězení každé specifické výzkumné otázky byly z dotazníku EU Survey vybrány konkrétní tazatelské otázky. V žádné z vybraných tazatelských otázek nepřevažovaly podíly odpovědí u proměnných vyjadřujících nesouhlas nebo jiné negativní hodnocení. Pokud je při interpretaci výsledků uvedeno, že účastníci nejméně souhlasí s určitým tvrzením, neznamená to, že zde podíl odpovědí převažuje u proměnných vyjadřujících nesouhlas nebo jiné negativní hodnocení. Je to pouze informace odlišující určitou podotázku od těch ostatních. U většiny tazatelských otázek ani u jejich podotázek nedocházelo k výraznému meziročnímu kolísání procentních podílů odpovědí u jednotlivých proměnných. Největší meziroční rozdíly se vyskytovaly především v roce 2017. Důvod, proč tomu tak je, by mohl být součástí dalšího výzkumu.

Účelem první specifické výzkumné otázky bylo zjistit, jak účastníci hodnotí celkovou spokojenost s účastí na programu. Počet studentů každoročně vyjíždějících na mobilitu programu Erasmus+ se ve sledovaném období snižoval. Příčinami obecně snižujícího se počtu studentů účastnících se mobility mohou být podle koordinátorů programu na UPOL například osobní důvody, špatné uznávání kreditů získaných na zahraniční instituci nebo také změna preferencí současné generace studentů. Studenti, kteří se mobility zúčastnili ve sledovaném období, nejvíce vyjížděli do Španělska, Německa a Francie a nejméně naopak do Makedonie, na Kypr nebo do Bulharska. **Celkově studenti účast na mobilitě hodnotili velmi pozitivně.** Každý rok bylo s mobilitou spokojeno více než 90 % zúčastněných. Jedním z důvodů spokojenosti studentů s programem může být fakt, že velká většina studentů, každý rok v průměru 70 %, získala na přijímající instituci znalosti a dovednosti, které by ve své vysílající instituci nezískala. Otázka, jestli studenti plánují znovu se účastnit mobility Erasmus+, neměla jednoznačnou odpověď. Téměř stejných podílů odpovědí dosahovaly proměnné *ano* i *nerozhodnutý*. V průměru to bylo 38, respektive 37 %.

Účelem druhé specifické výzkumné otázky bylo zjistit, jak účastníci hodnotí vysílající instituci. **Studenti hodnotili vysílající instituci, její podporu, výběrové řízení na mobilitu i poskytování informací velmi pozitivně.** Nejvíce byli studenti spokojeni s administrativní podporou, každý rok to bylo více než 80 % studentů. Následoval akademický mentoring, s tím bylo každý rok spokojeno nad 70 % studentů, a pomoc s osobními potřebami a problémy, s tou bylo každý rok (vyjma let 2014 a 2015, kdy tato podotázka nebyla v dotazníku zařazena) spokojeno nad 60 % studentů. Naopak ani spokojeni ani nespokojeni byli studenti s podporou studentských iniciativ/organizací. Výběrové řízení na vysílající instituci bylo podle studentů spravedlivé a transparentní. Každoročně s tímto tvrzením souhlasilo více než 70 % studentů. Na otázku, zdali vysílající instituce

zpřístupnila informace o tom, jakým způsobem budou po návratu převedeny kredity získané v přijímající instituci, nejvíce dotazovaných odpovědělo, že tyto informace byly zpřístupněny před mobilitou. Takto ve sledovaném období odpovědělo v průměru 47 % studentů. Poté následovala odpověď, že si to studenti nekontrolovali. Tu použilo jako svoji odpověď v průměru 30 % respondentů. Podle studentů byl převod kreditů získaných v přijímající instituci transparentní, objektivní i spravedlivý. Celkově totiž téměř každý rok se všemi těmito podotázkami souhlasilo více než 60 % studentů.

Účelem třetí specifické výzkumné otázky bylo zjistit, jak účastníci hodnotí přijímající instituci. Stejně jako u předchozí otázky, i u této **studenti hodnotili přijímající instituci, její podporu, způsob řešení problémů, zacházení v průběhu pobytu i míru integrace veskrze pozitivně**. Téměř shodně byli studenti každoročně spokojeni s administrativní podporou, akademickým mentoringem, s pomocí s osobními potřebami a problémy, a dokonce i s podporou studentských iniciativ a organizací. Každý rok bylo se všemi těmito podotázkami spokojeno nad 60 % studentů. S administrativní podporou a akademickým mentoringem bylo spokojeno každý rok dokonce nad 70 % studentů. Kladně hodnotili studenti také způsob, jakým přijímající instituce řešila otázky, stížnosti nebo problémy, které se mohly během účasti na programu objevit. Každoročně bylo spokojeno s tímto způsobem více než 70 % studentů. Na otázku, zdali bylo přijímající institucí zajištěno rovné zacházení, kladně odpovědělo každoročně v průměru 65 % studentů. Poměrně velké procento studentů, v průměru 34 %, nebylo tuto otázku schopno hodnotit. Nejvíce se studenti v přijímající instituci integrovali v rámci programu Erasmus+ s mezinárodními studenty. Jako velmi dobře a dobře tuto otázku každoročně hodnotilo nad 80 % studentů. O něco méně se pak studenti integrovali v každodenním životě v přijímající instituci a nejméně se studenti integrovali s místními studenty. Špatně a velmi špatně se s místními studenty integrovalo ve sledovaném období v průměru 19 % studentů.

Účelem čtvrté specifické výzkumné otázky bylo zjistit, jak účastníci programu vnímají uplatnitelnost získaných zkušeností pro budoucí zaměstnání. Na základě zobrazených výsledků lze konstatovat, že **účastníci programu souhlasí s tím, že získali takové zkušenosti, které jim pomohou v jejich budoucím zaměstnání**. Nejvíce studenti souhlasili s tvrzením, že díky účasti na programu věří, že jejich šance získat novou nebo lepší práci se zvýšily. V průměru s touto podotázkou ve sledovaném období souhlasilo 78 % studentů. Podle Evropské komise (2018b) mají dokonce vysokoškolští studenti, kteří absolvovali zahraniční mobilitu, dvakrát větší šanci získat po dokončení studia práci ve srovnání se studenty, kteří žádnou zahraniční mobilitu neabsolvovali. Naopak nejméně studenti souhlasili s tvrzením, že díky účasti na programu mají jasnější představu o svých profesních touhách a cílech. V průměru s touto podotázkou ve sledovaném období nesouhlasilo 13 % studentů. Pobyt v zahraničí také změnil způsob, jakým studenti vidí svoje budoucí zaměstnání. Nejvíce studenti souhlasili s tvrzením, že si snadno dokážou představit, že někdy v budoucnu budou pracovat v zahraničí. Každoročně s touto podotázkou souhlasilo nad 80 % studentů. Tento výsledek téměř koresponduje

s výroční zprávou Evropské komise (2019b), která uvádí, že až 88 % studentů absolvujících zahraniční mobilitu je v budoucí kariéře otevřeno možnosti práce v zahraničí. Naopak nejméně studenti souhlasili s tvrzením, že si snadno dokážou představit, že v budoucnu budou pracovat v zemi, kde absolvovali program Erasmus+. Průměrně s touto podotázkou nesouhlasilo 16 % studentů.

Účelem páté specifické výzkumné otázky bylo zjistit, jak účastníci programu vnímají uplatnitelnost získaných zkušeností v osobním rozvoji. Na základě zobrazených výsledků lze konstatovat, že **účastníci programu souhlasí s tím, že získali takové zkušenosti, které jim pomohou v jejich osobním rozvoji.** Účastníci programu si jednoznačně vylepšili jazykové schopnosti v jazyce, který byl hlavním užívaným profesory v přijímající instituci. Podle Evropské komise (2019b) si bez ohledu na absolvování či neabsolvování jazykové podpory 97 % studentů zlepšilo své jazykové schopnosti během své mobility. Na UPOL s tímto tvrzením každoročně souhlasilo v průměru 86 % studentů. Prostřednictvím pobytu se absolutně nejvíce studentů naučilo lépe vidět hodnotu různých kultur. Každoročně s tímto tvrzením souhlasilo více než 90 % studentů. Tento výsledek je téměř totožný s výsledky z výročních zpráv Evropské komise, kde 93 % účastníků vysokoškolských mobilit uvedlo, že po návratu z mobility více oceňují hodnotu jiných kultur a kulturní rozmanitosti (Evropská komise, 2018b), a 95 % účastníků mobility také uvedlo, že se naučili lépe komunikovat s lidmi z cizích kultur (Evropská komise, 2019b). Velmi kladně studenti hodnotili také tvrzení, že se lépe naučili najít řešení v obtížných nebo náročných situacích a že se naučili nezávisle si plánovat a realizovat své studium. Každý rok s oběma těmito podotázkami souhlasilo nad 70 % studentů. Evropská komise (2019b) ve své zprávě uvádí, že dokonce až 84 % studentů účastnících se mobility si zlepšilo své dovednosti při řešení problémů, což znamená, že jsou lépe schopni najít řešení v obtížných nebo náročných podmínkách. Naopak nejméně studenti souhlasili s tvrzením, že se díky pobytu lépe naučili používat internet, sociální média nebo počítač, a s tvrzením, že se díky pobytu naučili lépe spolupracovat v týmech. S těmito podotázkami ve sledovaném období nesouhlasilo v průměru 15, respektive 14 % studentů. Po účasti na mobilitě studenti nejvíce souhlasili s tvrzeními, že lépe znají své silné a slabé stránky, jsou více sebejistí a přesvědčeni o svých schopnostech nebo že jsou více otevřeni a zvědaví na nové výzvy. Každý rok s těmito podotázkami souhlasilo více než 80 % studentů. Tyto výsledky se shodují s výzkumem Dopadů programu Erasmus+ na jednotlivce (DZS, 2018), ze kterého vyplynulo, že nejvíce účastníci oceňují poznání sebe sama, zvýšení sebedůvěry a ujasnění životních cílů. Naopak nejméně studenti souhlasili s tvrzením, že po účasti na mobilitě mají v úmyslu se aktivněji podílet na společenském a politickém životě své komunity nebo že se cítí více jako Evropané. V průměru s těmito podotázkami ve sledovaném období nesouhlasilo 16, respektive 15 % studentů. S tvrzením, že se studenti po absolvování mobility cítí více jako Evropané, souhlasilo v průměru pouze 53 % studentů, což se neshoduje s výsledkem z výroční zprávy Evropské komise (2019b), ve které je uvedeno, že se po absolvování mobility dokonce 83 % vysokoškolských studentů cítí více jako Evropané a že 90 % souhlasilo, že je Evropská unie důležitá a v bytí Evropanem vidí přidanou hodnotu.

4.3 Jak vnímají vybraní koordinátoři Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci studijní mobility programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?

Druhá výzkumná otázka je rozdělena do dvou specifických výzkumných otázek, k jejichž zodpovězení autorka analyzovala rozhovor s vybranými koordinátory programu Erasmus+, který se uskutečnil na jaře roku 2019 na Zahraničním oddělení Univerzity Palackého v Olomouci. V následujících podkapitolách, které nesou název specifických výzkumných otázek, jsou výsledky analýzy interpretovány. V poslední podkapitole jsou shrnuty a diskutovány výsledky celé hlavní výzkumné otázky číslo dvě.

Seznam specifických výzkumných otázek:

- SVO 1: Jaké jsou podle koordinátorů hlavní překážky studijních mobilit programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?
- SVO 2: Jaká je podle koordinátorů vize směrem k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?

4.3.1 SVO1: Jaké jsou podle koordinátorů hlavní překážky studijních mobilit programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?

Z rozhovoru s koordinátory programu Erasmus+ na Zahraničním oddělení Univerzity Palackého v Olomouci vyplynuly překážky, které tyto koordinátoři spatřují jako hlavní v účasti na programu Erasmus+. Autorka při analýze rozhovoru v softwaru ATLAS.ti soustředila tyto překážky do kategorie nazvané **Překážky programu**. Tato kategorie obsahuje sedm kódů, přičemž každý kód představuje jednu dílčí překážku programu. Tyto kódy byly vytvářeny deduktivně na základě předem daných otázek. V této kapitole budou jednotlivé překážky představeny a diskutovány s využitím zvolených citací z rozhovoru.

Seznam kódů v kategorii Překážky programu:

- **předávání informací**
- **finance**
- **jazyková bariéra**
- **uznávání kreditů**
- **koordinátoři**
- **jiné programy**
- **odstoupení od LA (Learning Agreement³²)**

³² Účastnická smlouva.

PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ

Jednu z překážek současného programu Erasmus+ koordinátoři na UPOL spatřují ve špatném propojení studentů, kteří se již programu zúčastnili, a těch, kteří o účasti v programu teprve uvažují nebo kteří se na pobyt již chystají. Jeden z problémů koordinátoři vidí v nepovinném vyplňování dotazníku pro web NAEP (NaErasmusPlus), kde se nachází Databáze závěrečných zpráv účastníků studentů Erasmus, která slouží k zisku informací o zahraničních zkušenostech studentů³³.

Respondent 2: „*Tahle databáze byla povinná do roku 2012/2013. Do té doby jsme se zapojovali i my. Teď je to zapojení pro české vysoké školy na bázi nějaké dobrovolnosti. Jsou školy, které to chtějí po studentech jako povinnost, to vyplnit. To znamená vyplnit povinnou zprávu do Mobility Tool (Dotazník EU Survey) a ještě navíc tu českou zprávu do databáze NAEP.*“

Koordinátoři se jednoznačně shodli, že tento dotazník je ve srovnání s dotazníkem EU Survey mnohem užitečnější. Je to především z toho důvodu, že tento dotazník má mnoho otevřených otázek, kde se studenti mohou o své zkušenosti dopodrobna rozepsat. Všechny tyto informace pak mnohem lépe slouží potenciálním zájemcům o účast na programu. Tato databáze NAEP slouží studentům například k lepšímu zisku informací ohledně možnosti ubytování v místě pobytu nebo k zisku informací o celkových výdajích v místě pobytu.

Respondent 2: „*Já do teďka studenty řešící otázky související s výdaji nebo s ubytováním odkazují na tu databázi NAEP a potěší mě, když tam vidím aktuální zprávy z jiných univerzit. Hlavně bych řekla, že otázky související s ubytováním, to je zajímavá nejvíc před tím odjezdem. Hlavně když nejsou třeba koleje k dispozici, tak je potom zajímavá, jak se to řeší, jestli například přes nějakou agenturu.*“

Zároveň informace z dotazníků v databázi NAEP mohou posloužit budoucím účastníkům k tomu, aby se vyhnuli negativním zkušenostem v průběhu pobytu.

Respondent 2: „*My jsme třeba měli studenty loni, tři nebo pět snad, kteří přišli o zálohy na ubytování, konkrétně v Las Palmas na Kanárských ostrovech. Naletěli na nějakou Facebook stránku, která se prezentovala jako Erasmácká. Možná ta skupina nebyla podvodná, ale oni v té skupině nějak nabízeli ubytování a opravdu jich bylo několik těch studentů, kteří přišli o zálohu na to ubytování, protože to nevěděli, tak tohle jsou třeba hodně užitečné informace, které je dobré, že ti studenti pak sdílí. A já třeba i v těch situacích, kdy se mi vrátí takovýto student s negativní zkušeností, tak se třeba i studenta zeptám, jestli by nechtěl vyplnit tu zprávu, že by to třeba posloužilo dalším následovníkům.*“

Problémem těchto dotazníků je dobrovolnost jejich vyplňování. Prvním důvodem, proč vyplňování dotazníků není povinné, je fakt, že koordinátoři nechtějí studenty zbytečně zatěžovat vyplňováním několika různých dokumentů. Po příjezdu z mobility totiž musejí studenti vyplňovat již

³³ <http://erasmus-database.naep.cz/modules/erasmus/>

několik povinných dokumentů a v mnoha případech se stává, že ztrácejí pojem o tom, co již vyplnili a co ještě vyplnit musí.

Respondent 2: *„My jsme se nad tím tady zamýšleli v počátcích toho programu Erasmus+ a dospěli jsme tehdy k tomu, že nechceme studenty zatěžovat další povinnostmi, protože ono toho tehdy naskočilo hodně. Zkomplikoval se třeba formulář té studijní smlouvy, takže jsme teprve studenty zvykali na to, že tam je víc povinností tady s tím. Takže nějak jsme nechtěli nebo jsme si neuměli představit, že bychom ještě chtěli, až se ten student vrátí, když dělá OLS jazykový test, pak tady ten report do toho Mobility Tool a ještě další formality, tak jsme nechtěli povinně, aby studenti ještě měli tohle. Jde o to, že se v tom studenti pak přestanou orientovat, co je který dotazník.“*

Druhým faktem zůstává, že i přestože je dotazník dobrovolný a studentům je i tak dána možnost ho vyplnit, se do jeho vyplnění mnoho z nich ani zapojovat nechce.

Respondent 2: *„Jeden rok jsme udělali takový pokus, že jsme po skončení programu studenty obeslali s výzvou, jestli by se chtěli zapojit dobrovolně do vyplnění té zprávy, a z toho nám zareagovalo asi 10 %, že chtějí, a řekla bych, že z těch 10 % pak jenom asi půlka to skutečně udělala. Takže od té doby jsme to nějak nerevidovali to rozhodnutí, že to po studentech nechceme jako povinnost.“*

Kromě vyplňování dotazníků do databáze NAEP je však obecně velmi málo možností, jak si mohou studenti nějaké užitečné informace zjistit. Také je velmi málo příležitostí, kde by se mohli tyto dvě skupiny navrátilivších se a budoucích účastníků programu potkat a užitečné informace si tak předat. Možnost osobního setkání těchto dvou skupin koordinátoři považují za velmi cennou.

Respondent 3: *„Přijde mi super a skvělý, když se lidi, kteří mají za sebou nějakou dobrou zkušenost, baví pak s téma, kdo by měli teda někam vyjet. Škoda, že takových těch příležitostí, kdy ti lidi, kteří někde byli, úplně ne často mají možnost to nějak někde předat. A zrovna ve chvíli, kdy se vrátí, což si myslím, že je úplně nejlepší.“*

FINANCE

Koordinátoři na zahraničním oddělení UPOL se shodují, že finanční prostředky pro účast na mobilitě hrají velkou roli. V některých zemích, například v Nizozemsku nebo ve skandinávských státech, jsou náklady na život mnohem vyšší než v jiných zemích. Kvůli velké finanční zátěži pak někteří studenti vůbec na mobilitu nevyjedou, a to i přesto, že program Erasmus+ poskytuje určitou finanční podporu v závislosti na tom, v jaké zemi se pobyt uskuteční. Navíc stále existuje velký nepoměr ve výši finanční podpory do určitých zemí. V mnoha případech, ať už se jedná o rozhodnutí vůbec se zúčastnit mobility, nebo při rozhodování, v jaké zemi mobilitu uskutečnit, proto rozhoduje výše finanční podpory.

Respondent 3: „*Finanční náklady na studium nebo na pobyt ve Skandinávii nebo v Holandsku jsou tak vysoké, že studenti rozhodně nejsou schopni to pokrýt z toho příspěvku, ani když k tomu samozřejmě přidají i to, co by normálně utratili třeba tady. Ale asi je tam fakt hodně velký nepoměr ve výši té finanční podpory vůči určitým zemím nebo i v rámci té země.*“

JAZYKOVÁ BARIÉRA

U mnoha studentů, kteří uvažují o účasti na mobilitě, se také stává, že mají své vnitřní obavy, které nedokážou překonat. V mnoha případech se studenti podceňují, například z důvodu špatné jazykové vybavenosti nebo obecně nízkého sebevědomí.

Respondent 3: „*Přijde mi, že spousta lidí si myslí, že nemohou nikam jet, protože na to nemají. Nebo třeba jazyková bariéra. No ale pak je slyšíte promluvit a ti lidi mluví líp jak nějaký Erasmus průměr.*“

UZNÁVÁNÍ KREDITŮ

Uznávání kreditů, které studenti získají při své mobilitě, je na jejich domovské univerzitě stále velkým tématem. Například v Domě zahraniční spolupráce vybraní pracovníci Odboru vysokoškolského vzdělávání spatřují hlavní problém v poklesu výjezdů právě ve špatném uznávání kreditů³⁴. Naopak podle koordinátorů na Zahraničním oddělení UPOL se situace s uznáváním kreditů v posledních letech spíše zlepšuje. Tlak na uznávání kreditů je vyvíjen na fakulty, katedry i všechny další instituce, kterých se to týká. Velké zlepšení koordinátoři vidí zejména u filologických oborů. Důležitý je také fakt, že se všechny získané kredity studentovi uznají. Avšak někde jsou tyto kredity uznány pouze jako nepovinné, takzvané C předměty nad rámec studijního plánu.

Respondent 2: „*Ten problém s tím uznáváním, to bylo historicky spíš horší. Teď se to rozhodně nezhoršuje, spíš se to zlepšuje. Na některých fakultách vysloveně. Především pak u filologických oborů. Aspoň jsme dosáhli toho, že se uznává plný počet těch kreditů všude, byť někde jsou to nějaká céčka nad rámec studijního plánu, které už ten student jakoby nepotřebuje, ale jako posouvá se to všude spíše k lepšímu, i když rezervy pořád ještě jsou.*“

S obtížemi při uznáváním kreditů souvisí také postoj jednotlivých fakult. Jak již bylo uvedeno, uznávání kreditů se v posledních letech zlepšuje, ale stále ne s takovou dynamikou, jak by bylo potřeba. Uznávání kreditů a celkový postoj k mobilitám se na jednotlivých fakultách velmi liší.

Respondent 1: „*Myslím si, že se ten postoj posunuje, ale hodně pomalu. A záleží na tom, jak kde. Jako někde to vypadá, že to funguje, někde jsou prostě konzervativní. Ono je to stejně vždycky nakonec o těch konkrétních lidech, kteří jsou za to zodpovědní, a když se prostě nějaký garant předmětu rozhodne a prostě řekne, že si to ten student musí odchodit u něho a neexistuje, aby to odstudoval někde jinde,*

³⁴ Zjištěno autorkou DP v rámci neformálních rozhovorů během praktické stáže – terénní deník.

tak jako s tím bojujeme. Snažíme se aspoň na ty proděkany a na ta vedení fakult apelovat, aby se snažili to nastavit na těch fakultách tak, aby tam nějaká ta flexibilita byla. Jako asi nikde nemáme, že by měli vyloženě nějaké mobility window, ale v některých studijních programech už se s tou zahraniční mobilitou počítá. Snažím se prostě tlačit na fakulty, katedry, prostě všechny zainteresované, aby byli v tom uznání řekněme flexibilnější a snažili se to těm studentům usnadnit.“

Koordinátoři zastávají názor, že ve studijních plánech by měl být prostor k absolvování zahraniční mobility, avšak zároveň by měl také nést odpovědnost každý student sám. Pokud student na mobilitu chce vyjet, měl by tomu své studium přizpůsobit.

Respondent 3: *„Je to zároveň odpovědnost každého toho studenta. Oni musí opravdu dopředu plánovat. Budu chtít někam jet, tak tím pádem si to zapíšu teď, protože jestliže jsou nějaké předměty, které se vypisují jednou za dva roky, tak buď se dobře trefíte a jste ve škole, anebo si to opravdu naplánujete a taky jste tady, kdy zrovna ten předmět bude otevřený a bude vypsáný, a vy víte, že potom chcete jet, tak ho splníte teďka a nebudete čekat až na třetírok, abyste ho splnila později, protože víte, že budete chtít být někde pryč. Je to tedy jednak zodpovědnost toho studenta, si to naplánuvat, a taky je to samozřejmě o tom, aby mu to ta katedra umožnila nebo aby to v rámci toho studijního plánu pro ně bylo možné, aby se počítalo s tím, že ten student třeba na půl roku nebo na rok někam pojede. Určitě je dobré na to apelovat, aby se s tím víc počítalo.“*

I přesto, že se na mnoha fakultách a katedrách postoj k zahraničním studijním mobilitám, a především k uznávání kreditů, zlepšuje, i tak někdy mezi studenty kolují nepravdivé informace o tom, že na mobilitu nemohou vyjet, protože jim nebudou žádné předměty uznány. Situace je ale zcela jiná.

Respondent 1: *„Mezi těmi studenty panuje spousta fám o tom, jak je to těžké, jak jim neuznají nic, a přitom ta realita se opravdu vyvíjí a mnohdy už to prostě tak není.“*

Respondent 3: *„Přišla za mnou studentka a říká: ‚Já bych jako i někam vyjela, ale já studuji tady logopedii na pedáku a my tam zrovna nemáme moc možností nebo si nevozí moc kreditů.‘ A já říkám, počkejte, já měla teď dvě studentky, které přijely z Belgie a byly tam na logopedii a byly tam úplně nadšené a obě říkaly, že jo, že to bylo náročné, že je předem varovali nebo informovali, že to studium na této instituci bude náročnější. Ale obě tyhle slečny si přivezly 30 kreditů a uznali jim 30 kreditů, takže nemůžeme mluvit ani o žádném neuznávání předmětů ani o žádném problému v tom, že by musely kvůli tomu prodlužovat studium.“*

KOORDINÁTOŘI

Kromě postoje vedení fakult, studijních plánů jednotlivých oborů, potažmo vyučujících záležití také na přístupu samotných koordinátorů programu na jednotlivých katedrách. Ti by měli vykazovat určité úsilí a snahu, aby se programu na jejich katedře dařilo a aby se počty vyjíždějících studentů zvyšovaly.

Respondent 1: „*Máme zkušenost, že tam, kde ten katederní koordinátor dává nějaký extra effort (úsilí), tak ty výsledky jsou.*“

Koordinátoři ze Zahraničního oddělení velmi často zdůrazňují katederním koordinátorům, že dochází k poklesu vyjíždějících studentů a je potřeba tato čísla navýšit nebo minimálně ustálit. Jsou koordinátoři, kteří mají motivaci se na propagaci a celkovém chodu programu aktivně podílet, ale jsou také koordinátoři, kteří tuto motivaci postrádají.

Respondent 2: „*Máte motivované a proaktivní koordinátory, a ti vám pojedou na ty konference nebo budou využívat ty příležitosti, které nabízí Erasmus na těch školeních a pak to budou třeba nějak aplikovat dál, a máte takové, na které to na té katedře jako by nějak tak zbylo.*“

Kromě motivace a snahy koordinátorů zůstává problémem také jejich častá obměna nebo dosazení někoho, kdo o tuto pozici ani nemá zájem, například doktorandů.

Respondent 2: „*Jako teoreticky bychom možná nějakou možnost mohli mít (ovlivnit katederní koordinátory a jejich potenciální vliv na zvýšení počtu mobility), jako že bychom s těmi koordinátory nějak víc pracovali, ale tam je ten problém, že tam se ti koordinátoři docela často mění. Na spoustě kateder je to tak, že to třeba dostane na starost nějaký doktorand, protože to nikdo jiný nechce dělat. A jak on se k tomu postaví, to je otázka. No a ten doktorand se za dva roky vymění.*“

JINÉ PROGRAMY

Mezi překážky současného programu Erasmus+ se řadí také nárůst množství příležitostí vycestovat přes jiné programy, které studenti v mnoha případech upřednostňují. Mezi tyto programy se podle koordinátorů řadí například praktická stáž. Ta má řadu výhod. Jednou z hlavních výhod je, že se student může o své účasti na stáži rozhodovat flexibilněji. Výběrové řízení na studijní mobility se koná jen jednou nebo dvakrát za rok a studenti se tak o své účasti musí rozhodovat s velkým předstihem. Naopak pokud se student rozhodne absolvovat praktickou stáž, zorganizuje si ji podle svých možností a podle možností instituce, ve které stáž bude. Druhou výhodou je zisk praktických zkušeností, které v současné době po absolventech vyžadují potenciální zaměstnavatelé. Díky stáži tak mohou studenti tuto požadovanou praxi snadněji získat.

Respondent 2: „*Stáž si můžete naplánovat třeba měsíc předem. Je tam větší flexibilita a můžete si to třeba zařadit i do těch letních prázdnin, takže student tomu pak vůbec nemusí jakkoliv přizpůsobovat studium a už mu to třeba stačí jako ta zkušenost s tou zahraniční mobilitou. Pak už pro něj ten studijní pobyt není tak zajímavý. Pracovní stáže se stávají obecně známým trendem, kam nám třeba teď hodně sbíhají. Jednak je to trend a taky je to trošku líp placené.*“

Respondent 3: „*Ono dnes, když jste absolvent, tak po vás ten zaměstnavatel už chce nějakou praxi. A jak jinak ji můžete během studia někde nahnat než nějakou praxí? A určitě je vůbec dobré obecně*

zaměřovat to studium hodně prakticky. Takže když máte potom tu možnost už během studia si vyzkoušet někde v praxi to, co vás učí, tak to je nenahraditelné.“

ODSTOUPENÍ OD LA

I v případě, kdy jsou studenti již vybráni na mobilitu a mají pouze podepsat účastnickou smlouvu (Learning Agreement), se vyskytnou překážky, které studentům účast na mobilitě nakonec znemožní. Koordinátoři se shodují, že nejde zdůraznit pouze jeden důvod odstoupení, je to kombinace mnoha důvodů. Například to mohou být důvody osobní, rodinné, finanční nebo studijní. Konkrétně pak například těhotenství, nemoc v rodině, ztráta zaměstnání či ekonomická tíže rodiny.

Respondent 2: *„Docela často se stává, třeba na právnické fakultě, že ten student to zruší na poslední chvíli, srpen/září, protože neudělá nějakou zkoušku, která by mu umožnila postup do dalšího ročníku.“*

Občas to však bývá pouze psychický moment.

Respondent 3: *„Ve chvíli, kdy člověk tu smlouvu podepíše, tak je to pro ně opravdu pocit, že se k něčemu zavázali. Než se to ale stane, tak mají pocit, že je to všechno strašně jednoduché a že pokud tu smlouvu nepodepíšou, tak se najednou zbaví toho všeho zařizování a vyřizování. On je to kolikrát takový psychický moment, že si řeknou: jo, tak teďka řeknu, že tam nepojedu, a nemusím nic dělat.“*

Řešením v těchto situacích může být hlubší diskuse s těmito studenty. Tuto diskusi by koordinátoři chtěli aplikovat v čase, kdy by se studenty za normálních okolností podepisovali studijní smlouvu. Studentům by tak tato diskuse mohla pomoci k vnitřnímu uklidnění a následně snadnějšímu rozhodnutí.

Respondent 3: *„Kolikrát se vám toho naválí fakt hodně. Tak jsme přemýšleli, že ty studenty v téhle fázi, kdy už je máme nominované a kdy už v zahraničí s nimi počítají, tak že už jim prostě nebude stačit jenom jeden e-mail, ale prostě za námi přijdou a my jim ten čas, který bychom normálně věnovali tomu, že s nimi sepíšeme tu účastnickou smlouvu, tak věnujeme tomu, abychom od nich zjistili, jaké jsou ty důvody, proč nechtějí vyjet. Protože je to fakt něco nepřenositelného, oni neví, co je čeká, je s tím samozřejmě spousta práce, ale je to nakonec pro ně skvělá zkušenost, takže potřebují trochu nakopnout nebo minimálně popostrčit a kolikrát fakt stačí málo.“*

Respondent 2: *„Někdo třeba fakt potřebuje tak jako jen uklidnit. Nebo jen napojit na nějakého studenta, který už tam je nebo který tam byl.“*

4.3.2 SVO2: Jaká je podle koordinátorů vize směrem k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého?

V této kapitole jsou interpretovány výsledky rozhovoru s koordinátory programu Erasmus+ na Zahraničním oddělení UPOL, který sloužil jako sběr dat k zodpovězení druhé výzkumné otázky. Při analýze rozhovoru vyloučily dvě hlavní kategorie kódů – Administrativa programu a Záměr Zahraničního oddělení UPOL. Kódy v kategorii Administrativa programu byly vytvářeny deduktivně. To znamená, že kódy jsou založeny na předem daných otázkách (Dušková, Šafaříková, 2015). Naopak kódy v kategorii Záměr zahraničního oddělení vznikly induktivně, to znamená, že se vytvořily až při druhotném čtení textu (Dušková, Šafaříková, 2015). K dokreslení všech kódů jsou v textu použity zvolené citace z rozhovoru.

V první kategorii nazvané Administrativa programu se nachází šest kódů. Jednotlivé kódy v této kategorii reprezentují složitosti administrativy programu a její možná vylepšení. Tyto kódy jsou představeny a diskutovány s využitím zvolených citací z rozhovoru v první části této kapitoly. V druhé kategorii nazvané Záměr Zahraničního oddělení UPOL se nachází pět kódů. Tyto kódy představují jak pohled vybraných koordinátorů na program, tak faktory, které mohou tento program ovlivnit. Jednotlivé kódy patřící do této kategorie jsou představeny a opět diskutovány s využitím zvolených citací z rozhovoru v druhé části této kapitoly.

Seznam kódů v kategorii Administrativa programu:

- **dotazník EU Survey**
- **databáze NAEP**
- **sjednocení dotazníků**
- **účastnická smlouva**
- **zavedení aplikace**
- **setkávání se s koordinátory**

ADMINISTRATIVA PROGRAMU

První hlavní výzkumná otázka se zabývala analýzou **dotazníků EU Survey**, které jsou součástí administrativního procesu programu. Účastníci programu tento dotazník vyplňují po svém návratu a odkaz k jejich vyplnění jim posílají právě institucionální koordinátoři. Pro lepší provázanost práce se autorka při rozhovoru koordinátorů dotazovala, zda s dotazníky z důvodu lepší administrace nebo propagace programu nějakým způsobem pracují. Koordinátoři však data získaná z vyplněných dotazníků EU Survey tolik nevyužívají.

Respondent 1: „Není to tak, že bych s tím nějak cíleně dál pracovala, ale že se tam třeba podívám, když je nějaký dotaz na něco, co je obsahem té závěrečné zprávy. Ale jako jiné další statistiky z těch Survey nemáme, a že bych se já dívala do nějakých konkrétních závěrečných zpráv, to nedělám.“

Jak bylo již bylo uvedeno v předchozí kapitole v části Předávání informací, koordinátoři by spíše uvítali povinné vyplňování dotazníků do **databáze NAEP**. Prvním důvodem je nedostatečný zisk informací z dotazníků EU Survey, které mají hlavně uzavřené otázky, a druhým důvodem je nemožnost veřejného přístupu k těmto informacím.

Respondent 2: „Nás zamrzelo, když potom vlastně přišla fáze programu Erasmus+ a ty závěrečné zprávy přestaly být přístupné pro další české studenty. Jak před tím fungovala ta databáze NAEP. Tak tím se jako by hodně ztratil přínos reportování ze strany studentů, protože ostatní studenti se nedostanou k informacím o zkušenosti těch předchůdců.“

Respondent 1: „Myslím si, že ty informace, které jsou důležité pro DZS, tak ty jsou v té zprávě do toho Mobility Tool (dotazník EU Survey). Že to, co tam není a co vlastně my považujeme za důležité, jsou ty věci, které v té zprávě do Mobility Tool nejsou, a jsou to ty informativní věci k tomu konkrétnímu místu a k tomu konkrétnímu typu mobilit.“

Za řešení koordinátoři považují **sjednocení obou dotazníků** tak, aby vznikl plošně pouze jeden, jehož data by byla přístupná jak Evropské komisi, tak budoucím zájemcům o účast v programu. Tento krok však s velkou pravděpodobností není momentálně proveditelný. Jedním z důvodů je technická neproveditelnost a druhým z důvodů je nezájem Evropské komise o podporu inovace ve formě sjednocení dotazníku EU Survey a dotazníku z databáze NAEP.

Respondent 3: „Mohl by se udělat jeden dotazník s tím, že informace, které potřebuje DZS, by šly tam a informace, které jsou pro studenty, by šly nám. Vezměte si, že když se vrátíte z té mobility, tak ty informace máte v sobě nejčerstvější. Když vyplníte jeden dotazník, ve kterém je všechno, co je důležité pro Evropskou komisi a co zároveň může pomoci těm ostatním, tak je to ideální stav. Samozřejmě, že technické možnosti jsou zase druhá otázka. Dovedu si ale představit, že nejvíc lidí vyplnilo a sdílelo ty nejdůležitější a nejnápomocnější informace ve chvíli, kdy se vrátili z té mobility. Chceme, aby ta administrace s tím byla co nejmíň otravná a zároveň aby se toho ti studenti pořád nějak účastnili. A vyplňovat 10 dotazníků je k ničemu.“

Respondent 1: „To asi nebude technicky možné.“

Respondent 2: „Já mám pocit, že se to národní agentura snažila nějak zprůchodnit i v Bruselu, že by tady ta naše zpráva nějak nahrazovala dotazník Mobility Tool, ale to neprošlo. My to opravdu technicky nesloučíme. Je to nezajímavé někde v Bruselu, že my máme opravdu super databázi.“

Kromě absence jednoho praktického dotazníku, který by usnadnil lepší informovanost o programu budoucím uchazečům, největší problém celé administrace programu koordinátoři spatřují ve vyplňování **účastnické smlouvy**. Studenti nominovaní do programu se mnohdy nedokážou orientovat v krocích, které jsou k řádnému vyplnění potřeba.

Respondent 2: „*Při administraci je hlavní problém vyplňování té studijní smlouvy. Občas přijdou za námi a chtějí to nějak konzultovat. Tak možná asi to uznání předmětů tam do té tabulky B, jak mají vyplnit, tak tam bych řekla, že se trochu ztrácí. My teda máme vyplněný vzor a já fakt myslím, že pokud se studenti soustředí na ty pokyny, jak jim je průběžně posíláme, že jsou průběžně informovaní docela dobře.*“

K lepší administraci programu pracují koordinátoři v současné době s aplikací Doodle³⁵. Ta jim pomáhá především v období podpisu účastnických smluv, tedy v letních měsících, a poté v měsících leden a únor, kdy velké množství studentů potřebuje domluvit schůzku. Pro usnadnění celého procesu administrace koordinátoři navrhuji **zavedení aplikace**, která by sloužila ke zlepšení koordinace mezi nimi a studenty nominovanými na mobilitu. V aplikaci by si studenti mohli sami navolit termín ke schůzce, což by ušetřilo velkou část e-mailové komunikace. Zároveň by aplikace pomohla k lepšímu adresování správných kontaktů v případě specifických dotazů studentů.

Respondent 2: „*Existují školy, které mají vyloženě objednávkový systém na schůzky. Tak to je taková výzva budoucnosti. Například aplikace, jak to třeba mají v Portu. Tam to mají vyloženě jako by systém, ve kterém ten člověk zadá, s jakou věcí chce pomoci, a ve chvíli, kdy se tam takových lidí nashromáždí víc, tak se jim domluví jedna schůzka, kde se můžou všichni účastnit. Máte například šest lidí, kteří chtějí poradit s tímhle a s tímhle, tak přijdou v jeden čas. Nebo podle toho, s čím potřebují poradit, tak se jim přiřadí ten správný kontakt. Takže třeba lidi, kteří za námi chtějí přijít pomoci s LA, by byli rovnou odkázáni na svého katederního koordinátora. Nemuselo by se domlouvat přes emaily pětkrát, kdy se sejdeme, můžu, nemůžu, ale rovnou uvidí v tom systému, kdy máte volno, a rovnou se tam zapíšou na tu volnou kolonku s tím, že tady ten člověk je.*“

Kromě zlepšení administrativního procesu by koordinátoři uvítali také **pravidelné setkávání se s ostatními koordinátory programu Erasmus+** na národní úrovni. Dům zahraniční spolupráce pořádá určitá školení a semináře, na kterých jsou různé diskuse, které slouží jako networkingová platforma, kde si koordinátoři vyměňují své zkušenosti. Avšak není žádná pracovní skupina pro všechny koordinátory, která by se uskutečňovala v pravidelných intervalech. Existuje pouze pracovní skupina pro hlavní koordinátory, kde ani nejsou zastoupeny všechny vysokoškolské instituce.

Respondent 2: „*Tady funguje pracovní skupina pouze těch hlavních koordinátorů a tam nejsou všechny školy zastoupeny, já bych řekla jenom ty hlavní, a to, jak jsem ji (hlavní institucionální koordinátorku)*

³⁵ Webová aplikace sloužící k domlouvání termínů (poznámka autorky).

zastupovala posledně, tak mi to přišlo, že je to spíš taková platforma na výměnu názorů mezi DZS a tady těmi hlavními koordinátory z těch univerzit. Když třeba DZS chce přistoupit k nějakému kroku nebo něco implementovat.“

Respondent 3: *„Za ty tři roky, co pracuji na univerzitě na zahraničním oddělení, tak my kolikrát vyjíždíme na školení někam jinam a je fajn, když tam potkáte někoho z nějaké jiné univerzity a vyměníte si informace trochu víc na té národní úrovni. Potkala jsem kolegyni z Brna a zjistila jsem, jak nakládá s těmi věcmi. Bylo by super udělat trochu větší networking v rámci České republiky. Když asi chcete, tak si ho asi uděláte, ale myslím, že by bylo fajn mít příležitosti tohoto typu trochu víc.“*

ZÁMĚR ZAHRANIČNÍHO ODDĚLENÍ UPOL

Kódy v kategorii Záměr Zahraničního oddělení UPOL:

- **počet vyjíždějících studentů**
- **povinnost absolvování mobility**
- **propagace programu**
- **institucionální smlouvy**
- **rozdělení finančních prostředků**

Hlavním záměrem oddělení studijních mobilit programu Erasmus+ Zahraničního oddělení Univerzity Palackého je zvýšit nebo minimálně udržet stávající **počty vyjíždějících studentů**. Kromě dosažení lepšího uznávání kreditů, které je stále velkým tématem a bylo již diskutováno v předchozí kapitole, uvádějí koordinátoři i další faktory, které mohou mít vliv jak na počty vyjíždějících studentů, tak na program celkově. Jedním z těchto faktorů, který záměr o zvýšení počtu vyjíždějících studentů může podpořit, je vypsání více výběrových řízení v průběhu akademického roku.

Respondent 2: *„Záměr je zvýšit nebo udržet ty čísla aspoň. Od toho roku 2014/2015 byla klesající tendence u těch studijních pobytů. A teď se nám podařilo o nějaké desítky studentů mít víc nominovaných na ty výjezdy oproti stavu před rokem. Udělali jsme druhé kolo výběrových řízení. Měli jsme uzávěrku prvních kol výběrových řízení v únoru, tam to zase ukazovalo na další propad oproti tomu loňskému roku, takže jsme apelovali na fakulty, aby vypsaly druhé kolo výběrových řízení, to jsme ale udělali už i před rokem, ale zatím co loni to přineslo nějakých 20 studentů navíc, tak letos to bylo 60 a to strašně pomohlo, a tím jsme jako by zpátky skočili do té narůstající tendence.“*

Koordinátoři si také myslí, že pro zvýšení počtu vyjíždějících studentů by bylo dobré v některých programech **zavést zahraniční studijní mobilitu povinně**, především pak u filologických oborů nebo u těch oborů, které mají mezinárodní přesah. Povinného zavedení zahraniční mobility je však z pozice koordinátorů velmi složité dosáhnout. Tyto kroky musí být zahrnuty jak v akreditaci oboru, tak v celkové struktuře oboru.

Respondent 1: „*V některých studijních programech by to mělo jako povinnost být. Jako v té situaci, kdy ta nabídka i ta finanční podpora je taková, že to není problém, tak si myslím, že v těch filologických oborech nebo například v oborech, kde ten mezinárodní rozměr je přímo součástí toho oboru, já nevím, například politologie, mezinárodní studia nebo prostě tyhle věci, tak že tam by to povinné mělo být. Jenomže to je pro nás poměrně složité. Pro naše oddělení, jako administrátory programu, je složité dosáhnout tam, kde se o tomhle rozhoduje, protože to je součást nějaké akreditace, nějaké struktury toho studijního oboru, a my máme víceméně jedinou možnost apelovat na ty proděkany pro zahraničí, aby oni apelovali na proděkany pro studium a prostě potom dál. Protože u nás je velká míra autonomie těch fakult, takže tyhle věci máme minimální možnost ovlivnit. A prostě nikdo se s námi nebaví, když to řeknu takto.*“

Vedle složitého ukotvení ve studijních plánech je zavedení povinné zahraniční mobility stále samo o sobě velmi diskutabilní, a to především z toho důvodu, že některé obory je nemožné pro jejich povahu absolvovat v zahraničí. Například práva. Dále se během studia studenti mohou dostat do spousty situací, které jim zahraniční mobilitu znemožní. Za žádoucí je však považováno alespoň umožnit studentům absolvovat zahraniční studijní mobilitu, pokud o ni mají zájem.

Respondent 3: „*Je to ošemetné, to zavést plošně, protože asi jsou zkrátka obory, kdy jim to nemůžete dát povinně, protože by tam nebylo dost míst, dost smluv a vůbec natura toho oboru. Vezměte si práva, mohou si splnit evropské a mezinárodní právo, možná nějaký jazyk, ale to je všechno. Ne tlačit tak, že musíte, protože to se asi shodneme na tom, že jsou obory, kdy je to fakt těžké, to vyloženě někomu takhle nalinkovat, pojedeš a hotovo, to asi vždycky nepůjde. Navíc je spousta různých faktorů, které ovlivňují to, co ty dva roky budou studenti dělat. Máte třeba těhotnou studentku, tak ta vám nebude moct jet a vy jí to dáte povinně a tím jí znemožníte, aby toho magistra vystudovala. Takže s tím asi opatrně. Spíš je prostě nějak motivovat a snažit se nějak tlačit na ty kompetentní osoby, aby počítali s tím nebo aby umožnili těm lidem, kteří by chtěli vyjet, aby to opravdu měli jednodušší nebo aby se počítalo s tím, že zkrátka nebudou tady u toho docenta sedět každý semestr na jeho předmětu, protože si ty předměty taky můžou dovézt odjinud.*“

Dalším faktorem ovlivňujícím zájem studentů o zahraniční studijní mobilitu a případné zvýšení počtu celkových účastníků je úroveň **propagace programu**. Ta by se měla soustředit již na žáky středních škol. Podle koordinátorů je to jeden ze směrů, kterým by se měl program Erasmus+ ubírat. Kromě lepší informovanosti na středních školách by se mělo také lépe pracovat s propagací programu jak na samotných fakultách, tak by se do popularizace programu měli lépe a více angažovat koordinátoři na jednotlivých katedrách.

Respondent 3: „*Rozhodně by se nějaká ta kampaň měla soustředit na to, aby působila na středoškoláky. My taky říkáme, že chvíle, kdy máme vůbec lidem předávat informace o tom, že by měli někam vyjet, je už před tím, než jdou někam na přijímačky. Což si ale myslím, že je důležité, kudy by ten program*

mohl nebo kam by ten program měl růst nebo působit, tak určitě na ty střední školy, což samozřejmě má svá omezení, ale je to důležité.“

Respondent 2: *„Je to i na té fakultě, aby si udělala PR³⁶.“*

Respondent 2: *„... tam jsou na tom docela dobře s těmi výjezdy, což si myslím, že je tam docela zásluha těch koordinátorek, že dělají publicitu. Pak se třeba dosáhne i toho, že jakmile jede skoro celý ten ročník na té katedře, tak že se to stane na té katedře takový standard.“*

K lepší propagaci programu se koordinátoři snaží využít sdílení zkušeností absolventů programu. Ti pomocí sdílení svých příběhů a názorů ukazují, že zkušenost s programem je nepřenosná. Studenti si v zahraničí častokrát uvědomí, jaké hodnoty jsou pro ně doma důležité.

Respondent 1: *„No a snažíme se využívat ty absolventy. Hlavně teda příběhy konkrétních studentů, kteří absolvovali ty pobyty.“*

Respondent 2: *„I když sami někdy ti absolventi to reflektují tak, že ta zkušenost je nepřenosná. Že to prostě ten student uzná, až si tím sám projde, tak na konci po návratu to kolikrát reflektuje, a když se to na studenty snaží přenášet, tak nám sami někdy říkají, že je to nepřenosné.“*

Respondent 1: *„... zkušenost z toho života v tom zahraničí je úplně jiná, než když je tam člověk na dovolené, a že to je to, co by si ti mladí lidi měli uvědomit, že prostě žít někde jim dá daleko víc, a i včetně toho, co mi potvrdili absolventi zahraničních pobytů, že opravdu je to změnilo ten pobyt, že si mnozí taky říkají, že si uvědomili ty hodnoty, to, co je pro ně důležité tady doma. A to je to, co jde opravdu jen tím dlouhodobým pobytem včetně těch nepříjemností a těch těžkostí, kterými tam člověk musí projít.“*

Dalším z faktorů, na které je také potřeba se zaměřit vzhledem k usnadnění výjezdů, jsou **institucionální smlouvy**. Koordinátoři se shodují, že smlouvy by měly být kvalitnější, a především relevantní pro danou katedru. Při vytváření smlouvy by měl být kladen důraz například na jazyk výuky nebo začátek semestru v přijímající instituci.

Respondent 2: *„Ne každá, třeba ta nově uzavřená smlouva, je kvalitní. Někde to není třeba úplně dobře zmapováno, počínaje třeba jazykem výuky někde ve Španělsku, jestli jazykem výuky teda bude angličtina nebo španělština.“*

Respondent 3: *„A nebo ve Slovinsku, jestli tam vůbec nějaká angličtina bude. Určitě by bylo dobré, aby se do toho dalšího programového období na to víc soustředili, protože teď to byl takový chaos, čím víc, tím líp. Nebo ne úplně chaos, to ne, ale zkrátka jsou určité smlouvy, které nebyly úplně domyšlené nebo doladěné. Taky je asi i potřeba myslet na to, že jsou některé instituce, které mají*

³⁶ Public Relations neboli vztahy s veřejností.

akademický rok úplně jinak. Ve Skandinávii začínají mnohem dřív. Když tam potom ti studenti mají jet na letní semestr, kdy vlastně by měli ještě být tady a dělat zkoušky tady a zároveň už jim začíná semestr ve Skandinávii. Jako myslet zkrátka trochu víc na tyto věci. Je to na tom koordinátorovi. Rozhodně by bylo dobré apelovat na to, aby ty smlouvy byly kvalitní a byly zkrátka pro to pracoviště relevantní. A hlavně aby to potom pro ty studenty bylo akademicky přínosné.“

Posledním zmíněným faktorem ovlivňujícím zvýšení počtu výjezdů je **rozdělení finančních prostředků** z Evropské komise. Prozatím se neví, jak se změní rozdělení finančních prostředků v příštím programovém období, nicméně koordinátoři by uvítali, kdyby se stipendia navýšila plošně nebo kdyby se výše příspěvku v některých zemích přehodnotila. Zároveň by koordinátoři ocenili, kdyby se při rozdělování stipendií rozlišovalo také v rámci země samotné, například malá města versus velkoměsta, kde jsou celkové náklady mnohem vyšší.

Respondent 2: *„Ideální by bylo, kdyby se navýšila stipendia plošně, alespoň do některých zemí.“*

Respondent 3: *„Anebo se některé země přehodnotily. Zkrátka ty země, které asi byly dřív ekonomicky méně náročné možná, například Estonsko, už jsou možná teď náročnější. On je třeba fakt velký rozdíl, když jedete do Itálie do nějakého menšího města, nebo když jedete do Milána nebo do Říma. Tam vám ten příspěvek nestačí ani na to ubytování. Rozlišování v rámci jedné země je určitě složitější, když je tam víc skupin a víc úrovní té finanční podpory, ale myslím si, že je to rozhodně spravedlivější a lepší i pro ty samotné studenty.“*

4.4 Shrnutí druhé hlavní výzkumné otázky

V této kapitole jsou shrnuty výsledky druhé hlavní výzkumné otázky. Jejím cílem bylo zjistit, jak vnímají vybraní koordinátoři Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého v Olomouci. Tato výzkumná otázka byla dále rozdělena na dvě specifické výzkumné otázky.

Záměrem první specifické výzkumné otázky bylo zjistit, jaké jsou podle koordinátorů hlavní překážky studijních mobilit programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého. Tyto překážky vyplynuly z rozhovoru uskutečněného s vybranými koordinátory a při analýze byly rozděleny do sedmi skupin, z nichž každá skupina představovala právě jednu definovanou překážku. První překážku koordinátoři spatřují ve špatném **předávání informací** mezi účastníky, kteří se mobility již zúčastnili, a mezi těmi, kteří o účasti teprve uvažují nebo se na ni již chystají. Jeden z hlavních problémů v tomto bodě koordinátoři spatřují v nepovinném vyplňování dotazníku do Databáze závěrečných zpráv účastníků studentů Erasmus+ pro web NAEP (NaErasmusPlus). Tento dotazník byl složen především z otevřených otázek, a tak dával možnost studentům lépe informovat o jejich zkušenosti s mobilitou. Vedle nepovinného vyplňování dotazníku do této databáze, jehož vyplnění

by zajistilo lepší informovanost budoucích účastníků, je obecně velmi málo příležitostí pro setkávání se těchto dvou skupin. Druhou překážkou programu zmíněnou koordinátory jsou **finance**. Ty v mnoha případech ovlivňují, zda se vůbec studenti mobility zúčastní. Některé země mají mnohem vyšší náklady na život, které je pro některé studenty, i s finanční podporou z programu, nemožné pokrýt. Třetí překážkou je **jazyková bariéra**, kvůli níž mají studenti častokrát nízké sebevědomí a mobility se tak raději vůbec nezúčastní. Čtvrtou, velmi diskutovanou překážku koordinátoři spatřují ve složitosti **uznávání kreditů**, které si studenti přivezou ze zahraniční instituce. Koordinátoři se shodují, že uznávání kreditů se v průběhu let spíše lepší, protože je vyvíjen tlak na většinu zainteresovaných subjektů, to znamená na fakulty, katedry i jednotlivé učitele. Nicméně i tak jsou některé fakulty, potažmo obory, kde je uznávání stále velkým problémem. Koordinátoři se však stále snaží, aby se docílilo toho, že ve studijních plánech bude i tak prostor pro ty, kteří mobilitu chtějí absolvovat. Zároveň říkají, že zodpovědnost za své studium by měl nést každý student sám. To znamená, že pokud chce student vyjet na mobilitu, měl by si podle toho své studium také naplánovat. V neposlední řadě je s touto tematikou spojeno také šíření nepravdivých informací o špatném uznávání kreditů v jednotlivých oborech, přičemž v mnoha případech tomu tak již není. Další, pátou, překážkou, může být postoj **koordinátorů** k mobilitám na jednotlivých katedrách. Koordinátoři by měli mít snahu a motivaci se více angažovat v programu na své katedře a tím docílit zvýšení počtu vyjíždějících studentů. Problémem však mnohdy bývá obsazení této pozice někým, kdo o to nejeví zájem, a navíc na této pozici dochází k časté obměně. Šestou překážkou je účast studentů na **jiných programech**. V současné době se objevuje čím dál více možností zisku zahraničních zkušeností, které jsou v mnoha případech lépe financované. Příkladem takovéto příležitosti může být stáž, jejíž plánování je pro studenty flexibilnější a díky níž například získají zkušenosti potřebné k zisku budoucího zaměstnání. Studenti pak tyto programy upřednostňují před studijní mobilitou. Výše vyjmenované překážky souvisí především s rozhodováním studentů, zda se mobility vůbec zúčastní. Poslední, šestou překážkou, je **odstoupení od Learning Agreement** (účastnické smlouvy). K odstoupení od LA dochází ve chvíli, kdy je již student na mobilitu nominován. Mezi hlavní důvody odstoupení patří kromě osobních, rodinných, finančních nebo studijních důvodů také vnitřní obavy studentů.

Záměrem druhé specifické výzkumné otázky bylo zjistit, jaká je podle koordinátorů vize směrem k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého. Otázka měla dvě části, přičemž v první části byla diskutována administrativa celého programu a její možná vylepšení, a v druhé části byl představen záměr Univerzity Palackého směrem k programu Erasmus+ a zároveň faktory, které mohou tento záměr ovlivnit. Ke zlepšení administrace programu by koordinátoři uvítali zavedení **jednotného dotazníku** pro účastníky programu, který by spojoval jak **dotazník EU Survey**, tak dotazník do **databáze NAEP**. Díky zpřístupnění informací o zkušenostech s programem by si od tohoto dotazníku koordinátoři slibovali lepší informovanost budoucích uchazečů o programu. Sjednocení těchto dotazníků však podle koordinátorů

není v současné době technicky možné. Navíc Evropská komise jako hlavní orgán správy programu Erasmus+ z dostupných informací o toto sjednocení ani nemá zájem. Kromě sjednocení dotazníků spatřují koordinátoři jeden z hlavních problémů ve vyplňování **účastnické smlouvy**, při které se studenti mnohdy ztrácejí. Pro zlepšení administrace koordinátoři navrhuji **zavedení aplikace**, která by sloužila k lepší koordinaci mezi koordinátory a studenty nominovanými na mobilitu. Tato aplikace by ušetřila část e-mailové komunikace a zároveň by sloužila k adresování správných kontaktů studentům při řešení jejich specifických dotazů a požadavků. Kromě zlepšení administrativního procesu by koordinátoři uvítali také **pravidelné setkávání se**, například ve formě pracovní skupiny s ostatními koordinátory programu Erasmus+ na národní úrovni, na kterých by si mohli vyměňovat užitečné informace související s chodem programu. Kromě zlepšení administrativního procesu směrem k mobilitám je hlavním záměrem Zahraničního oddělení Univerzity Palackého, respektive oddělení studijních mobilit programu Erasmus+, zvýšit nebo minimálně udržet stávající **počty vyjíždějících studentů**. Kromě dosažení lepšího uznávání kreditů diskutovaného v části výše může mít vliv na zvýšení počtu vyjíždějících studentů mnoho dalších faktorů. Jedním z nich je vypsání více výběrových řízení do programu v průběhu akademického roku. Dalším faktorem může být zavedení **povinného absolvování** zahraniční mobility u oborů, které jsou zahraničí svým charakterem nejbližší, např. filologické obory. Povinné zavedení zahraniční mobility je však stále velmi diskutabilní. Prvním aspektem je poměrně složité ukotvení této povinnosti ve studijních plánech. Druhým aspektem je povaha některých oborů neumožňující jejich absolvování v zahraničí (studium práv). Třetím aspektem jsou pak faktory ovlivňující osobní životy studentů, které mohou studentům znemožnit účast na zahraniční mobilitě. Nicméně těm studentům, kteří mají o mobilitu zájem, by mělo být její absolvování v rámci studijních plánů umožněno. Dalším faktorem ovlivňujícím výši zájmu studentů o zahraniční studijní mobilitu je kvalita **propagace programu**. Ta by se měla soustředit již na studenty středních škol. Dále by se měla propagace zlepšit na fakultách i na katedrách. K lepší propagaci programu na katedrách by mělo docházet za pomoci katederních koordinátorů. Ti by se zároveň kromě propagace měli více soustředit také na zkvalitnění **institucionálních smluv**, které by měly být více relevantní pro danou katedru a akademicky přínosné pro studenty. Posledním faktorem ovlivňujícím počet vyjíždějících studentů, je **rozdělení finančních prostředků** Evropskou komisí. Podle koordinátorů by mělo dojít k plošnému navýšení stipendií nebo alespoň k přehodnocení stipendií do některých zemí, a zároveň by se mělo zohlednit místo pobytu v rámci jedné země podle velikosti měst.

ZÁVĚR

Zahraniční studijní mobilita se stala velmi významnou součástí vysokoškolského studia a pro mnoho studentů je její absolvování dokonce jeho nedílnou součástí. Takováto mobilita studentům přináší možnosti a příležitosti pro jejich osobní, akademický a kariéerní růst. Zahraniční studijní mobilita má kromě jedince vliv také na mezinárodní prostředí. Účastníci se během mobility setkávají a pracují s ostatními účastníky, kteří pocházejí z jiných prostředí a kultur. Díky tomu, že jsou studenti s těmito odlišnými kulturami a historií konfrontováni, získávají širší pohled na svět a lépe pak dokážou pochopit, jak funguje dnešní multikulturní a mezinárodní prostředí, dokážou se do něj lépe začlenit a fungovat v něm. Kromě jedinců a mezinárodního prostředí jsou mobilitami ovlivněny také státy, ve kterých se studenti rozhodnou svoji mobilitu absolvovat. Studenti do přijímajících zemí přináší zisky jak pro vysokoškolské instituce, tak pro zemi samotnou. Zároveň prostřednictvím studentů, kteří se eventuálně rozhodnou v zemi zůstat i po skončení mobility, mohou tyto státy doplňovat kvalifikovanou pracovní sílu. Aby se však vůbec nějaká zahraniční studijní mobilita mohla uskutečnit, je důležitá podpora vysílající instituce. Pro dosažení lepšího výsledku literatura doporučuje efektivnější spolupráci mezi zahraničním oddělením a fakultami. Důležitou součástí podpory zahraničních studijních mobilit na vysílajících institucích je také propagace těchto mobilit. Nejlepší propagací je pak sdílení zkušeností, které studenti díky výjezdu získali.

Příkladem takovéto zahraniční studijní mobility je program Erasmus+, za který nese hlavní odpovědnost Evropská komise. Na národní úrovni spravuje tento program Dům zahraniční spolupráce, který je prostředníkem mezi Evropskou komisí a zúčastněnými organizacemi programu. V podobě, v jaké je program Erasmus+ znám nyní, vznikl v roce 2014. Jelikož se program Erasmus+ uskutečňuje v sedmiletých cyklech, jeho programové období skončilo v roce 2020³⁷. Program Erasmus+ je programem pro oblast vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu a snaží se pomáhat získat zkušenosti a dovednosti, které pomohou účastníkům čelit výzvám současného světa. Zároveň má tento program za cíl přispět k implementaci evropské politické strategie v oblasti růstu, zaměstnanosti, sociální rovnosti a sociální inkluze. V rámci mobility programu Erasmus+ se účastníci vzájemně propojují a učí se jeden od druhého, což jim pomáhá otevírat nové obzory nebo přijít s novými nápady. Díky účasti na programu Erasmus+ účastníci mimo jiné lépe poznají sami sebe, zvýší si sebedůvěru, ujasní si své životní cíle nebo se lépe naučí plánovat své aktivity, samostatně řešit úkoly, dodržovat termíny či lépe respektovat názory druhých. Poté, co se studenti účastnili zahraniční studijní mobility programu Erasmus+, uvádějí, že si zlepšili své jazykové schopnosti, naučili se lépe řešit problémy či si více uvědomují význam vzdělávání vzhledem ke svému osobnímu a profesnímu rozvoji. Díky absolvování mobility se studentům také zvýší možnost směrem k pracovním příležitostem. V průběhu mobility si mohou studenti například prohloubit znalosti ve svém oboru, které jim pak

³⁷ Nové programové období pod stejným názvem program Erasmus+ je od roku 2021 do roku 2027. Zdroj: <https://www.dzs.cz/program/erasmus>.

pomohou lépe se uplatnit na trhu práce, nebo se jim naopak mohou otevřít obzory v úplně jiném sektoru. Mnoho zaměstnavatelů navíc získané zahraniční zkušenosti velmi oceňuje. Mimo to jsou účastníci mobility také více otevření práci v zahraničí. V rámci programu Erasmus+ se shromažďuje mnoho studentů z celé Evropy. Tato vzájemná interakce pak může pomoci k utváření pocitu jakési evropské identity a sounáležitosti s Evropou. Interakce se studenty z Evropy, ale potažmo se studenty z jiných částí světa, pomáhá studentům k porozumění a k otevření se jiným kulturám a jejich hodnotám. V rámci mobility se studenti setkávají s ostatními studenty z různých zemí a odlišných kultur, vyměňují si názory, učí se novým věcem, učí se ocenit odlišnosti jiných kultur a zároveň nalézat vzájemné podobnosti. Jedním z hlavních účelů programu Erasmus je odstranění předsudků, které studenti mohou mít. Díky těmto mezikulturním dialogům je toho v mnoha případech docíleno.

Hlavním záměrem práce bylo popsat a analyzovat trendy zahraničních studijních mobilit programu Erasmus+ s důrazem na účastníky a koordinátory programu na Univerzitě Palackého v Olomouci. Aby bylo tohoto záměru dosaženo, byly zvoleny dva cíle a k nim byly přiřazeny dvě hlavní výzkumné otázky, k jejichž zodpovězení byly použity dvě rozdílné metody analýzy sesbíraných dat.

První hlavní výzkumná otázka zjišťovala, jak účastníci z Univerzity Palackého v Olomouci hodnotí zahraniční studijní mobilitu programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019. K jejímu zodpovězení byla analyzována data ze závěrečných zpráv účastníků mobilit programu Erasmus+ v terciárním vzdělávání (dotazník EU Survey) v softwaru Microsoft Excel. Tato data byla autorce poskytnuta Domem zahraniční spolupráce v Praze. V žádné z otázek vybraných z dotazníku k bližší analýze pro hodnocení programu nepřevažovaly podíly odpovědí u proměnných vyjadřujících nesouhlas s vybranými aspekty zahraniční zkušenosti studentů nebo jiné negativní hodnocení. To znamená, že vesměs převažovalo kladné hodnocení zkušenosti studentů se zahraniční mobilitou. Zároveň u většiny těchto otázek ani jejich podotázek nedocházelo k výraznému meziročnímu kolísání podílů odpovědí u jednotlivých proměnných. Na základě výsledků analýzy lze tedy konstatovat, že studenti, kteří se zúčastnili studijní mobility v letech 2014–2019, ji hodnotili pozitivně. Ve sledovaném období bylo se studijní mobilitou programu Erasmus+ spokojeno více než 90 % zúčastněných studentů Univerzity Palackého v Olomouci. Konkrétně pak byli účastníci spokojeni s vysílající institucí, u které kladně hodnotili její podporu, výběrové řízení na mobilitu i poskytování informací. Stejně tak byli účastníci spokojeni s přijímající institucí, kde rovněž kladně hodnotili její podporu, způsob řešení problémů, zacházení v průběhu pobytu i svou míru integrace v této instituci. Zároveň účastníci v průběhu své účasti na mobilitě získali takové zkušenosti, které jim pomohou v jejich budoucím zaměstnání, stejně tak jako v jejich osobním rozvoji. Každá z vybraných otázek by nepochybně mohla být součástí bližšího zkoumání, v dalším potenciálním výzkumu by mohlo být blíže rozebráno, co mělo vliv na odpovědi studentů u jednotlivých otázek. Výsledky této části výzkumu by nicméně mohly být použity jako propagační materiál studijních mobilit sloužící k podpoře zvýšení počtu vyjíždějících studentů na Univerzitě Palackého v Olomouci. Díky analýze dat z vybraných otázek

dotazníku bylo dosaženo cíle číslo jedna, a to popsat a analyzovat zkušenosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci se zahraniční studijní mobilitou programu Erasmus+ v programových zemích v letech 2014–2019. Tento cíl se opíral o tezi Evropské komise (2019a) říkající, že obecně se program Erasmus+ ve vysokoškolském vzdělávání snaží o zvyšování kvality a významnosti znalostí a dovedností studentů, o získání zkušeností uplatnitelných v budoucím vzdělávání nebo zaměstnání a také o lepší sociální a mezinárodní integraci studentů. Díky výsledkům výzkumu lze tuto tezi potvrdit i mezi studenty z Univerzity Palackého v Olomouci, kteří se mobility zúčastnili v letech 2014–2019. Dosažené výsledky se ve většině případů téměř shodují s výsledky uvedenými ve výročních zprávách Evropské komise.

Druhá hlavní výzkumná otázka se dotazovala, jak vnímají vybraní koordinátoři Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci studijní mobility programu Erasmus+ v programových zemích na Univerzitě Palackého v Olomouci. K jejímu zodpovězení byla analyzována data v softwaru ATLAS.ti získaná díky rozhovoru s vybranými koordinátory programu Erasmus+ na Zahraničním oddělení Univerzity Palackého v Olomouci. Podle koordinátorů existují určité překážky studijních mobilit programu Erasmus+. Mezi tyto překážky patří mimo jiné nedostatek možností kontaktu a předávání informací mezi účastníky, kteří se mobility již zúčastnili, a těmi, kteří se na mobilitu chystají nebo o ní teprve uvažují. Překážkou mohou být i finanční možnosti studentů potřebné k absolvování mobility a nedostačující výše stipendií. Obtíže může způsobit také jazyková bariéra, kvůli které mohou mít studenti nízké sebevědomí a v konečném důsledku se tak mobility nezúčastní. Velmi diskutovaným tématem je také uznávání kreditů, které studenti získají na přijímající instituci. I když se tato situace obecně spíše zlepšuje, stále jsou fakulty a obory, kde je uznávání kreditů získaných v zahraničí doposud komplikované. Překážkou programu mohou být také samotní koordinátoři jednotlivých fakult, kteří ne vždy mají dostatečnou motivaci a zájem se aktivně podílet na chodu programu. V současné době je také určitou překážkou zvyšující se množství jiných programů, které někteří studenti upřednostňují například z důvodu lepšího financování. V neposlední řadě je překážkou odstoupení od účastnické smlouvy, ke kterému dochází zejména z osobních, rodinných, finančních nebo studijních důvodů. Pro lepší vypovídající hodnotu výsledků výzkumu skutečného mezi vybranými koordinátory programu by bylo žádoucí udělat další kvalitativní výzkum, který by zjišťoval hlavní překážky studijních mobilit programu Erasmus+ mezi studenty, kteří se mobility účastnili. Kromě překážek mají koordinátoři i určitou vizi směrem k tomuto programu, respektive k jeho zahraničním studijním mobilitám. Pro lepší administraci programu by koordinátoři uvítali zavedení jednotného dotazníku pro účastníky programu, který by sloužil jak pro účely administrátorů programu na všech jeho úrovních, tak jako zdroj veřejně dostupných informací pro další účastníky programu. Kromě jednotného dotazníku koordinátoři navrhují také zavedení aplikace, která by jim umožnila jak lepší koordinaci správy programu, tak lepší komunikaci se studenty nominovanými na mobilitu. Koordinátoři by se zároveň rádi pravidelněji setkávali s ostatními

koordinátory programu na národní úrovni, kdy by docházelo k výměně užitečných informací souvisejících s chodem programu. Hlavním záměrem je pak zvýšit nebo minimálně udržet stávající počty vyjíždějících studentů. Toho by mohlo být dosaženo například díky lepšímu uznávání kreditů získaných při mobilitě, vypsáním více výběrových řízení na mobilitu v průběhu akademického roku nebo zavedením povinného absolvování zahraniční mobility u oborů, které jsou zahraničí svým charakterem nejbližší. Poslední zmíněný způsob je stále velmi diskutabilní a není zcela jednoduché jej docílit. Nicméně by se účast na mobilitě měla alespoň co nejlépe umožnit těm studentům, kteří o ni mají zájem. Posledními zmíněnými faktory, které mohou ovlivnit počet vyjíždějících studentů, jsou zlepšení propagace programu, která by se měla zaměřit již na studenty středních škol, a zvýšení finančních stipendií, které by se mělo buď plošně navýšit, nebo by se minimálně měla přehodnotit výše stipendií do některých zemí. Výše popsané překážky a vize vybraných koordinátorů programu Erasmus+ směrem k zahraničním studijním mobilitám by bylo žádoucí v dalším výzkumu doplnit i o názory koordinátorů na jednotlivých katedrách. Díky analýze dat získaných při rozhovoru s vybranými koordinátory programu však bylo dosaženo cíle číslo dvě, a to popsat a analyzovat postoj Zahraničního oddělení Univerzity Palackého v Olomouci k zahraničním studijním mobilitám programu Erasmus+ v programových zemích.

Z výsledků výzkumu lze tedy vyvodit, že studenti z Univerzity Palackého v Olomouci, kteří se zahraniční studijní mobility programu Erasmus+ zúčastnili v letech 2014–2019, ji celkově hodnotí kladně. Zejména pak kladně hodnotí přijímající a vysílající instituci a také zisk zkušeností a dovedností užitečných pro budoucí zaměstnání, vzdělání i osobní rozvoj. Díky výzkumu byly také zjištěny překážky, které spatřují koordinátoři programu Erasmus+ ve studijních mobilitách, a zároveň byla představena jejich vize směrem k těmto mobilitám. Všechny tyto výsledky výzkumu budou dále předány Zahraničnímu oddělení Univerzity Palackého v Olomouci a Domu zahraniční spolupráce. Během následujících let se ukáže, jaký bude program Erasmus+ v dalším období 2021–2027 a jak s ním budou všechny zainteresované subjekty včetně účastníků a koordinátorů z Univerzity Palackého v Olomouci spokojeny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ANDERSON, P., HUBBARD, A., LAWTON, L., 2015. Student motivation to study abroad and their intercultural development. *The Interdisciplinary Journal of Study Abroad* 26, 39-52.
- BOGDAN, R.C., BIKLEN, S.K. *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon, Inc. 1982.
- BRAUN, V., CLARKE, V. 2012. Thematic analysis. In: Cooper, H. (ed.) *APA Handbook of Research Methods in Psychology: Vol 2. Research Designs*. Pennsylvania State University: SAGE Publications.
- BRUX, J.M., FRY, B. 2010. Multicultural Students in Study Abroad: Their Interests, Their Issues, and Their Constraints. *Journal of Studies in International Education* 14 (5), 508-527.
- CRESWELL, J. 1999. Mixed-Method Research: Introduction and Application. In: Cizek, G. (ed.) *Handbook of Educational Policy*. San Diego: Academic Press.
- DEVINEY, D., VRBA, T., MILLS, LaV., BALL, E. 2014. Why some students study abroad and others stay. *Higher Education Journal* 25.
- DIMA, A. 2019. Empirical Research on Factors Influencing Students' Decision to Study Abroad using Carty Analysis. *Review of International Comparative Management* 20, 4, 449-458.
- DUŠKOVÁ L., ŠAFAŘÍKOVÁ, S. 2015. *Kvalitativní metody pro rozvojová studia*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.
- DZS (Dům zahraniční spolupráce). 2014. Příručka pro uživatele Databáze Mobility (Mobility Tool). *Erasmus+*.
- DZS. 2017. *Průzkum mladých lidí o zapojení do programu Erasmus+*. STEM/MARK. [online]. Dostupné z: <https://www.naerasmusplus.cz/file/5119/zajem-mladych-lidi-o-program-erasmus.pdf> [cit. 2021-04-11]
- DZS. 2018. *Dopad programu Erasmus+ na jednotlivce*. MEDIAN s.r.o. [online]. Dostupné z: https://www.naerasmusplus.cz/file/5117/dopad_programu_erasmus-na_jednotlivce_zprava.pdf [cit. 2021-04-11]
- DZS. 2019. O DZS. [online]. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/o-dzs> [cit. 2020-01-27]
- DZS. 2021. *ERASMUS+ PO BREXITU*. [online]. Dostupné z: https://www.dzs.cz/sites/default/files/2021-01/Erasmus%2B%20po%20Brexitu_0.pdf [cit. 2021-04-11]
- EVROPSKÁ KOMISE. 2018a. ERASMUS+ 2017. *Annual Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- EVROPSKÁ KOMISE. 2018b. From Erasmus to Erasmus+. A Story of 30 years. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

- EVROPSKÁ KOMISE. 2018c. Hodnocení programu Erasmus+ na období 2014–2020 v polovině období. *Zpráva Komise Evropskému parlamentu, radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů*. Brusel
- EVROPSKÁ KOMISE. 2019a. ERASMUS+. *Příručka k programu 2020*.
- EVROPSKÁ KOMISE. 2019b. ERASMUS+ 2018. *Annual Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
- EVROPSKÁ KOMISE. 2020a. Evropský kreditní systém pro vysokoškolské vzdělávání (ECTS). *Education and Training* [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/european-credit-transfer-and-accumulation-system-ects_cs [cit. 2020-01-31]
- EVROPSKÁ KOMISE. 2020b. Listina programu Erasmus pro vysokoškolské vzdělávání. Erasmus+ [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/higher-education-charter_cs [cit. 2020-02-02]
- EVROPSKÁ KOMISE. 2020c. Způsobitelné země. *Erasmus+ Programme Guide* [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-a/who-can-participate/eligible-countries_cs [cit. 2020-01-31]
- HARMÁČEK, J. 2015. *Manuál k předmětu Základy aplikované statistiky pro akademický rok 2014 – 2015 vyučovaný na Katedře rozvojových studií*. 2. přepracované vydání. Olomouc: Přírodovědecké fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.
- HENDL, J. 2008. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. 2003. *Vzdělávací program Evropské Unie SOCRATES* [online]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-12790900-vzdelavaci-program-evropske-unie-socrates> [cit. 2020-01-27]
- HUBBLE, S., BELLIS, A., BOLTON, P. 2018. The Erasmus Programme. *Briefing Paper 8326*. House of Commons.
- INTERIS, M.G., REZEK, J., BLOOM, K., CAMPBELL, A. 2018 Assessing the value of short-term study abroad programmes to students. *Applied Economics* 50 (17), 1919-1933.
- IVANOVÁ, K., OLECKÁ I. 2010. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola, o.p.s. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/47354706_Metodologie_vedecko-vyzkumne_cinnosti [cit. 2020-04-28]
- JAVED, B., ZAINAB, B., ZAKAI, S., MALIK, S. 2019. Perceptions of International Student Mobility: A Qualitative Case Study. *Journal of Education and Educational Development* 6, 2, 269-287.

- JENNY, S., CHUNG, J., RADEMAKER, S., ALMOND, E. 2017. University students' perceived and experienced challenges and benefits to studying abroad: gender, class year and length of experience comparisons. *Journal of Education Research* 11, 4, 457-476.
- JOHNSON, R., ONWUEGBUIZE, A., TURNER, L. 2007. Toward a Definition of Mixed Methods Research. *Journal of Mixed Methods Research* 1, 112-133.
- JONES, H. 2017. Celebrating 30 years of the Erasmus programme. *European Journal of Education* 52, 558-562.
- KITSANTAS, A., MEYERS, J. 2001. *Studying abroad: Does it Enhance College Student Cross-Cultural Awareness*. San Diego, CA: Annual Meeting of the San Diego State University and the U.S. Department of Education Centres for International Business Education and Research.
- NAERASMUSPLUS. 2020. Projekty mobility osob/Vysokoškolské vzdělávání. [online]. Dostupné z: <https://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-vysokoskolske-vzdelavani/> [cit. 2020-01-27]
- ŘEZÁNKOVÁ, H. (2007). *Analýza dat z dotazníkového šetření*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-86946-49-8
- SPIERING, K., ERICKSON, S. 2006. Study abroad as Innovation: Applying the diffusion model to international education. *International Education Journal* 7(3), 314-322.
- TROWER, H., LEHMANN, W. 2017 Strategic escapes: Negotiating motivations of personal growth and instrumental benefits in the decision to study abroad. *British Educational Research Journal* 43, 2, 275-289.
- ULRICH, T. (ed.). 2002. ERASMUS in the SOCRATES Programme. *Findings of an Evaluation Study*. ACA Papers on International Cooperation in Education.
- UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. 2020. Erasmus+. [online]. Dostupné z: <https://iro.upol.cz/erasmus/studium/> [cit. 2020-01-31]
- VERBIK L., LASANOWSKI, V. 2007. *International Student Mobility: Patterns and Trends*. London, UK: The Observatory on Borderless Higher Education.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Příklad uzavřených otázek z dotazníku EU Survey.

8.1 Thanks to this stay abroad with Erasmus+...

	Strongly agree	Rather agree	Neither agree nor disagree	Rather disagree	Strongly disagree
* I believe that my chances to get a new or better job have increased	☒	☐	☐	☐	☐
* I have a clearer idea about my professional career aspirations and goals	☐	☒	☐	☐	☐
* I have better opportunities for traineeships or student jobs in my home country	☐	☐	☒	☐	☐
* I am better capable of taking over work tasks with high responsibility after my stay abroad	☐	☐	☒	☐	☐

Příloha 2

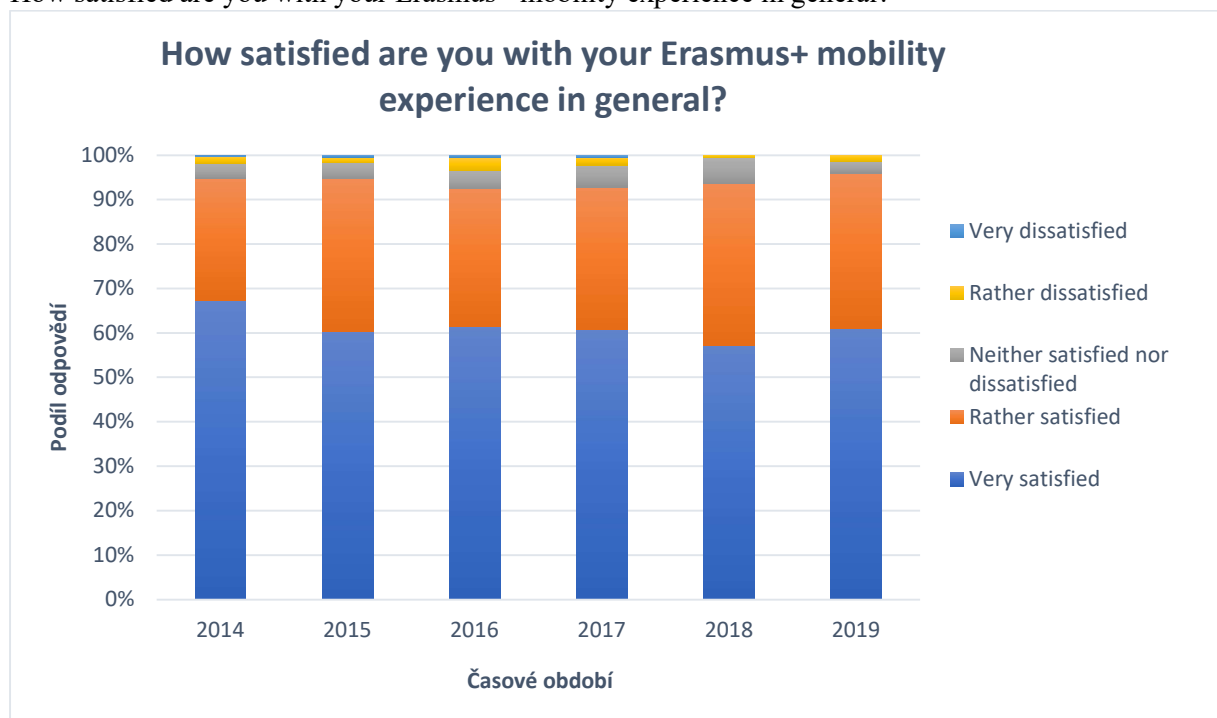
Seznam otázek pro skupinový rozhovor.

- Znáte dotazníky EU Survey?
- Jaký je Váš názor na tyto dotazníky?
- Pracujete s těmito dotazníky?
 - Jakým způsobem? / Proč ne?
 - Je něco, co byste v dotazníku změnili?
- Chcete se z dotazníků něco konkrétního dozvědět?
- Má UPOL nějaké jiné, např. své vlastní, dotazníky?
- Existuje Databáze závěrečných zpráv studentů Erasmus - naep.cz, avšak nejsou zde téměř žádná data. Vyplňování je nepovinné. Jaký na tuto databázi máte názor?
- Evidujete si zpětnou vazbu celého administrativního procesu? Tzn., od motivace vyjet, celý proces podání žádosti, průběh mobility až její konečné zhodnocení.
 - Pokud ano – jak?
 - Pokud ne – navrhuje nějaký způsob, jak by se to mohlo dělat?
- Mají studenti během administrativního procesu nějaké zásadní problémy?
 - Pokud ano – jakým způsobem by se podle Vás daly tyto problémy odstranit?
- Jak by podle Vás měl celý administrativní proces probíhat (ideálně)?

- V současné době je více peněz, méně studentů – jaká je podle Vás největší překážka v tom, že studenti tolik nevyjíždějí?
 - Řeší se tento problém?
 - Co navrhuje k jeho odstranění?
- Usiluje UPOL o zvýšení počtu vyjíždějících studentů?
 - Pokud ano – jakým způsobem toho chcete docílit?
- Jaký je záměr UPOL s programem Erasmus+ (mobility studentů – studijní pobyty)?
- Mají tyto cíle/záměry podporu na všech úrovních?

Příloha 3

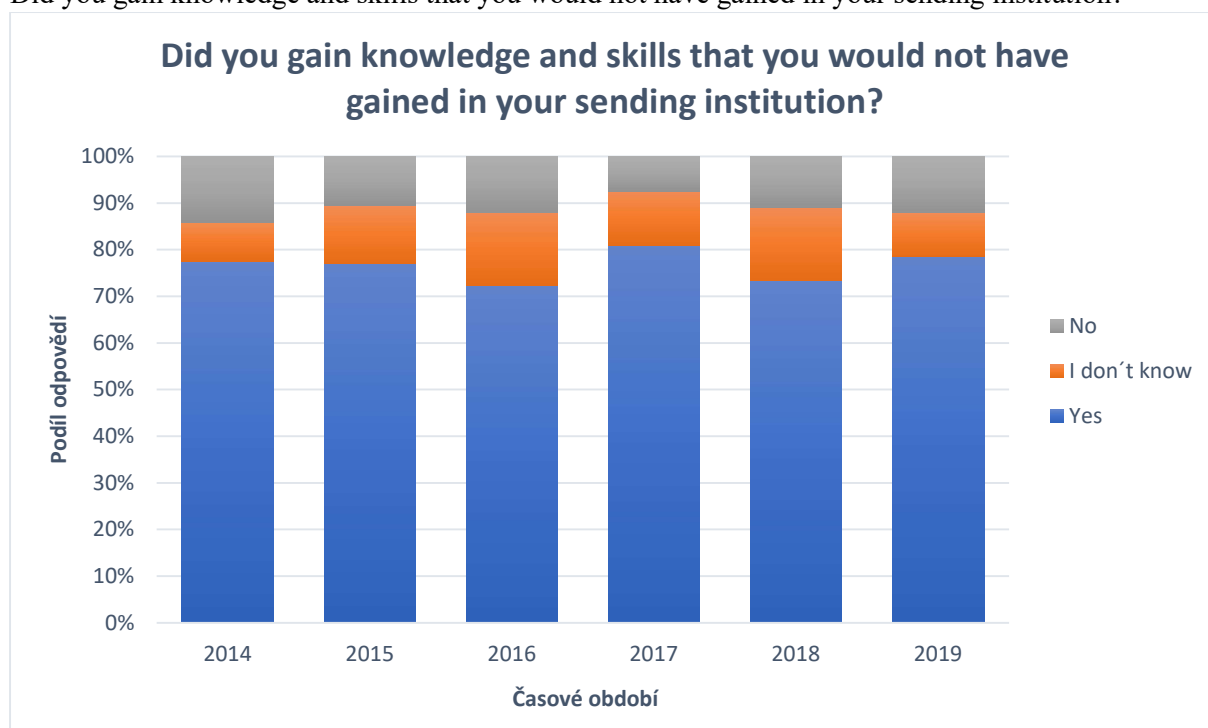
How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Příloha 4

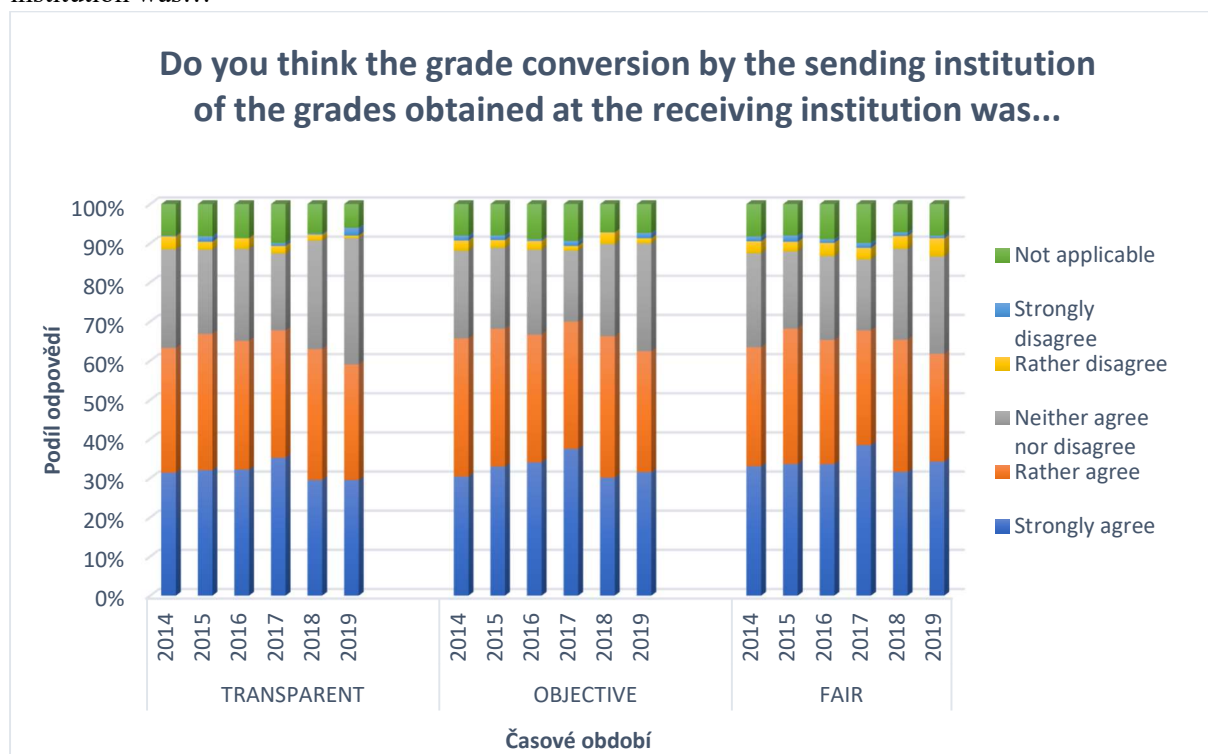
Did you gain knowledge and skills that you would not have gained in your sending institution?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Příloha 5

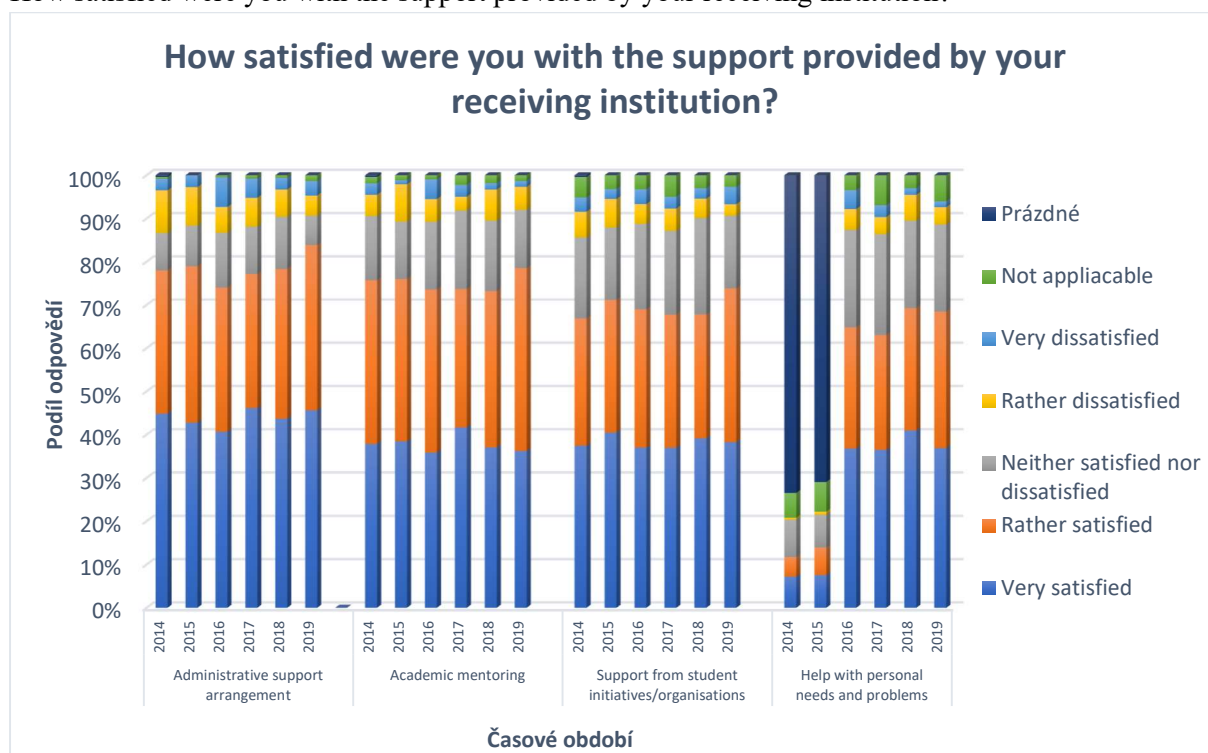
Do you think the grade conversion by the sending institution of the grades obtained at the receiving institution was...

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Příloha 6

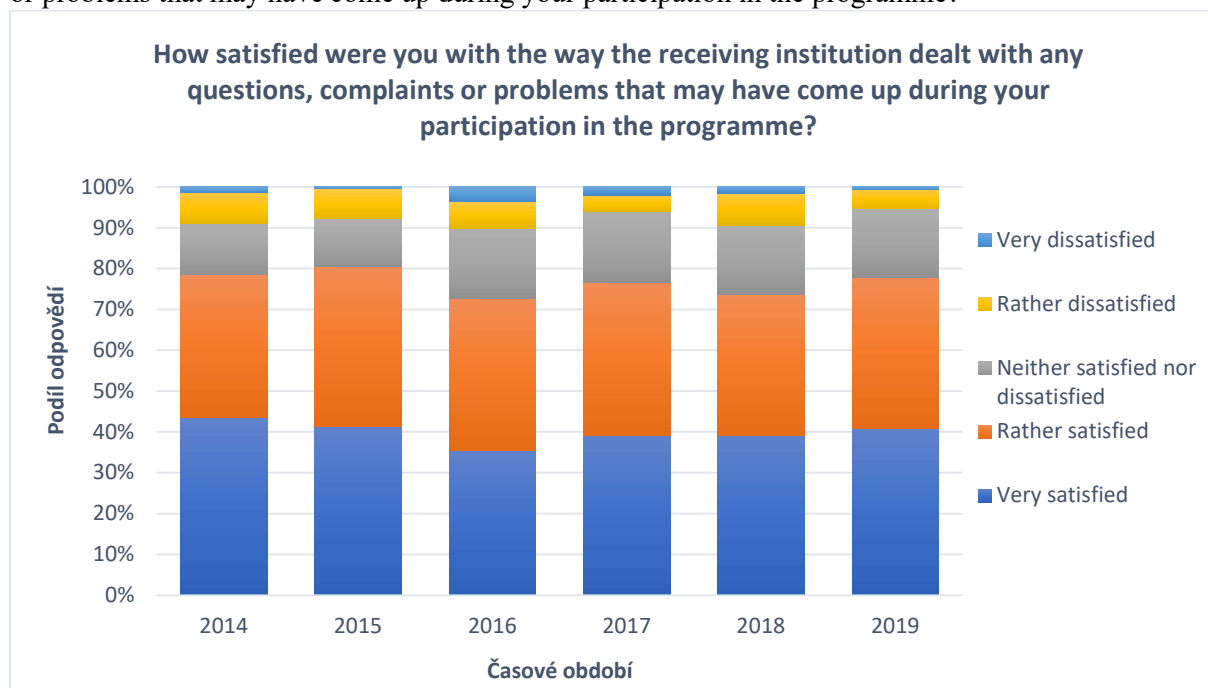
How satisfied were you with the support provided by your receiving institution?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Příloha 7

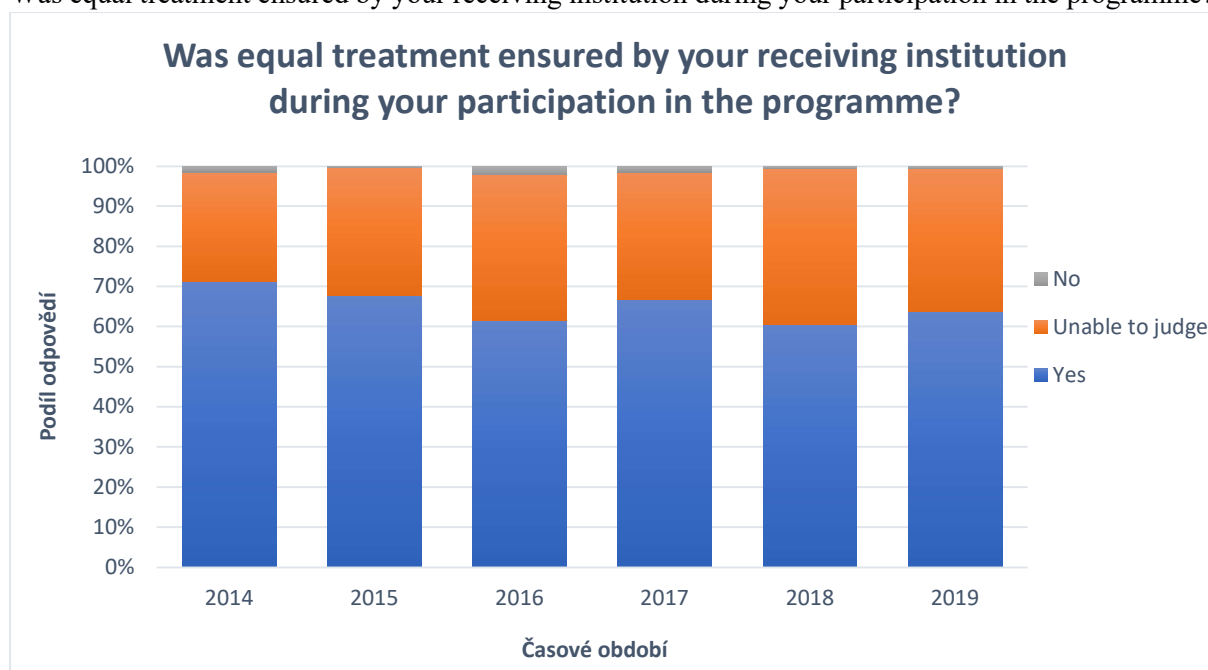
How satisfied were you with the way receiving institution dealt with any questions, complaints or problems that may have come up during your participation in the programme?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Příloha 8

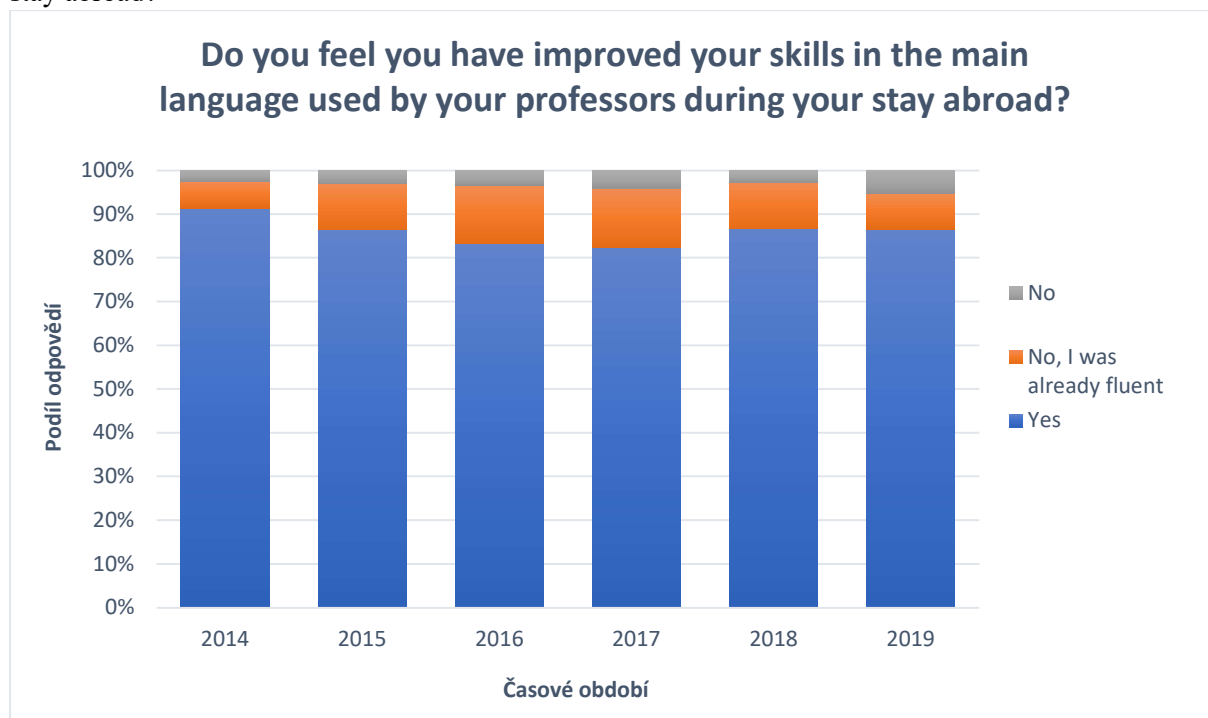
Was equal treatment ensured by your receiving institution during your participation in the programme?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Příloha 9

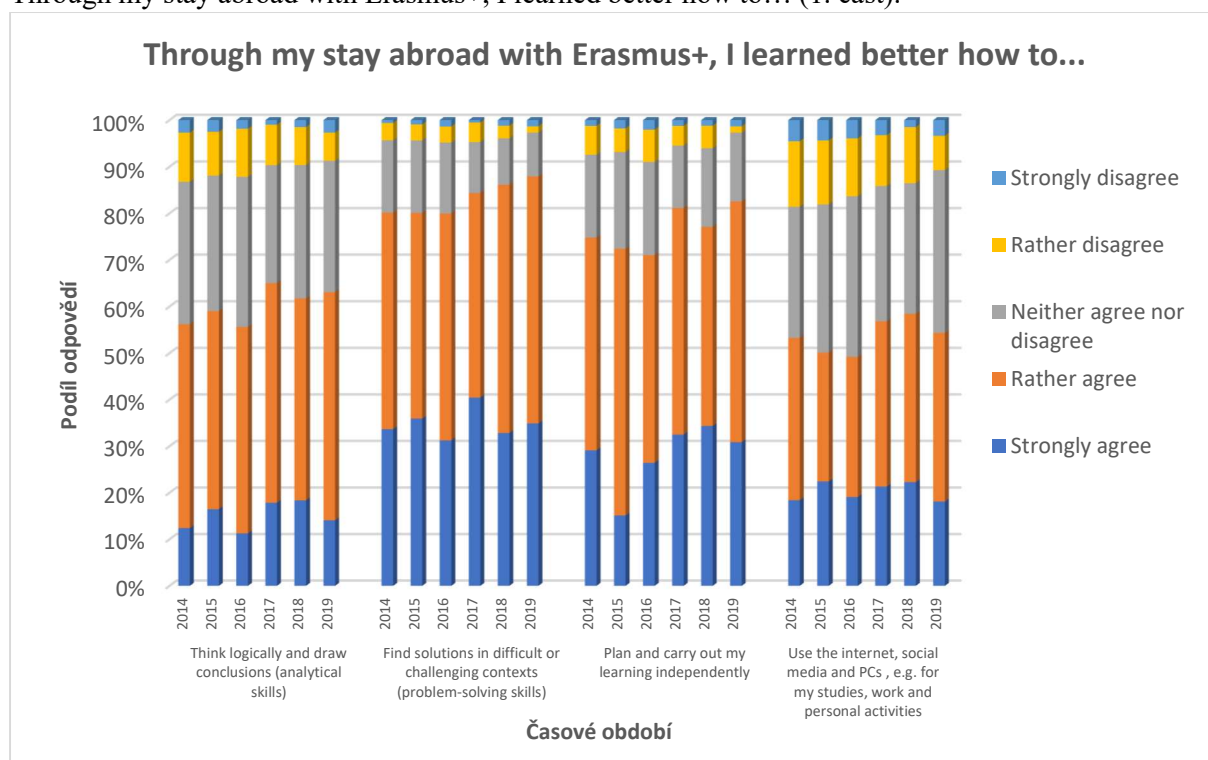
Do you feel you have improved your skills in the main language used by your professors during your stay abroad?

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

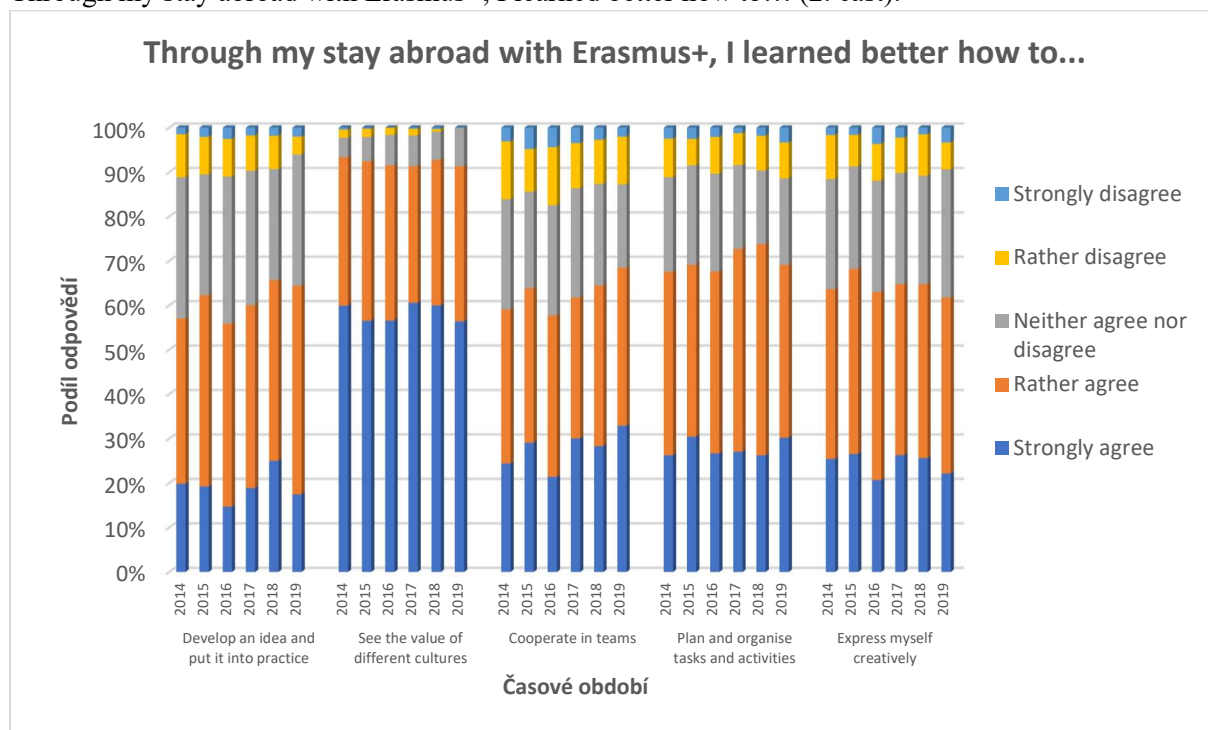
Příloha 10

Through my stay abroad with Erasmus+, I learned better how to... (1. část).

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

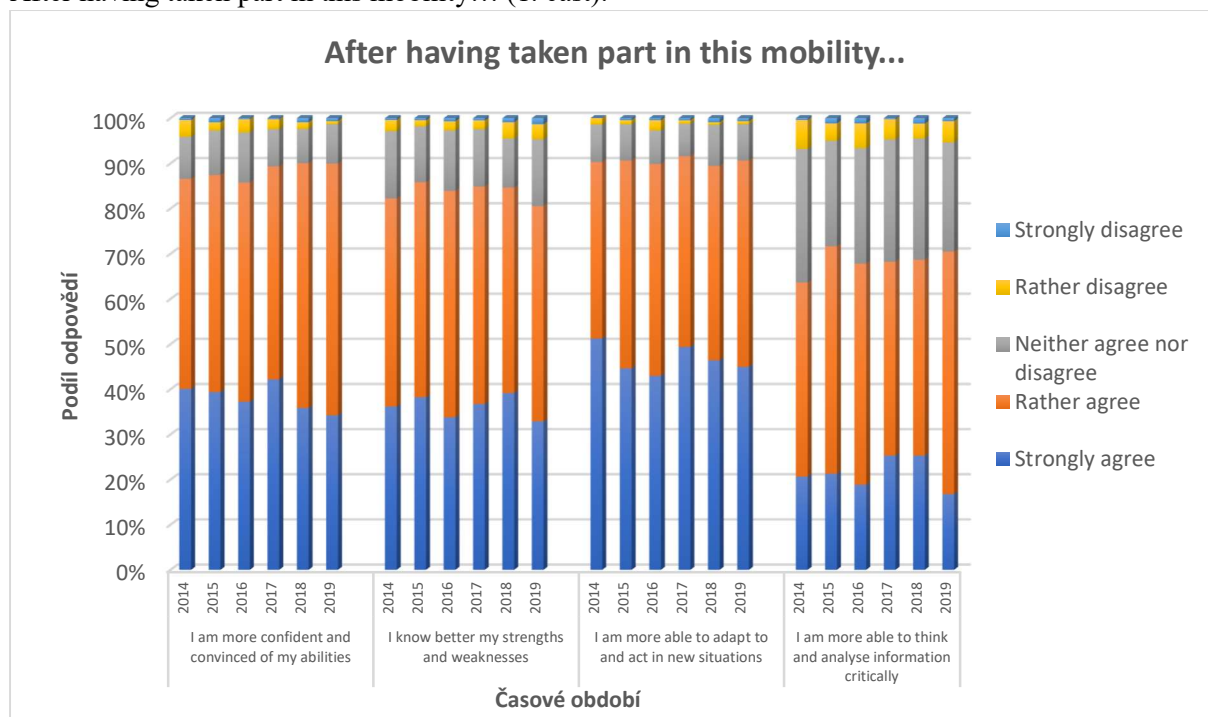
Through my stay abroad with Erasmus+, I learned better how to... (2. část).

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

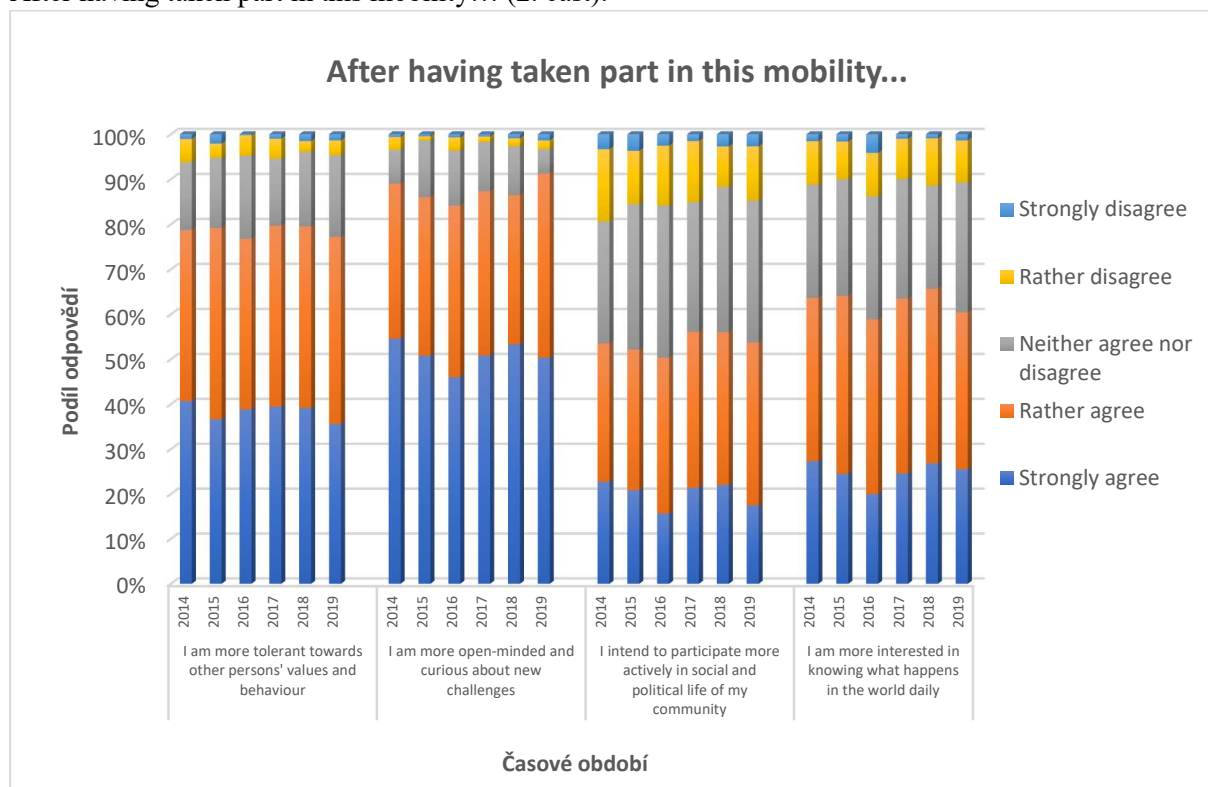
Příloha 11

After having taken part in this mobility... (1. část).

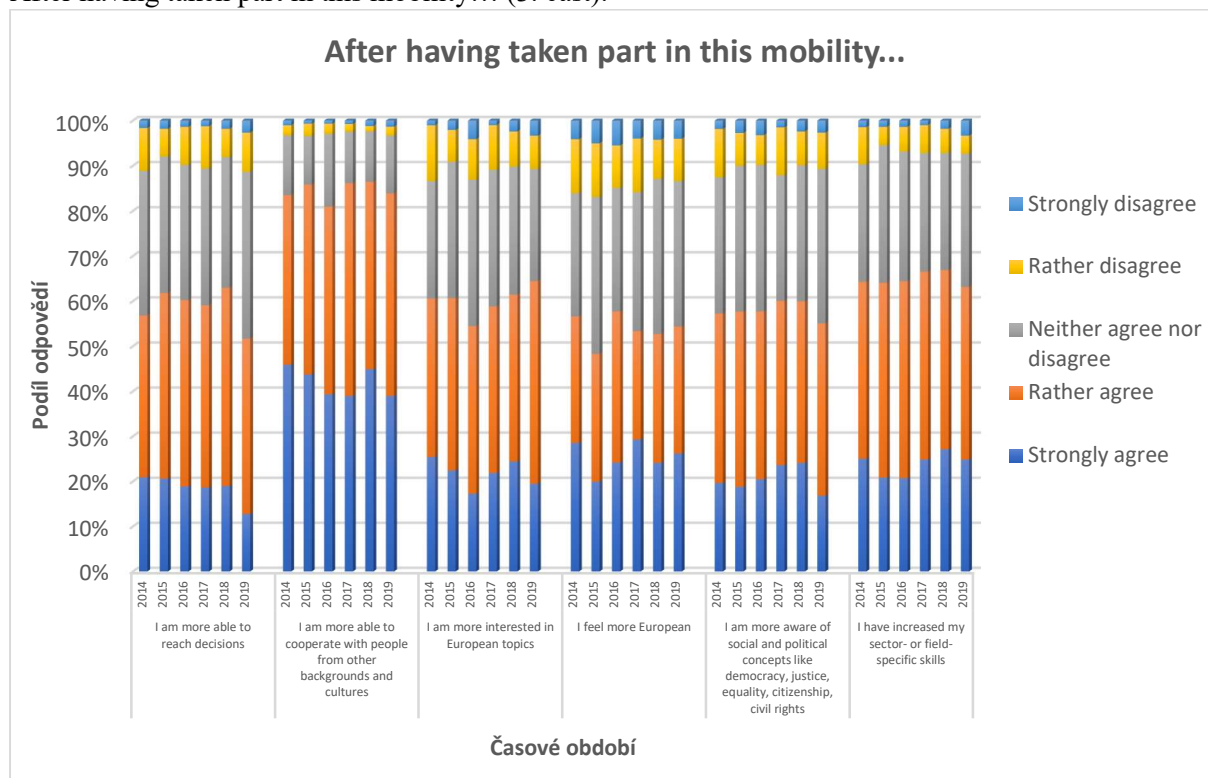
Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

After having taken part in this mobility... (2. část).

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

After having taken part in this mobility... (3. část).

Zdroj: Vytvořeno autorkou (2021).

Příloha 12

Dotazník EU Survey z roku 2019.

Participant Report Form – Call 2019 – KA1 – Learning Mobility of Individuals – Student mobility for studies in higher education

Fields marked with * are mandatory.

Document code: EP-KA1-HE-Studies-2019

1 Purpose of the Participant Report

This final report on your mobility experience will provide the EU's Erasmus+ Programme with valuable information which will benefit both future participants and contribute to the continued improvement of the programme. We are grateful for your co-operation in filling out the questionnaire.

All personal data mentioned in this form will be processed in accordance with Regulation (EC) No 2018 /1725 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2018 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by the European Union institutions, bodies, offices and agencies and on the free movement of such data. This report, once submitted, will be accessible to the coordinating institutions, their national agencies and the European Commission. More details in [Specific Privacy statement](#).

Please make sure you have the information of your Learning Agreement, Grant Agreement and Transcript of Records (if applicable) with you BEFORE you start filling in this report.

The term "course" used in this participant report should be understood as meaning the more general term "educational component" used in the Learning Agreement.

2 Identification of the Participant and General Information

*2.1 First and last name

See section "Publication and Usage Rights of the Information and of the Email Address" at the end of this questionnaire concerning usage of the personal information.

2.2 Mobility start date

The date on which your mobility activity started, provided for information only. Should this date be incorrect, please contact the person responsible for management of your mobility to correct this date.

1

2.3 Mobility end date

The date on which your mobility activity ended, provided for information only. Should this date be incorrect, please contact the person responsible for management of your mobility to correct this date.

* 2.4 Email address, where I can be contacted in the future

See section "Publication and Usage Rights of the Information and of the Email Address" at the end of this questionnaire concerning usage of the personal information.

Please correct this email address if necessary.

* 2.5 Was the mobility period abroad a mandatory part of your curriculum?

- Yes
 No

* 2.6 What were your main motivations for studying abroad?

Multiple answers are possible.

- To experience different learning contents/curricula
- To learn/improve a foreign language
- To develop soft skills, such as adaptability, problem solving, curiosity, etc.
- To enhance my future employability in my home country
- To enhance my future employability abroad
- To experience different learning and teaching practices
- To follow a study programme in a foreign language
- To live abroad and to meet new people
- To gain knowledge of another country
- To build up a personal and professional network

* 2.7 What were your additional motivational factors for studying abroad?

Multiple answers are possible.

- The length of the study period abroad was appropriate
- The possibility to receive an Erasmus+ grant
- The quality of the receiving institution
- A good alignment of the courses abroad with the curriculum at the sending institution
- Available support in finding accommodation

* 2.8 How did you find out about the possibility to study abroad with the Erasmus+ Programme?

- Website of the sending institution
- Academic staff at the sending institution
- Administrative staff at the sending institution
- Fellow students
- Friends
- Erasmus+ Student and Alumni Association
- Online search

Information event

* 2.9 Are you planning to take part in Erasmus+ mobility again?

- Yes
- No
- Undecided

3 General satisfaction

* 3.1 How satisfied are you with your Erasmus+ mobility experience in general?

- Very satisfied
- Rather satisfied
- Neither satisfied nor dissatisfied
- Rather dissatisfied
- Very dissatisfied

* 3.2 Would you recommend this experience to another student?

- Yes
- No

4 Quality of Studies

4.1 Were you satisfied with the quality of learning and teaching at the receiving institution?

	Very satisfied	Rather satisfied	Neither satisfied nor dissatisfied	Rather dissatisfied	Very dissatisfied	Not applicable
*The quality of content of courses	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*The quality of teaching methods	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*The degree of learning support received	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* 4.2 Did you gain knowledge and skills that you would not have gained in your sending institution?

- Yes
- No
- I don't know

4.3 What were the criteria for you to choose your receiving institution?

	Very Important	Important	No opinion	Less important	Not important
* Learning offer	☐	☐	☐	☐	☐
* Reputation/rankings	☐	☐	☐	☐	☐
* Facilities and services for international students	☐	☐	☐	☐	☐
* Feedback from Erasmus+ alumni	☐	☐	☐	☐	☐
* Language	☐	☐	☐	☐	☐
* Country	☐	☐	☐	☐	☐
* City and culture	☐	☐	☐	☐	☐
* Social life	☐	☐	☐	☐	☐
Other	☐	☐	☐	☐	☐

4.4 If other, please specify.

5 Academic Recognition

* 5.1 Was your Learning Agreement signed by all parties before the start of the mobility?

Learning Agreement: a binding agreement between the student, the sending and the receiving institution, including a group of educational components that the student needs to complete at the receiving institution and that will be recognised by the sending institution upon his/her return from the mobility period

- Yes, all parties signed it before the start
- No, some parties signed it after the start
- The learning agreement was never signed

* 5.2 If no, who signed after the start of your mobility period?

Multiple answers are possible.

- I (the student) did
- The sending institution did

The receiving institution did

* 5.3 Was your Learning Agreement changed during your mobility period?

Yes

No

* 5.4 If yes, why was it changed?

Multiple answers are possible.

I extended my stay abroad

The courses I selected initially were not available

The courses I selected initially were in a different language than foreseen in the course catalogue or the language was not specified in the course catalogue

I decided to change the courses initially selected

The receiving institution required some changes

Conflicts in the timetable

Other

5.5 If other, please specify

* 5.6 Did you manage to agree on the changes with the sending and receiving institutions within seven weeks from the start of the semester?

Yes

No

* 5.7 Did you successfully complete all the educational components at the Receiving Institution as specified in the final version of the Learning Agreement (Table A and, if applicable, A2 of the official template)?

Yes

No

* 5.8 What were the reasons for not successfully completing the above-mentioned educational components?

Multiple answers are possible.

I did not take some or all exams

I did not pass some or all exams

The course and grade were not relevant for my degree programme

I did not need recognition

The language level of the course too high

Personal fear to receive a bad grade or fail

The exams took place later than my planned departure

I did not feel appropriately prepared

I started the course too late

Other

5.9 If other, please specify

* 5.10 Is the recognition process for your mobility period finalised?

- Yes, the process is finalised
 No, the recognition process is still on-going

As the process of recognition is still ongoing, you will receive a complementary survey report specifically about the recognition process. It will be sent to you 45 days after the end of your mobility.

* 5.11 Did you gain or do you expect to gain academic recognition from your sending institution for your period abroad?

Following successful completion of the components described in Table A (i.e. study programme at the receiving institution) of the Learning Agreement, the Sending institution:

Full recognition: recognises all the credits specified in the table B (i.e. recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement, without the need to take any further courses or exams.

Partial recognition: does not recognise some of the credits specified in the table B (recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement.

No recognition: does not recognise any of the credits specified in the table B (recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement.

- Full recognition
 Partial recognition
 No recognition

* 5.12 Did you have to or will you have to take additional course(s) or exam(s) at the sending institution for courses already evaluated at the receiving institution?

- Yes, for all courses
 Yes, for some courses
 No

* 5.13 What were the main obstacles to full recognition?

Following successful completion of the components described in Table A (i.e. study programme at the receiving institution) of the Learning Agreement, the Sending institution:

Full recognition: recognises all the credits specified in the table B (i.e. recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement, without the need to take any further courses or exams.

Partial recognition: does not recognise some of the credits specified in the table B (recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement.

No recognition: does not recognise any of the credits specified in the table B (recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement.

- Course content (or part of it) as agreed in the final version of the Learning Agreement (Table B and, if applicable B2 of the official template) was not accepted by the sending institution upon return

- Number of credits recognised is different from the one agreed in the final version of the Learning Agreement (Table B and, if applicable, B2 of the official template)
- Problems with grade conversion
- Problems with receiving the Transcript of Records from the receiving institution (Table C of the official template)
- Professor(s) at my sending institution did not give the approval
- I decided NOT to have some courses recognised
- Other

*** 5.14 What were the main obstacles to full recognition?**

Following successful completion of the components described in Table A (i.e. study programme at the receiving institution) of the Learning Agreement, the Sending institution:

Full recognition: recognises all the credits specified in the table B (i.e. recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement, without the need to take any further courses or exams.

Partial recognition: does not recognise some of the credits specified in the table B (recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement.

No recognition: does not recognise any of the credits specified in the table B (recognition at the sending institution) of the final version of the Learning Agreement.

- Course content (or part of it) as agreed in the final version of the Learning Agreement (Table B and, if applicable B2 of the official template) was not accepted by the sending institution upon return
- Number of credits recognised is different from the one agreed in the final version of the Learning Agreement (Table B and, if applicable, B2 of the official template)
- Problems with grade conversion
- Problems with receiving the Transcript of Records from the receiving institution (Table C of the official template)
- Professor(s) at my sending institution did not give the approval
- I decided NOT to have some courses recognised
- Other

*** 5.15 Please specify what kind of obstacles you experienced.**

*** 5.16 Please specify what kind of obstacles you experienced.**

*** 5.17 Were ECTS credits used in the Learning Agreement?**

ECTS - European Credit Transfer and Accumulation System

- Yes
- No

* 5.18 Total number of ECTS credits that were specified in the final version of the Learning Agreement as counting towards your degree (Table B and, if applicable, B2 of the official template).

Only values of at most 99 are allowed

ECTS - European Credit Transfer and Accumulation System

ECTS credits

* 5.19 Total number of ECTS credits finally recognised by the sending institution after the mobility (Table D of the official Learning Agreement template).

Only values of at most 99 are allowed

ECTS - European Credit Transfer and Accumulation System

ECTS credits

* 5.20 Please indicate the type of educational components at the sending institution as specified in the final version of the Learning Agreement (Table B and, if applicable, B2 of the official template)

- Mostly optional/elective courses
- Mostly core/compulsory courses
- A balance between optional/elective and core/compulsory courses
- Mobility window (a period of time reserved for mobility that is recognised as an integral part of your degree programme)
- Other

* 5.21 If other, please specify

* 5.22 Did the sending institution make the information available on how the grades awarded at the receiving institution would be converted upon return to your sending institution?

- Yes, before the mobility
- Yes, upon return
- No
- I have not checked

5.23 Do you think the grade conversion by the sending institution of the grades obtained at the receiving institution was...

	Strongly agree	Rather agree	Neither agree nor disagree	Rather disagree	Strongly disagree	Not applicable
* Transparent	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* Objective	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* Fair	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

* 5.24 Did you receive or do you expect to receive the Transcript of Records (Table C of the official template or equivalent) from the receiving institution within five weeks after publication/proclamation of your results at the receiving institution?

- Yes
- No

6 Foreign Language Skills and Linguistic Support

* 6.1 What was the main language used by your professors?

- Bulgarian
- Croatian
- Czech
- Danish
- Dutch
- English
- Estonian
- Finnish
- French
- German
- Greek
- Hungarian
- Irish
- Italian
- Latvian
- Lithuanian
- Maltese
- Polish
- Portuguese
- Romanian
- Slovak
- Slovenian
- Spanish
- Swedish
- Albanian
- Icelandic
- Letzeburgesch
- Macedonian
- Moldavian
- Montenegrin
- Norwegian
- Russian
- Serbian
- Turkish

- Ukrainian
- Aragonese
- Basque
- Bosnian
- Breton
- Catalan
- Corsican
- Faroese
- Gaelic (Scots)
- Gallegan
- Limburgan; Limburger; Limburgish
- Norwegian Bokmael
- Norwegian Nynorsk
- Sardinian
- Walloon
- Welsh
- Esperanto
- Interlingua
- Other

* 6.2 If other, please specify

* 6.3 Do you feel you have improved your skills in this language during your stay abroad?

- Yes
- No, I was already fluent
- No

* 6.4 Did you take advantage of any linguistic support in learning this main teaching language?

- Yes
- No

* 6.5 What kind of support did you receive?

Multiple answers are possible.

- Erasmus+ Online Linguistic Support (OLS)
- Language course/training provided by the sending institution
- Language course/training provided by the receiving institution
- Financial support to carry out a self-study (DVD, books)
- Other

* 6.6 If other, please specify

* 6.7 Do you feel that the OLS helped you to improve your language level?

- Yes
- No

* 6.8 Overall, how satisfied were you with the OLS experience?

- Very satisfied
- Rather satisfied
- Neither satisfied nor dissatisfied
- Rather dissatisfied
- Very dissatisfied

* 6.9 For how long did you receive linguistic support in total?

- Less than 1 week
- Between 1 week and 3 weeks
- Between 3 weeks and 2 months
- Between 2 and 6 months
- More than 6 months

* 6.10 Approximately, for how many hours in total?

- Less than 10 hours
- Between 10 and 30 hours
- Between 30 and 50 hours
- More than 50 hours

* 6.11 Why didn't you take advantage of linguistic support?

Multiple answers are possible.

- I did not ask for it
- I did not need it because my knowledge of the foreign language was adequate
- I did not have time
- The sending/receiving institutions did not provide it to me
- Other

* 6.12 If other, please specify

*6.13 While staying abroad, did you improve your competence in other languages besides the main one used?

- Yes
- No

Which were those languages?

*6.14 Language 1

- Bulgarian
- Croatian
- Czech
- Danish
- Dutch
- English
- Estonian
- Finnish
- French
- German
- Greek
- Hungarian
- Irish
- Italian
- Latvian
- Lithuanian
- Maltese
- Polish
- Portuguese
- Romanian
- Slovak
- Slovenian
- Spanish
- Swedish
- Albanian
- Icelandic
- Letzeburgesch
- Macedonian
- Moldavian
- Montenegrin
- Norwegian
- Russian
- Serbian
- Turkish
- Ukrainian
- Aragonese
- Basque

- Bosnian
- Breton
- Catalan
- Corsican
- Faroese
- Gaelic (Scots)
- Gallegan
- Limburgan; Limburger; Limburgish
- Norwegian Bokmael
- Norwegian Nynorsk
- Sardinian
- Walloon
- Welsh
- Esperanto
- Interlingua
- Other

*6.15 If other, please specify

6.16 Language 2

- Bulgarian
- Croatian
- Czech
- Danish
- Dutch
- English
- Estonian
- Finnish
- French
- German
- Greek
- Hungarian
- Irish
- Italian
- Latvian
- Lithuanian
- Maltese
- Polish
- Portuguese
- Romanian
- Slovak
- Slovenian
- Spanish
- Swedish

- Albanian
- Icelandic
- Letzeburgesch
- Macedonian
- Moldavian
- Montenegrin
- Norwegian
- Russian
- Serbian
- Turkish
- Ukrainian
- Aragonese
- Basque
- Bosnian
- Breton
- Catalan
- Corsican
- Faroese
- Gaelic (Scots)
- Gallegan
- Limburgan; Limburger; Limburgish
- Norwegian Bokmael
- Norwegian Nynorsk
- Sardinian
- Walloon
- Welsh
- Esperanto
- Interlingua
- Other

*6.17 If other, please specify

7 Personal Development

7.1 Through my stay abroad with Erasmus+, I learned better how to...

	Strongly agree	Rather agree	Neither agree nor disagree	Rather disagree	Strongly disagree
* think logically and draw conclusions (analytical skills)	☐	☐	☐	☐	☐
* find solutions in difficult or challenging contexts (problem-solving skills)	☐	☐	☐	☐	☐

* plan and carry out my learning independently	☐	☐	☐	☐	☐
* use the internet, social media and PCs , e.g. for my studies, work and personal activities	☐	☐	☐	☐	☐
* develop an idea and put it into practice	☐	☐	☐	☐	☐
* see the value of different cultures	☐	☐	☐	☐	☐
* cooperate in teams	☐	☐	☐	☐	☐
* plan and organise tasks and activities	☐	☐	☐	☐	☐
* express myself creatively	☐	☐	☐	☐	☐

7.2 After having taken part in this mobility activity...

	Strongly agree	Rather agree	Neither agree nor disagree	Rather disagree	Strongly disagree
* I am more confident and convinced of my abilities	☐	☐	☐	☐	☐
* I know better my strengths and weaknesses	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more able to adapt to and act in new situations	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more able to think and analyse information critically	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more tolerant towards other persons' values and behaviour	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more open-minded and curious about new challenges	☐	☐	☐	☐	☐
* I intend to participate more actively in social and political life of my community	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more interested in knowing what happens in the world daily	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more able to reach decisions	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures	☐	☐	☐	☐	☐
* I am more interested in European topics	☐	☐	☐	☐	☐
* I feel more European	☐	☐	☐	☐	☐

* I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights	☐	☐	☐	☐	☐
* I have increased my sector- or field-specific skills	☐	☐	☐	☐	☐

8 Future Prospects of Education, Training and Work

8.1 Thanks to this stay abroad with Erasmus+...

	Strongly agree	Rather agree	Neither agree nor disagree	Rather disagree	Strongly disagree
* I believe that my chances to get a new or better job have increased	☐	☐	☐	☐	☐
* I have a clearer idea about my professional career aspirations and goals	☐	☐	☐	☐	☐
* I have better opportunities for traineeships or student jobs in my home country	☐	☐	☐	☐	☐
* I am better capable of taking over work tasks with high responsibility after my stay abroad	☐	☐	☐	☐	☐

8.2 How has the stay abroad changed the way you see your future work?

	Strongly agree	Rather agree	Neither agree nor disagree	Rather disagree	Strongly disagree
* I can easily imagine working abroad at some point in the future	☐	☐	☐	☐	☐
* I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future	☐	☐	☐	☐	☐
* I would like to work in an international context	☐	☐	☐	☐	☐

* 8.3 Did you participate in any activity during your stay abroad that has led to an innovative product or discovery?

- Yes
 No
 I don't know

* 8.4 If yes, please explain which product or discovery.

9 Practical and Organisational Arrangements

*9.1 Was the selection procedure at your sending institution fair and transparent?

- Yes
- No
- Unable to judge

9.2 How satisfied were you with the support provided by your sending institution?

	Very satisfied	Rather satisfied	Neither satisfied nor dissatisfied	Rather dissatisfied	Very dissatisfied	Not applicable
*Administrative support arrangement	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*Academic mentoring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*Support from student initiatives /organisations	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*Help with personal needs and problems	☐	☐	☐	☐	☐	☐

***9.3 Was the receiving institution's course catalogue...**

Course catalogue: regular guide for all students attending the institution, including information about the qualifications offered, the teaching, learning and assessment procedures, the level of programmes, the single educational components and the learning resources available to students.

Learning Agreement: a binding agreement between the student, the sending and the receiving institution, including a list of courses that the student needs to complete at the receiving institution and that will be recognised by the sending institution upon his/her return from the mobility period.

ECTS – European Credit Transfer and Accumulation System.

Multiple answers are possible.

- ECTS-based?
- Published on the website of the receiving institution?
- Complete? (all needed information to make your choices was available, including language of instruction and grade distribution)
- Up to date? (there were no changes in the courses you had chosen during your stay in the receiving institution)
- Available in time to prepare your Learning Agreement?
- Available in a widely spoken international language?

9.4 How satisfied were you with the support arrangements provided by your receiving institution?

	Very satisfied	Rather satisfied	Neither satisfied nor dissatisfied	Rather dissatisfied	Very dissatisfied	Not applicable
*Administrative support arrangements	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*Academic mentoring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*Support from student initiatives /organisations	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*Help with personal needs and problems	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*9.5 Did you require a visa in order to participate in this mobility?

Yes

No

9.6 If yes, how satisfied were you with assistance related to visa issues?

	Very satisfied	Rather satisfied	Neither satisfied nor dissatisfied	Rather dissatisfied	Very dissatisfied	I did not request assistance related to visa issues
*provided by your sending institution?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*provided by your receiving institution?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23

9.7 How satisfied were you with assistance related to insurance issues?

	Very satisfied	Rather satisfied	Neither satisfied nor dissatisfied	Rather dissatisfied	Very dissatisfied	I did not request assistance related to insurance issues
*provided by your sending institution?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*provided by your receiving institution?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24

* 9.8 Was equal treatment ensured by your receiving institution during your participation in the programme?

- Yes
- No
- Unable to judge

* 9.9 If not, please give examples to explain why you believe that equal treatment was not ensured.

9.10 How would you consider your degree of integration at your receiving institution?

	Very good	Good	Fair	Poor	Very poor	Not applicable
* In the everyday life of your receiving institution	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* With local students	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* With other Erasmus+ / international students	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* With the local community	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* 9.11 Did you take part in any volunteering activity while studying abroad with the Erasmus+ Programme?

ECTS - European Credit Transfer and Accumulation System

- Yes, and I received ECTS credits for it
- Yes, but I received no ECTS credits for it
- No

* 9.12 How satisfied were you with the way the receiving institution dealt with any questions, complaints or problems that may have come up during your participation in the programme?

- Very satisfied
- Rather satisfied
- Neither satisfied nor dissatisfied
- Rather dissatisfied
- Very dissatisfied

* 9.13 If you answered any of the questions in this section with no (selection procedure), rather dissatisfied, very dissatisfied, poor or very poor, please explain.

10 Accommodation and infrastructure

* 10.1 How satisfied were you with the guidance you received from the receiving institution on how to find accommodation?

- Very satisfied
- Rather satisfied
- Neither satisfied nor dissatisfied
- Rather dissatisfied
- Very dissatisfied
- Not applicable

* 10.2 How satisfied were you with your accommodation?

- Very satisfied
- Rather satisfied
- Neither satisfied nor dissatisfied
- Rather dissatisfied
- Very dissatisfied

10.3 How would you rate the facilities for students at the receiving institution?

	Very good	Good	Fair	Poor	Very poor	Not applicable
* Classrooms	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* Study rooms, labs or similar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* Libraries	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* Access to PCs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* Access to Internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* Cafeteria / canteen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
* Access to existing research (publications)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11 Costs

* 11.1 Did you receive an Erasmus+ grant from EU funds?

- Yes
- No

* 11.2 What was the amount of your monthly Erasmus+ grant as written in your grant agreement?

Only values of at most 999 are allowed

EUR/month

* 11.3 Did you receive the payments on time, in line with the dates mentioned in your grant agreement?

- Yes

No

* 11.4 If no, did you provide all the documentation in time?

Yes

No

* 11.5 Did you have other sources of funding?

Yes

No

* 11.6 What other source or sources of funding did you receive?

Multiple answers are possible.

State and/or regional grant(s)

Grant from your sending institution

Part-time job during your period abroad

State or regional loan

Private grant(s)

Private loan

Family

Own savings

Free or reduced accommodation costs

Other sources

* 11.7 What was the monthly amount of the state and/or regional grant(s)?

Only values of at most 9999 are allowed

EUR/month

* 11.8 What was your average cost (accommodation and subsistence) per month during your period abroad (EUR)?

Only values of at most 9999 are allowed

EUR/month

* 11.9 To what extent did the Erasmus+ grant (EU funds only) cover your overall expenses related to your mobility period?

0-25%

26-50%

51-75%

76-100%

* 11.10 Would you have gone on the Erasmus+ stay abroad if you had not received an Erasmus+ grant?

Yes

Maybe

No

* 11.11 Did you have to pay any kind of fees in the receiving institution?

- Yes
 No

*** 11.12 Which kind of fees?**

Multiple answers are possible.

- Tuition
 Registration
 Specific course(s)
 Examination(s)
 Laboratory
 Library
 Other

*** 11.13 If other, please specify.**

*** 11.14 Total amount paid**

Only values of at most 9999 are allowed

 EUR

*** 11.15 How much did you pay approximately for your travel to and from your receiving institution? Please indicate the price for one return journey.**

Only values of at most 9999 are allowed

 EUR/one return journey

12 Conclusions, Comments and Recommendations

12.1 If you wish, please give any additional information, observations, comments or recommendations that may be useful for students wishing to go abroad, for your sending and receiving higher education institutions, National Agency or the European Commission in view of improving the Erasmus+ student mobility action.

13 Publication and Usage Rights of the Information and of the Email Address

* 13.1 I'm willing to help future Erasmus+ participants based on my experience. They can contact me at my email address.

- Yes
- No

* 13.2 I agree that (parts of) this report can be published and made available to the general public.

- Yes, with my name and email address
- Yes, but anonymised (no name, no email address)
- No

* 13.3 I agree that my email address will be used later to contact me for further studies related to the content of this final report or regarding the Erasmus+ Programme and EU issues.

- Yes
- No

* 13.4 I authorise the European Commission to share my personal data (first and last name, email address) and mobility-related data (the names of my sending and receiving institutions) with the Erasmus+ Student and Alumni Alliance (ESAA – web link: <http://www.esaa-eu.org>) for information on professional, volunteering and networking opportunities with other Erasmus+ students and alumni.

- I agree
- I do not agree